

2635

ԻԱՆՈՎ, Շ. Լ. ԿԱՆՏՈՐ, Ա. ՅԵ. ԿՈՐՈԼԿՈՎ

ԹՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴՐԱԳԻՐՔ

ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ

511(076)

F-78

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1937

ՀԱՐՄ.
19-328a

Բնագիրը հաստատված է ՌԽՖՍՀ Լուստոգեոմաթի կողմից

2 SEP 2006
20 MAY 2010

Ի. Մ. ԲՈՂԳՅԱՆՈՎ, Շ. Լ. ԿԱՆՏՈՂ, Ա. ՅԵ. ԿՈՐՈՆԿՈՎ

511(076)

P-78

ԹՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴՐԱԳԻՐՔ

ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

608

ՌՈՒՍԵՐՆԵՆ ԲՆԱԳՐԻ ԶՈՐՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Խ. Ա.



05 MAR 2013

Խմբագիր՝ Ա. Նազարեթյան
Լեզվ. խմբագիր՝ Հ. Պետրոսյան
Ցեխ. խմբագիր՝ Ի. Վարդանյան
Մեքագրիչ՝ Ա. Արզումանյան

2635

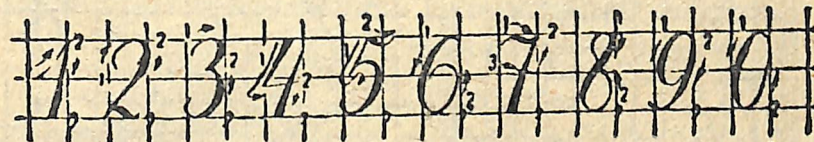
ԹՎԵՐ՝ ՄԻՆՁԵՎ ՀԱՐՑՈՒՐԸ

ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԵՐ

ՏԳԱԳԻՐ ԹՎԱՆՇԱՆՆԵՐԸ

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.

Ձեռագիր թվանշաններ



1. Գրեցեք և լուծեցեք հետևյալ որինակները.

1 + 1 = 2	6 + 1 = 7
2 + 1 = 3	5 + 2 =
3 + 1 = 4	3 + 4 =
2 + 2 =	7 + 1 = 8
4 + 1 = 5	5 + 3 =
3 + 2 =	4 + 4 =
5 + 1 = 6	8 + 1 = 9
3 + 3 =	5 + 4 =
4 + 2 =	6 + 3 =



5354-7

2. Գրեցե՛ք և լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

7	1-	1	1-0	5	0-	0	3-
8	3-	3	3-	6	0-	4	0-
9	5-	7	7-	8	0-	0	7-
4	3-	9	9-	9	0-	2	0-

5	?	-8	2	?	-7	3	?	-3	5	?	-0
7	?	-3	8	?	-5	4	?	-4	8	?	-0

Այն նշանները, վորոնցով ոգտվում են թվեր գրելու համար, կոչվում են թվանշաններ: Ընդամենը Տասը թվանշան կա:

3. Գրեցե՛ք հետևյալ թվանշանները՝ 1, 4, 7, 0, 9, 6, 8, 3, 2, 5:

4. Հաջորդականությամբ գրեցե՛ք 1-ից մինչև 9 բոլոր թվերը:

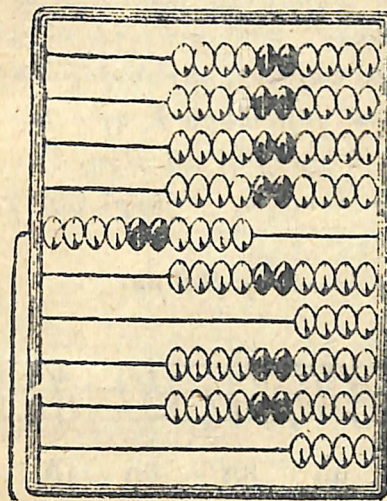
5. Հակադարձ հաջորդականությամբ գրեցե՛ք 9-ից մինչև 1 բոլոր թվերը:

6. Համրիչի վրա գցե՛ք հետևյալ թվերը՝ 7, 4, 8, 6, 9, 5, 3:

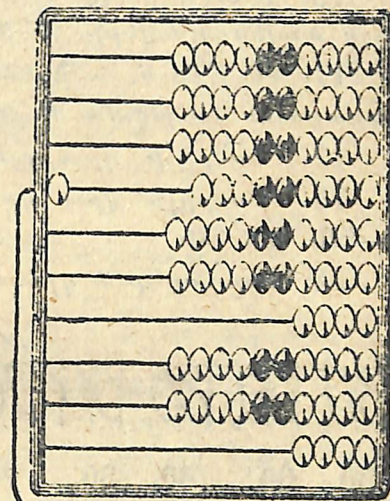
ՅԵՐԿԱՆԻՇ ԹՎԵՐ

ԿԼՈՐ ՏԱՍՆՅԱԿՆԵՐ

7. Համրիչի վրա գցե՛ք 9 և ապա թվին ավելացրե՛ք 1: Ստացվեց 10 միավոր, կամ 1 տասնավոր:



10 միավոր



11 տասնավոր

1-ից մինչև 9 բոլոր թվերը մենք գրեցինք մի թվանշանով:

Այն թվերը, վորոնք գրվում են մի թվանշանով, կոչվում են միանիշ թվեր:

Տասը թիվը մի թվանշանով գրել չի կարելի: Տասը թիվը գրում են յերկու թվանշանով այսպես՝ 10:

Այն թվերը վորոնք գրվում են յերկու թվանշանով, կոչվում են յերկանիշ թվեր:

Տասը թվի գրության համար վերցված են 1 և 0 յերկու թվանշանները: 1 թվանշանը ցույց է տալիս, վոր 10 թվում կա մեկ տասնավոր, 0 թվանշանը ցույց

ե տալիս, վոր 10 թվում, բացի մեկ տասնավորից, առան-
ձին միավորներ չկան:

8. Համրիչի վրա գցեք 7 և այդ թվին ավելացրեք
3: Գրեցեք ստացված թիվը:

9. Քանի՞ թվանշանով է գրված 10 թիվը:

10. Ի՞նչ է ցույց տալիս դերոն 10 թվում: Ի՞նչ է
ցույց տալիս միավորը 10 թվում:

11. 10 թվում, աջից ձախ հաշված, գերոն վճր տեղի
է գրավում: 10 թվում միավորը վճր տեղն է գրավում:

12. Համրիչի վրա գցեք և գրեցեք 20 թիվը:

13. Համրիչի վրա գցեք հետևյալ թվերը՝ 60, 20,
70, 50, 80, 90:

14. Կարդացեք և գրեցեք հետևյալ թվերը:

30 60 80 50 70 90 40 20 10 30

30, 60, 80, 50, 70, 90, 40, 20, 10, 30.

15. Հետևյալ թվերից լուրաքանչյուրը քանի՞ տաս-
նավոր է պարունակում:

80, 50, 30, 70, 60, 90, 40:

16. Ի՞նչ է ցույց տալիս դերոն 60 թվում, 80 թվում:
Ի՞նչ է ցույց տալիս 6-ը 60 թվում: Ի՞նչ է ցույց տալիս
8-ն 80 թվում:

17. Համրիչի վրա գցեք և գրեցեք հետևյալ թվե-
րը՝ հիսուն, վաթսուն, ութսուն, յոթանասուն, յերեսուն,
իննսուն, քառասուն:

18. Ասացեք և գրեցեք այն թվերը, վորոնք պարու-
նակում են վեց տասնավոր, ութ տասնավոր, յերեք տաս-
նավոր, յոթ տասնավոր, հինգ տասնավոր, ինն տասնա-
վոր, չորս տասնավոր:

ՎԼՈՐ ՅԱՄՆՅԱԿՆԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՆՈՒՄԸ

19. Բաժակին վճարեցին 50 կոպ, իսկ բաժակապնա-
կին՝ 30 կոպ: Ընդամենը վորքան վճարեցին:

Վորպեսզի իմանանք, թե ընդամենը վորքան վճա-
րեցին, 50-ին պետք է ավելացնենք 30:

Ասպիտի գործողությունը, յերբ թվին ավելացնում
են մի այլ թիվ, կոչվում է գումարում:

Խնդրի լուծման գրառումը:

50 30 80

$$50 + 30 = 80.$$

20. Մի հողամասից հավաքված է 30 դեզ խոտ, իսկ
մյուսից՝ 40 դեզ: Քանի՞ դեզ է հավաքված յերկու հողա-
մասից:

21. Մի կոլտնտեսութունում կա 70 հարվածային,
իսկ մյուսում՝ 20-ով ավելի: Քանի՞ հարվածային կա
յերկրորդ կոլտնտեսութունում:

Վորպեսզի իմանանք, թե քանի՞ հարվածային կա
յերկրորդ կոլտնտեսութունում, 70-ին պետք է ավելաց-
նել 20:

22. Պահեստում կար 90 պարկ ալյուր: Բաց թողե-
ցին 40 պարկ: Վորքան մնաց:

Վորպեսզի իմանանք, թե քանի՞ պարկ ալյուր է
մնացել, պետք է 90-ից վերցնել 40:

Այսպիսի գործողությունը, յերբ թվից վերցնում են
մի այլ թիվ, կոչվում է հանում:

Խնդրի լուծման գրառումը:

90 40 50

$$90 - 40 = 50.$$

23. Բանվորն ստացավ 70 ռ.: 20 ռ. պարտք վճարեց: Վորքան մնաց:

24. Խորհանաեսության լերկու հոգաժառուժ աշխատում է 80 տրակտոր: Առաջին հոգաժառուժ աշխատում է 50 տրակտոր: Քանի՞ տրակտոր է աշխատում լերկրորդ հոգաժառուժ:

25. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները և զրեցե՛ք լուծումները:

$20 + 10 =$	$70 + 10 =$	$60 - 30 =$	$60 - 50 =$
$40 + 20 =$	$60 + 30 =$	$80 - 40 =$	$50 - 30 =$
$30 + 40 =$	$70 + 20 =$	$70 - 40 =$	$80 - 60 =$
$50 + 20 =$	$50 + 10 =$	$90 - 50 =$	$90 - 30 =$
$20 + 30 =$	$40 + 40 =$	$70 - 50 =$	$70 - 60 =$
$50 + 30 =$	$40 + 50 =$	$80 - 20 =$	$90 - 60 =$
$60 + 20 =$	$80 + 10 =$	$50 - 40 =$	$60 - 40 =$
$20 + 70 =$	$30 + 60 =$	$90 - 70 =$	$80 - 50 =$

ՄՆԱՅԱԾ ՅԵՐԿԱՆԻՇ ԹՎԵՐԸ

26. Համրիչի վրա գցե՛ք 20 թիվը. այդ թվին ավելացրե՛ք 4. վորքան ստացվեց: 24-ից հանեցե՛ք 4. վորքան մնաց: 24-ից հանեցե՛ք 20. վորքան մնաց: 24 թիվը բաղկացած է լերկու տասնավորից և 4 միավորից: Թվի մեջ միավորներն աջ կողմից առաջին տեղն են գրավում, իսկ տասնավորները՝ լերկրորդ տեղը:

27. Համրիչի վրա գցե՛ք 56 թիվը: Այդ թվում քանի՞ տասնավոր և, բացի այդ, քանի՞ միավոր կա: Հիսուն վեց թիվը գրեցե՛ք թվանշաններով:

28. Թվանշաններով գրեցե՛ք հիսուն ութ թիվը: Այդ թվում թվանշանների տեղը փոխեցե՛ք: Կարդացե՛ք ստացված նոր թիվը: Ի՞նչ է ցույց տալիս 5 թվանշանը 58

թվում: Ի՞նչ է ցույց տալիս 8 թվանշանը 58 թվում: Ի՞նչ է ցույց տալիս 5 թվանշանն 85 թվում: Ի՞նչ է ցույց տալիս 85 թվում 8 թվանշանը:

29. Ի՞նչ է ցույց տալիս այն թվանշանը, վորը թվի մեջ աջից առաջին տեղն է գրավում: Ի՞նչ է ցույց տալիս այն թվանշանը, վորը թվի մեջ աջից լերկրորդ տեղն է գրավում:

30. Հետևյալ թվերը կարդացե՛ք, գցե՛ք համրիչի վրա և զրեցե՛ք:

52	78	81	54	32	97	49	29	75	62
52,	78,	81,	54,	32,	97,	49,	29,	75,	62,

27	55	34	95	46	69	72	45	83	92
27,	55,	34,	95,	46,	69,	72,	45,	83,	92

31. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը: հիսուն ինն, ութսուն յոթ, յոթանասուն չորս, իննսուն ութ, վաթսուն լերեք, քսան մեկ, լերեսուն հինգ, յոթանասուն իննը, քառասուն լերկու:

32. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը քանի՞ տասնավոր և, բացի այդ, քանի՞ միավոր է պարունակում. 18, 14, 12, 17, 16:

33. Հետևյալ թվերը կարդացե՛ք, գցե՛ք համրիչի վրա և զրեցե՛ք:

13	15	11	14	12	19	17	18
13,	15,	11,	14,	12,	19,	17,	18.

34. Թվանշաններով գրեցե՛ք 10-ից մինչև 20 բոլոր թվերը:

35. Կարդացե՛ք հետևյալ թվերը.

37	40	18	52	70	12	45	80	15	6
----	----	----	----	----	----	----	----	----	---

37, 40, 18, 52, 70, 12, 45, 80, 15, 6.

16	79	30	13	25	50	17	31	19	99
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

16, 79, 30, 13, 25, 50, 17, 31, 19, 99.

36. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ վաթսուց չորս, տասնհինգ, յոթանասուն, իննսուններեք, տասընինն, իննսուն, յերեսուն վեց, վաթսուն, հիսուն, քառասուն ութ, ութսուն չորս, քառասուն չորս:

37. Ինչպիսի՞ թիվն է կոչվում միանիշ: Առացե՛ք բոլոր միանիշ թվերը:

38. Ինչպիսի՞ թիվն է կոչվում յերկանիշ:

ԲԱՆՏԱՎՈՐ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

39. Մի դասարանում կա 32 աշակերտ, իսկ մյուսում՝ 26: Քանի՞ աշակերտ կա յերկու դասարանում միասին:

Լուծում.

$$32 + 26 = 32 + 20 + 6 = 52 + 6 = 58$$

Խնդիրը լուծեցե՛ք համընթաց վրա:

40. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$20 + 9 =$	$34 + 5 =$	$36 + 20 =$	$81 + 18 =$
$30 + 7 =$	$62 + 3 =$	$43 + 30 =$	$75 + 24 =$
$50 + 6 =$	$51 + 8 =$	$28 + 30 =$	$54 + 32 =$
$90 + 4 =$	$43 + 6 =$	$17 + 70 =$	$62 + 27 =$
$9 + 20 =$	$5 + 34 =$	$60 + 25 =$	$22 + 45 =$
$7 + 30 =$	$3 + 62 =$	$40 + 34 =$	$36 + 53 =$
$6 + 50 =$	$8 + 51 =$	$20 + 48 =$	$15 + 64 =$
$4 + 90 =$	$6 + 43 =$	$10 + 79 =$	$41 + 57 =$

41. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները՝

$12 + 2 + 21 + 13 =$	$32 + 22 + 3 + 11 =$
$11 + 13 + 32 + 23 =$	$14 + 31 + 22 + 32 =$
$3 + 22 + 11 + 33 =$	$21 + 24 + 31 + 13 =$

42. Մի դասարանում կա 22 աշակերտ, իսկ մյուսում՝ 13-ով ավելի: Քանի՞ աշակերտ կա մյուս դասարանում:

43. Մի մանկամսուրում կա 22 աղա և 18 աղջիկ: Քանի՞ յերեխա կա այդ մսուրում:

Լուծում.

$$22 + 18 = 22 + 8 + 10 = 30 + 10 = 40$$

44. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$18 + 2 =$	$5 + 45 =$	$38 + 12 =$	$38 + 52 =$
$37 + 3 =$	$8 + 52 =$	$29 + 21 =$	$23 + 47 =$
$24 + 6 =$	$3 + 67 =$	$33 + 27 =$	$14 + 56 =$
$36 + 4 =$	$1 + 29 =$	$45 + 25 =$	$19 + 51 =$
$32 + 8 =$	$4 + 36 =$	$54 + 16 =$	$25 + 35 =$
$45 + 5 =$	$2 + 78 =$	$62 + 18 =$	$32 + 48 =$
$53 + 7 =$	$7 + 53 =$	$37 + 33 =$	$17 + 33 =$
$69 + 1 =$	$6 + 84 =$	$56 + 24 =$	$= 26 + 54 =$

45. Գիրքն առանց կադմի աշտի 55 կադ., իսկ կադմով 25 կադեկով ավելի թանգ եւ ի՞նչ արժե կազմած զերբը:

46. Մի բրիգադում կա 7 գումբան, իսկ մյուսում՝ 5, Քանի՞ գումբան կա չերկու բրիգադում:
Լուծում.

$$7 + 5 = 7 + 3 + 2 = 10 + 2 = 12$$

47. Հետեւյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$8 + 3 =$	$8 + 7 =$	$6 + 8 =$	$7 + 4 =$
$6 + 5 =$	$9 + 3 =$	$7 + 5 =$	$9 + 8 =$
$8 + 4 =$	$8 + 5 =$	$3 + 8 =$	$5 + 7 =$
$9 + 9 =$	$5 + 6 =$	$2 + 9 =$	$5 + 8 =$
$4 + 8 =$	$9 + 4 =$	$7 + 8 =$	$7 + 8 =$
$9 + 2 =$	$6 + 9 =$	$4 + 9 =$	$3 + 9 =$
$6 + 7 =$	$9 + 7 =$	$7 + 6 =$	$6 + 6 =$
$7 + 7 =$	$5 + 9 =$	$8 + 8 =$	$8 + 9 =$
$9 + 6 =$	$4 + 7 =$	$9 + 5 =$	$8 + 6 =$

48. Մի հողամասից կրեցին 17 սալ խոտ, իսկ մյուսից՝ 8 սալ: Քանի՞ սալ խոտ կրեցին չերկու հողամասից:

Լուծում.

$$17 + 8 = 17 + 3 + 5 = 20 + 5 = 25$$

49. Հետեւյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$87 + 5 =$	$7 + 38 =$	$24 + 7 =$	$2 + 59 =$
$66 + 7 =$	$5 + 29 =$	$35 + 8 =$	$3 + 38 =$
$48 + 9 =$	$8 + 18 =$	$73 + 9 =$	$4 + 67 =$
$36 + 8 =$	$4 + 49 =$	$58 + 3 =$	$5 + 76 =$
$52 + 9 =$	$8 + 45 =$	$64 + 8 =$	$6 + 45 =$
$75 + 6 =$	$6 + 67 =$	$49 + 2 =$	$8 + 27 =$
$67 + 8 =$	$9 + 58 =$	$37 + 6 =$	$7 + 84 =$

50. Մի կողանաեսուքունն ունի 57 ձի, իսկ մյուսը՝ 24 ձի ավելի: Քանի՞ ձի ունի չերկուորդ կողանաեսուքունը:

Լուծում.

$$57 + 24 = 57 + 3 + 21 = 60 + 21 = 81$$

51. Հետեւյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$49 + 12 =$	$35 + 27 =$	$59 + 14 =$	$48 + 37 =$
$58 + 23 =$	$46 + 36 =$	$28 + 26 =$	$59 + 38 =$
$37 + 44 =$	$57 + 25 =$	$37 + 18 =$	$42 + 39 =$
$26 + 35 =$	$38 + 34 =$	$46 + 27 =$	$64 + 29 =$
$45 + 26 =$	$29 + 43 =$	$18 + 25 =$	$29 + 57 =$

52. Աշակերտներին բաժանեցին 28 տետր, մնաց 7 տետր: Քանի՞ տետր կար:

53. Գումարեցե՛ք 35 և 29 թվերը: Վորքան ստացվեց: Փոխեցե՛ք թվերի տեղերը և գումարեցե՛ք 29 և 35 թվերը: Վորքան ստացվեց: Հավասար են արդյոք չերկու գումարներից ստացված արդյունքները:

ԳԱԽԱՐՎՈՂ ԹՎԵՐԻ ՏԵՂԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԸ ԶԻ ՓՈԽՎՈՒՄ

54. Լուծեցե՛ք հետեւյալ որինակը՝ $29 + 15 + 11$: Վորքան ստացվեց: Փոխեցե՛ք թվերի տեղերը և գումարեցե՛ք $29 + 11 + 15$: Վորքան ստացվեց: Վեր կարգով ավելի հեշտ ե գումարել այս թվերը:

55. Լուծեցե՛ք հետեւյալ որինակները: Թվերի տեղերը փոխեցե՛ք այնպես, վոր գումարումն ավելի հեշտ լինի:

$18 + 25 + 22 =$	$8 + 26 + 12 + 14 =$
$37 + 16 + 13 =$	$12 + 25 + 28 + 15 =$
$36 + 15 + 24 =$	$27 + 8 + 13 + 22 =$

$$\begin{array}{ll} 15+26+14= & 15+16+14+25= \\ 27+19+21= & 17+28+12+23= \\ 21+35+15= & 19+17+13+31= \end{array}$$

ԲԱՆԱՎՈՐ ՀԱՆՈՒՄ

56. Պահեստում կար 47 վագոն կարտոֆիլ: Բաց թողին 33 վագոն: Վորքան մնաց,
 Լուծում.

$$47-33=47-30-3=17-3=14$$

Այս խնդիրը լուծեցեք համրիչի վրա:

57. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

36—6=	45—3=	64—32=	56—32=
57—7=	68—6=	59—46=	97—45=
48—8=	57—5=	72—51=	44—23=
25—5=	39—6=	96—24=	68—37=
89—80=	82—40=	87—35=	75—34=
68—60=	56—30=	45—11=	89—57=
72—70=	73—50=	69—43=	97—62=

58. Ուսուցիչը դասարան բերեց 28 խնդրագիրք: Նա աշակերտներին բաժանեց 23 խնդրագիրք: Քանի՞ խնդրագիրք մնաց:

59. Տարեակգրին դպրոցում կար 97 աշակերտ, իսկ տարեվերջին՝ 12 հոգով պակաս: Քանի՞ աշակերտ կար տարեվերջին:

60. Մի դասարանում կա 29 աշակերտ, իսկ մյուսում՝ 6-ով պակաս: Քանի՞ աշակերտ կա մյուս դասարանում:

61. Կոլանտեսուկյունում կար 89 անգրագետ, հետո

մնաց միայն 7 անգրագետ: Վորքանով պակասեց անգրագետների թիվը:

62. Մի աշակերտ ունի 57 կոպ., իսկ մյուսը՝ 35 կոպ.: Յերկրորդ աշակերտի փողը քանի՞ կոպեկով և պակաս:

63. Առաջին պարասյունքին դասարան լեկան 22 աշակերտ, իսկ յերկրորդին՝ 29: Վորքանով ավելացավ աշակերտների թիվը:

64. Մի դպրոցում սովորում և 58 անգրագետ, իսկ մյուսում՝ 35: Առաջին դպրոցի աշակերտների թիվը քանիսով և ավելի:

65. Մի դասարանում 17 աշակերտ կա: Նրանցից 8-ը տղա յեն: Քանի՞ աշակերտուհի կա դասարանում:
 Լուծում.

$$17-8=9$$

Այս խնդիրը լուծեցե՛ք համրիչի վրա:

66. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

11—2=	16—9=	14—5=	15—9=
13—5=	15—8=	12—9=	12—4=
16—7=	11—3=	11—6=	14—8=
18—9=	14—7=	13—9=	13—4=
15—6=	17—9=	15—7=	12—6=
12—7=	13—8=	11—8=	11—9=
14—9=	12—5=	14—6=	13—6=
17—8=	16—8=	12—3=	12—8=
13—7=	11—4=	11—5=	11—7=

ԲԱՆԱՎՈՐ ԳՈՒՄԱՐՄԱՆ ՈՒ ՀԱՆՄԱՆ ՊԱՐԶԵՅՐԱԾ ՅԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

67. Մի բրիգադում կա 35 մարդ, իսկ մյուսում՝ 27: Քանի՞ մարդ կա յերկու բրիգադում:

Լուծում.

$$35 + 27 = 35 + 30 - 3 = 65 - 3 = 62$$

35-ին 27 ավելացնելու համար ավելացնում են 30
և ստացված թվից հանում են 3:

68. Հետևյալ որինակաները լուծեցե՛ք բանավոր և
գրեցե՛ք լուծումները.

24 + 18 =	26 + 38 =	19 + 36 =	28 + 35 =
27 + 17 =	35 + 37 =	18 + 25 =	44 + 28 =
36 + 19 =	38 + 59 =	17 + 34 =	39 + 26 =
45 + 16 =	26 + 37 =	16 + 45 =	25 + 38 =
52 + 19 =	47 + 29 =	19 + 27 =	29 + 67 =

69. Մի բրիգադում կա 25 մարդ, իսկ մյուսում՝ 28:
Քանի՞ մարդ կա լեհիկու բրիգադում:

70. Կոլանտեսականը միսը վաճառեց 60 ուրբով և
27 ուրբով շաքար ու թեյ գնեց: Ինչքան փող մնաց
ներա մոտ:

Լուծում.

$$60 - 27 = 60 - 30 + 3 = 30 + 3 = 33$$

60-ից 27 հանելու համար հանում են 30 և ստաց-
ված թվին ավելացնում են 3:

71. Հետևյալ որինակաները լուծեցե՛ք բանավոր և
գրեցե՛ք լուծումները՝

50 - 2 =	80 - 15 =	40 - 26 =	80 - 67 =
60 - 5 =	30 - 17 =	60 - 35 =	90 - 36 =
90 - 9 =	40 - 28 =	50 - 27 =	30 - 18 =
70 - 7 =	50 - 39 =	70 - 48 =	60 - 29 =
40 - 6 =	70 - 26 =	90 - 69 =	40 - 17 =

72. Մի բանվորն ստացավ 80 ուրբ., իսկ մյուսը՝ 7
ուրբ. սակաւ: Վորքան ստացավ մյուս բանվորը:

73. Կոմյերիտական բջիջն ունի 30 անդամ և 23-ով
պակաս թեկնածու: Քանի՞ թեկնածու ունի բջիջը:

74. Մի տակառը տանում է 32 դուլլ ջուր, իսկ մյու-
սը՝ 17 դուլլ սակաւ: Քանի՞ դուլլ ջուր է տանում լեհի-
կուրդ տակառը:

Լուծում.

$$32 - 17 = 32 - 20 + 3 = 12 + 3 = 15$$

75. Հետևյալ որինակաները լուծեցե՛ք բանավոր և
գրեցե՛ք լուծումները.

11 - 7 =	72 - 8 =	53 - 25 =	95 - 8 =
23 - 6 =	84 - 7 =	42 - 28 =	63 - 57 =
13 - 8 =	61 - 9 =	34 - 16 =	24 - 9 =
32 - 9 =	57 - 39 =	67 - 29 =	51 - 35 =
83 - 5 =	36 - 18 =	93 - 47 =	35 - 7 =
64 - 6 =	43 - 26 =	82 - 68 =	46 - 27 =

76. Գործարանը պատվերը կատարեց պլանով նա-
խատեսված 35 որվա փոխարեն 29 որում: Քանի՞ որով
շուտ կատարվեց պատվերը:

77. Ամսվա առաջին կեսի համար բանվորն ստացավ
58 ռ., իսկ լեհիկուրդ կեսի համար՝ 96 ռ.: Քանի՞ ուրբի
ավելի ստացավ լեհիկուրդ կեսի համար:

78. Սկզբում բրիգադում կար 27 մարդ, իսկ հետո
դարձավ 35: Քանի՞ մարդով ավելացավ բրիգադը:

79. Մանկատան համար գնեցին 85 կգ. ձավար և
և 48 կգ ալյուր: Գործածեցին 68 կգ ձավար և 29 կգ
ալյուր: Ինչքան ձավար և ալյուր մնաց:

80. Խորհուրդների շրջանային համագումարում կար
86 պատգամաւոր: Նրանցից 27-ը կոմունիստներ էին,
18-ը՝ կոմերիտական, իսկ մնացածներն անկուսակցական
էին: Քանի՞ անկուսակցական կար համագումարում:

5354-87

81. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$37 + 23 - 19 + 36 =$	$91 - 35 + 27 - 56 =$
$55 + 37 - 28 + 16 =$	$57 + 23 - 24 - 48 =$
$35 + 25 - 43 + 29 =$	$53 + 37 - 18 - 19 =$
$25 + 47 + 16 - 35 =$	$90 - 36 - 25 + 17 =$

ԳՐԻՄԱՐՄԱՆ ՈՒ ՀԱՆՄԱՆ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ

82. 42-ին ավելացնենք 35: Վորքան ստացվեց: Ստացված արդյունքից (77) հանեցե՛ք 35: Վորքան մնաց: Գումարման հետևանքով ստացված թվից (77) հանեցե՛ք 42: Վորքա՞ն մնաց:

Վորպեսզի ստուգենք, թե նի՞շես ե կասարված գումարումը, պետք է ստացված թվից հանել գումարվող թվերից մեկը: Յեթե հանումից հետո ստացվեց յերկրորդ թիվը, ապա գումարումը նիշես ե կասարված:

83. 68-ից հանեցե՛ք 23: Վորքա՞ն մնաց: Ստացված մնացորդին (45) ավելացրե՛ք այն թիվը, վոր մենք հանեցինք (23): Վորքա՞ն ստացվեց:

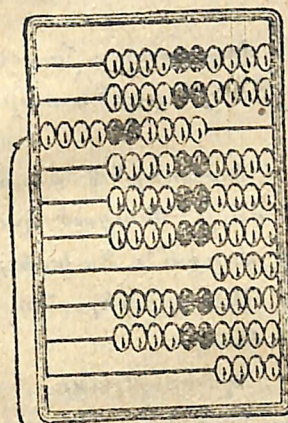
Վորպեսզի ստուգենք, թե նի՞շես ե կասարված հանումը, պետք է հանումից ստացված թվին ավելացնել այն թիվը, վոր հանել ենք: Յեթե ստանանք այն թիվը, վորից հանել ենք, ապա հանումը նիշես ե կասարված:

84. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները և ստուգեցե՛ք լուծման ճշտությունը.

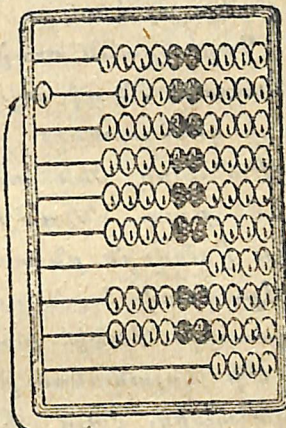
$48 + 25 =$	$39 + 48 =$	$49 + 34 =$	$66 + 18 =$
$32 - 26 =$	$57 - 29 =$	$93 - 48 =$	$37 + 56 =$
$53 + 38 =$	$48 + 27 =$	$59 + 29 =$	$81 - 28 =$
$91 - 65 =$	$50 - 23 =$	$90 - 59 =$	$52 - 16 =$

ՏՆՈՒՄԻՆ 3ԵՎ ԳՆՈՒՄԻՆ ԹՎԵՐ

85. Համընչի վրա գցե՛ք 9 տասնավոր և դրան ավելացրե՛ք 1 տասնավոր: Ստացվեց 10 տասնավոր կամ 1 հարյուրավոր:



10 տասնավոր



1 հարյուրավոր

Այս թիվը գրվում ե լերեք թվանշանով այսպես՝ 100: Այդից առաջին զերոն ցույց ե տալիս, վոր 100-ի մեջ տասնձին միավորներ չկան. աջից լերկրորդ զերոն ցույց ե տալիս, վոր 100-ի մեջ առանձին տասնավորներ չկան: 100-ի մեջ աջից լերկրորդ տեղը գրավող 1 թվանշանը ցույց ե տալիս, վոր այդ թվում կա 1 հարյուրավոր:

86. Համընչի վրա գցե՛ք 70 և ավելացրե՛ք 30: Վորքա՞ն ստացվեց:

87. Համընչի վրա գցե՛ք 75 և ավելացրե՛ք 25: Վորքա՞ն ստացվեց:

88. Վորքա՞ն պետք ե ավելացնել 80-ին, վոր ստացվի 100: Վորքա՞ն պետք ե ավելացնել 60-ին, վոր ստացվի 100:

89. Մի բանվորը վաստակեց 90 ռուբ., իսկ մյուսը՝ 10 ռուբ. ավելի: Վորքա՞ն վաստակեց յերկրորդ բանվորը:

90. Մի կտորը պարունակում է 38 մ գործվածք, իսկ մյուսը՝ 15 մ ավելի: Վորքա՞ն գործվածք է պարունակում յերկրորդ կտորը:

91. Գործարանն ունի 28 մարդատար ավտոմոբիլ, իսկ բեռնատար՝ 72-ով ավելի: Քանի՞ բեռնատար ավտոմոբիլ ունի գործարանը:

92. Բանվորը մեկ ամսում ծախսեց՝ 7 ռուբ. բնակարանի, 56 ռուբ. սննդի և 37 ռուբ. մնացած կարիքների համար: Բանվորն ընդամենը վորքա՞ն ծախսեց:

93. Լրագրավաճառն ուներ 100 լրագիր, նա վաճառեց 84 լրագիր: Քանի՞ լրագիր մնաց:

94. Մի կոլտնտեսություն պետությունը հանձնեց 78 s հացահատիկ, բայց պետք է հանձներ 100 s: Քանի՞ տոնն հացահատիկ մնաց հանձնելու:

95. Հարյուրավորը քանի՞ տասնավոր է պարունակում:

96. Ի՞նչ է ցույց տալիս 100 թվում աջից առաջին տեղում դրված զերոն, աջից յերկրորդ տեղում դրված զերոն, աջից յերրորդ տեղում դրված միավորը:

97. Հերթականությամբ հաշվեցե՛ք բոլոր կլոր հարյուրակները, սկսելով 100-ից, վերջացնելով 900-ով:

98. Կարդացե՛ք հետևյալ թվերը.
200, 500, 800, 700, 900, 400, 600, 300, 100:

99. Գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յերեքհարյուր, հինգհարյուր, իննհարյուր, չորսհարյուր, ութհարյուր, վեցհարյուր, յերկուհարյուր, հարյուր:

100. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$300 + 100 =$	$600 - 300 =$	$700 + 200 - 500 =$
$500 + 300 =$	$400 - 200 =$	$800 - 600 + 300 =$
$400 + 200 =$	$800 - 500 =$	$400 + 300 - 200 =$
$600 + 300 =$	$700 - 400 =$	$600 - 500 + 700 =$
$400 + 500 =$	$900 - 500 =$	$900 - 700 + 400 =$

101. Առաջին որը բերին 200 s խոտ, յերկրորդ որը՝ 100 s ավելի: Վորքա՞ն խոտ բերին 2 որվա ընթացքում:

102. Գործարանում աշխատում է 200 աղամարդ և 500 կին: Կանանց թիվը քանիսով է ավելի աղամարդկանց թվից:

103. Լուծենք հետևյալ որինակը.
 $73 + 27 - 31 + 26$

Այս որինակը լուծելու համար պետք է նախ 73-ին ավելացնել 27, կտանանք 100:

100-ից հանենք 31, կտանանք 69:

69-ին ավելացնենք 26, կտանանք 95:

Այս որինակը լուծելու համար մենք հերթով կատարեցինք նշված բոլոր գործողությունները:

104. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$84 + 16 - 27 + 19 =$	$100 - 36 + 27 - 49 =$
$55 + 45 - 36 + 24 =$	$100 - 24 - 75 + 39 =$
$100 - 32 + 27 - 31 =$	$100 - 59 + 25 - 29 =$
$100 - 27 + 12 - 39 =$	$31 + 69 - 75 + 27 =$

105. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$41 + 59 - 36 + 27 =$	$63 + 37 - 88 + 79 =$
$100 - 29 + 15 - 48 =$	$46 + 54 - 58 + 38 =$

$$\begin{array}{rcl} 34+66-43+25= & 100-79+59-39= \\ 100-58+36-29= & 28+72-47-18= \end{array}$$

103. Հետևյալ որինականները լուծեցե՞ք բանավոր և գրեցե՞ք լուծումները.

$$\begin{array}{rcl} 57+43-86+39= & 87+13-43+39= \\ 53+47-29+36= & 100-11+5-28= \\ 100-78+66-75= & 38+62-71+37= \\ 100-65+52-77= & 61+39-77-16= \end{array}$$

107. Համրիչի վրա գցե՞ք 3 հարյուրավոր, դրան ավելացրե՞ք 8 տասնավոր և նորից ավելացրե՞ք 5 միավոր. կարդացե՞ք ստացված թիվը:

108. Համրիչի վրա գումարեցե՞ք.

$$\begin{array}{r} 400+60+7 \\ 800+20+4 \\ 700+10+8 \end{array}$$

կարդացե՞ք ստացված թվերը:

385, 467, 824 և 718 թվերից յուրաքանչյուրը գրե՜ված և լեռեք թվանշանով: Այդպիսի թիվը կոչվում և լեռանիշ թիվ: Այն թվանշանը, վորը թվի մեջ աջից առաջին տեղում և գտնվում, ցույց և տալիս, թե այդ թվի մեջ քանի առանձին միավոր կա: Այն թվանշանը, վորը թվի մեջ աջից յերկրորդ տեղն և գրավում, ցույց և տալիս, թե այդ թվի մեջ քանի առանձին տասնավոր կա: Այն թվանշանը, վորը թվի մեջ աջից յերրորդ տեղն և գրավում, ցույց և տալիս, թե այդ թվի մեջ քանի առանձին հարյուրավոր կա:

Միավորներ, տասնավորներ, յեվ հարյուրավորները անվանում են թվի կարգեր:

109. 385 թվում քանի՞ առանձին միավոր, առանձին տասնավոր և առանձին հարյուրավոր կա:

110. Ընդամենը քանի՞ միավոր և պարունակում 385 թիվը:

111. Ըստ կարգի ստացե՞ք լեռանիշ թվի կարգերը: Ասացե՞ք յերկանիշ թվի կարգերը:

112. կարդացե՞ք և գրեցե՞ք հետևյալ թվերը՝
463, 682, 837, 589, 345, 871, 483, 527, 248, 888, 881:

113. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը քանի՞ հարյուրավոր, քանի՞ առանձին տասնավոր և քանի՞ առանձին միավոր և պարունակում՝
325, 489, 792, 912, 573, 684, 291, 472, 163, 815, 537, 181:

114. Թվանշաններով գրեցե՞ք հետևյալ թվերը՝ չորս հարյուր իննսուն յերկու, յոթ հարյուր հիսունչորս, հարյուր ութսունվեց, իննհարյուր յերեսունմեկ, հարյուր տասնհինգ:

115. Գրեցե՞ք այն թիվը, վոր բաղկացած և 3 հարյուրավորից, 5 տասնավորից և 8 միավորից:

116. Գրեցե՞ք այն թիվը, վորը բաղկացած և 8 հարյուրավորից, 4 տասնավորից և 2 միավորից:

117. Թվի մեջ վոր տեղն են գրավում միավորները, տասնավորները, հարյուրավորները:

118. Համրիչի վրա գցե՞ք 2 հարյուրավոր և դրան ավելացրե՞ք 7 տասնավոր: կարդացե՞ք և գրեցե՞ք ստացված թիվը: 270 թվի մեջ միավորների տեղը գրված և դերո. այն ցույց և տալիս, վոր այս թվի մեջ առանձին միավորներ չկան:

119. կարդացե՞ք և գրեցե՞ք հետևյալ թվերը՝
480, 590, 730, 840, 990, 610, 240, 420, 850, 670, 320, 110:

120. Թվանշաններով գրեցե՞ք հետևյալ թվերը՝ հինգ-

հարյուր յոթանասուներ, ինն հարյուր քսան, վեց հարյուր քառասուներ, յերեք հարյուր վաթսուներ, յոթ հարյուր առաք, յերկու հարյուր իննսուներ, չորս հարյուր յոթանասուներ:

121. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը քանի՞ հարյուրավոր, քանի՞ առանձին տասնավոր և քանի՞ առանձին միավոր ունի.

540, 680, 190, 350, 270, 810:

122. Համրիչի վրա գցե՛ք 6 հարյուրավոր և գրան տվելացրեք 5 միավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: 605 թվի մեջ տասնավորների տեղում գրված ե գերո. այն ցույց ե տալիս, վոր այս թվի մեջ առանձին տասնավորներ չկան:

123. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

407, 805, 903, 608, 502, 306, 201, 102, 704, 108, 303, 907:

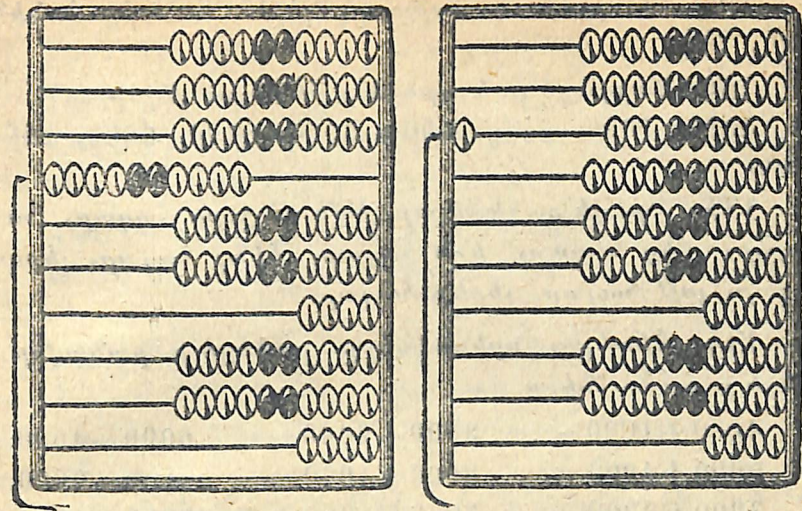
124. Թվանշաններով գրեցե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած ե յոթ հարյուրավորից ե յերեք միավորից, ինն հարյուրավորից և յերկու միավորից, վեց հարյուրավորից և հինգ միավորից:

125. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յերեք հարյուր ութ, ինն հարյուր հինգ, չորս հարյուր յոթ, յոթ հարյուր ինն, հինգ հարյուր մեկ, ութ հարյուր վեց, յերկու հարյուր յերկու, վեց հարյուր յերեք:

126. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրի մեջ քանի՞ հարյուրավոր, բացի այդ քանի՞ տասնավոր և գրանից գատ քանի՞ միավոր կա.

708, 530, 675, 902, 920, 547, 101, 110, 700:

127. Համրիչի վրա գցե՛ք 9 հարյուրավոր և գրան տվելացրե՛ք 1 հարյուրավոր: Ստացվեց 10 հարյուրավոր, կամ 1 հազարավոր:



10 հարյուրավոր

1 հազարավորը

Հազարը գրվում ե չորս թվանշանով այսպես՝ 1000: Այն առաջին դերոն ցույց ե տալիս, վոր 1000 թվում առանձին միավորներ չկան, աջից յերկրորդ դերոն ցույց ե տալիս, վոր այս թվում առանձին տասնավորներ չկան, և աջից յերրորդ դերոն ցույց ե տալիս, վոր չկան առանձին հարյուրավորներ: 1000 թվում աջից չորրորդ տեղը գրավող 1 թվանշանը ցույց ե տալիս, վոր այդ թվում կա 1 հազարավոր:

128. Հերթականութամբ ասացե՛ք բոլոր կլոր հազարյակները, սկսելով 1000-ից և վերջացնելով 9000-ով:

129. Համրիչի վրա անշատեցե՛ք 8 հարյուրավոր և ավելացրե՛ք 2 հարյուրավոր: Վորքան ստացվեց:

130. Համրիչի վրա անշատեցե՛ք 999 և ավելացրե՛ք 1: Վորքան ստացվեց:

131. Վորքան պետք ե ավելացնել 7 հարյուրավորին, վորպեսզի ստացվի 1 հազարավոր:

132. Վորքան պետք ե ավելացնել 990-ին, վորպեսզի ստացվի 1 հազարավոր:

133. Վարդա՞ն կոտանանք, յեթե 1000-ից հանենք 400., 500.

134. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.
4000, 7000, 9000, 5000, 3000, 8000, 6000, 2000, 1000.

135. Գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ չորս հազար, ութ հազար, վեց հազար, ինն հազար, հինգ հազար, յերկու հազար, յոթ հազար, յերեք հազար:

136. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր և գրեցե՛ք լուծումները.

$4000 + 1000 =$	$6000 + 2000 =$	$6000 - 4000 =$
$8000 + 4000 =$	$8000 + 1000 =$	$9000 - 6000 =$
$7000 + 2000 =$	$7000 - 1000 =$	$8000 - 5000 =$
$3000 + 6000 =$	$5000 - 2000 =$	$4000 - 3000 =$

137. Քանի՞ կոպեկ կա մեկ տասնկոպեկանոցի, մեկ ուրբու, մեկ չերվոնեցի (տասը ուրբի) մեջ:

138. Քանի՞ տասնկոպեկանոց կա մեկ ուրբու, մեկ չերվոնեցի մեջ:

139. Քանի՞ միավոր կա մեկ տասնավորի մեջ: Քանի՞ տասնավոր կա մեկ հարյուրավորի մեջ: Քանի՞ հարյուրավոր կա մեկ հազարավորի մեջ:

140. Քանի՞ տասնավոր կա մեկ հազարավորի մեջ:

141. Համրիչի վրա գցե՛ք 2 հազարավոր, դրան ավելացրեք 8 հարյուրավոր, ավելացրե՛ք նաև 7 տասնավոր և 6 միավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Այդ թվում քանի՞ առանձին միավոր, առանձին տասնավոր, առանձին հարյուրավոր և առանձին հազարավոր կա:

2876 թիվը գրված է չորս թվանշանով: Այդպիսի թիվը կոչվում է քառանիշ թիվ: Այդ թվի մեջ աջից չորրորդ տեղում գտնվում են հազարավորները, հազարավոր-

ները կազմում են թվերի չորրորդ կարգը:

142. Վճր թիվն է կոչվում քառանիշ:

143. Հերթականությամբ ասացե՛ք քառանիշ թվի բոլոր կարգերը՝ սկսելով ստորին կարգից: Այդ կարգերն ասացե՛ք՝ սկսելով բարձր կարգից:

144. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝

3149, 5867, 4328, 6389, 9452, 8761, 7983, 1875, 3926:

145. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յերկու հազար հինգհարյուր վաթսուն յերեք, յոթ հազար ութ հարյուր իննսուն յոթ, ինն հազար հարյուր քառասուն յերկու:

146. Գրեցե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 3 հազարավորից, 7 հարյուրավորից, 5 տասնավորից և չորս միավորից:

147. Թվի մեջ աջից վճր տեղն են գրավում հազարավորները:

148. Համրիչի վրա գցե՛ք 5 հազարավոր, դրան ավելացրեք 7 հարյուրավոր և 8 տասնավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 5780 թվի մեջ միավորների տեղում գերո լի գրված:

149. Համրիչի վրա գցե՛ք 3 հազարավոր և դրան ավելացրեք 5 հարյուրավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 3500 թվում միավորների և տասնավորների տեղերը գերոններ են գրված:

150. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

4780, 2790, 3630, 9480, 8600, 4300, 9400, 7100, 5950:

151. Գրեցե՛ք և կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 5 հազարավորից, 2 հարյուրավորից և 3 տասնավորից. այն թիվը, վոր բաղկացած է 2 հազարավորից և 7 հարյուրավորից:

152. Քանի՞ հազարավոր, քանի՞ առանձին հարյուրավոր, առանձին տասնավոր և առանձին միավոր են պարունակում հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը.

7854, 2870, 3900, 5430, 8700, 9000:

153. Համրիչի վրա գցե՛ք 4 հազարավոր, դրան ավելացրե՛ք 2 հարյուրավոր և 5 միավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 4205 թվի մեջ տասնավորների տեղը զերոյ չե դրված:

154. Համրիչի վրա գցե՛ք 7 հազարավոր, դրան ավելացրե՛ք 2 տասնավոր և 4 միավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 7024 թվի մեջ յերրորդ տեղում զերոյ չե դրված:

155. Համրիչի վրա գցե՛ք 5 հազարավոր և դրան ավելացրե՛ք 7 միավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 5007 թվի մեջ յերկրորդ և յերրորդ տեղում զերոյներ են դրված:

156. Համրիչի վրա անշատեցե՛ք 2 հազարավոր և դրան ավելացրե՛ք 5 տասնավոր: Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք ստացված թիվը: Ինչո՞ւ 2050 թվի մեջ առաջին և յերրորդ տեղերում զերոյներ են դրված:

157. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

4605, 8076, 6409, 7052, 9006, 7008, 9001, 3080, 7060, 4075, 5204, 9070, 8700, 6004, 7083, 6090, 8007, 1309:

158. Գրեցե՛ք և կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 3 հազարավորից և 7 տասնավորից. այն թիվը, վորը բաղկացած է 1 հազարավորից, 5 հարյուրավորից և 4 միավորից. այն թիվը, վորը բաղկացած է 7 հազարավորից և 1 միավորից:

159. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յոթ հազար քսան յերեք, ինն հազար ութսուն, յերեք հազար

յոթ, հինգ հազար քսան, ութ հազար մեկ:

160. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը քանի՞ հազարավոր, քանի՞ առանձին հարյուրավոր, առանձին տասնավոր և առանձին միավոր ե պարունակում.

4079, 5804, 7090, 8006, 4590, 6700:

ԳՐԱՎՈՐ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

161. Կոտպերատիվում կար 623 կգ կտոր շաքար և 352 կգ շաքարավազ: Ընդամենը վորքա՞ն շաքար կար:

$$\begin{array}{r} 623 \\ + 352 \\ \hline 975 \end{array}$$

+ 623 — գումարելի խնդրի լուծումն ար-
+ 352 — գումարելի տագրեցե՛ք տետրում:
975 — գումար

Այն թվերը, վոր գումարում ենք, կոչվում են գումարելիներ: Այն թիվը, վորն ստացվում է գումարումից, կոչվում է գումար:

Նայեցե՛ք, թե ինչպես ե մի գումարելին գրված մյուսի տակ (միավորները միավորների տակ, տասնավորները տասնավորների տակ, հարյուրավորները հարյուրավորների տակ): Գումարումն սկսում են միավորներից:

162. Ինչպե՞ս են կոչվում այն թվերը, վորոնք գումարվում են:

163. Ինչպե՞ս ե կոչվում այն թիվը, վորն ստացվում է գումարումից:

164. Ինչպե՞ս պետք ե իրար տակ գրել այն թվերը, վորոնք գումարվում են:

165. Լուծեցեք հետևյալ որինակները (թվերից մեկը մյուսի տակը գրելով)։

$$\begin{array}{l} 326 + 453 = \\ 572 + 325 = \\ 2824 + 165 = \\ 1753 + 2136 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 3464 + 4235 = \\ 5781 + 3218 = \\ 3853 + 126 = \\ 4621 + 378 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 4235 + 5634 = \\ 5783 + 3216 = \\ 7325 + 2153 = \\ 6256 + 2732 = \end{array}$$

166. Մի գումարելին հավասար է 654-ի, իսկ մյուսը՝ 245-ի։ Գրեցե՛ք գումարը։

167. Ճաշարանի համար գնված է 124 կգ սպիտակ հաց և դրանից 236 կգ ավելի սև հաց։ Վորճա՞ն սև հաց է գնված։

$$\begin{array}{r} 124 \\ + 236 \\ \hline 360 \text{ (կգ)} \end{array}$$

4 և 6 միավորները գումարելիս ստանում ենք 10 միավոր, կամ 1 տասնավոր։ Գումարի մեջ միավորների տեղը զնում ենք 0, իսկ 1 տասնավորն ավելացնում ենք գումարելիների տասնավորներին։ Ստանում ենք՝ $3 + 2 + 1 = 6$ տասնավոր։

Խնդրի լուծումը գրեցե՛ք տետրում։

168. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները։

$$\begin{array}{l} 375 + 415 = \\ 529 + 131 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 4214 + 3126 = \\ 2547 + 5243 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 6748 + 232 = \\ 8156 + 724 = \end{array}$$

169. Ճաշարանը գնեց 643 կգ լոչխարի միս և 285 կգ խոզի միս։ Վորճա՞ն միս գնեց ճաշարանը։

$$\begin{array}{r} 643 \\ + 285 \\ \hline 928 \text{ (կգ)} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում։

170. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները։

$$\begin{array}{l} 574 + 345 = \\ 292 + 487 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 4372 + 5294 = \\ 1548 + 4271 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 5681 + 257 = \\ 4152 + 785 = \end{array}$$

171. Սկզբում խնայողամարկդ է գրված 275 ռ., իսկ առհետև 231 ռ.։ Ընդամենը վորճա՞ն դրամ է գրված դրամարկդ։

$$\begin{array}{r} 275 \\ + 231 \\ \hline 506 \text{ (ռ.)} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում։

172. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները։

$$\begin{array}{l} 187 + 221 = \\ 352 + 453 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 3264 + 2642 = \\ 5132 + 1775 = \end{array} \quad \begin{array}{l} 1285 + 324 = \\ 2541 + 265 = \end{array}$$

173. Խանութն ստացավ 3736 զուլգ տղամարդու կոշիկ և 5429 զուլգ կանացի կոշիկ։ Ընդամենը քանի՞ զուլգ կոշիկ ստացվեց։

$$\begin{array}{r} 3736 \\ + 5429 \\ \hline 9165 \text{ (զուլգ)} \end{array}$$

Ի՞նչ արինք մենք այն տասնավորը, վորն ստացվեց միավորները գումարելիս։ Ի՞նչ արինք մենք այն

հազարավորը, փորն ստացվեց հարյուրավորները գու-
մարելիս:

174. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{rcl} 468 + 312 = & 6452 + 229 = & 365 + 3748 = \\ 363 + 527 = & 2368 + 351 = & 985 + 8475 = \\ 5328 + 2664 = & 8629 + 192 = & 478 + 2876 = \\ 4284 + 3456 = & 4797 + 253 = & 567 + 7894 = \\ 7435 + 1883 = & 3276 + 185 = & 819 + 5181 = \end{array}$$

175. Սկզբնական շրջանում գործարանն ուներ 568 բանվոր, իսկ աչնուհետև՝ 327 հոգի ավելի: Ինչքանի՞ հա-
սավ բանվորների թիվը գործարանում:

176. Գործարանում կա 254 կին և զրանից 198-ով
ավելի տղամարդ: Ընդամենը քանի՞ բանվոր կա գործա-
րանում:

177. Մի կոլտնտեսությունը պետութանը հանձնեց
2342 s կաղամբ, 514 s վարունգ, 82 s պոմիդոր և 115 s
կարտոֆիլ: Կոլտնտեսությունը քանի՞ տոնն բանջարեղեն
հանձնեց պետութան:

$$\begin{array}{r} 2342 \\ + 514 \\ + 82 \\ + 115 \\ \hline 2853 (s) \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում:

178. Գործարանում կա 6448 անկուսակցական բան-
վոր, 892 կոմյերիտական և 898 կուսակցութան անդամ
ու թեկնածու: Ընդամենը քանի՞ բանվոր կա գործարա-
նում:

179. Մի բանջարանոցից հավաքեցին 2706 կգ վա-

րունդ, իսկ մյուսից՝ 1280 կգ: Վորքա՞ն վարունգ հավա-
քեցին չերկու բանջարանոցից:

$$\begin{array}{r} 2706 \\ + 1280 \\ \hline 3986 \text{ (կգ)} \end{array}$$

Վորքա՞ն ենք ստանում, չերք 6-ը գումարում ենք
0-ի հետ, չերք 0-ն գումարում ենք 8-ի հետ:

180. Զիանոցի կառուցման համար բաց ե թողնված
4200 n., իսկ կովազոմի կառուցման համար՝ 4560 n.: Ըն-
դամենը վորքա՞ն ե բաց թողնված ձիանոցի և կովազո-
մի կառուցման համար:

$$\begin{array}{r} 4200 \\ + 4560 \\ \hline 8760 (n.) \end{array}$$

Վորքա՞ն ե ստացվում, չերք 0-ն գումարում ենք 0-ի
հետ, չերք 0-ն գումարում ենք 6-ի հետ:

181. Ամառալին մսուրի համար գյուղխորհուրդը բաց
թողեց 850 n., իսկ կոլտնտեսությունը՝ 900 n.: Վոր-
քա՞ն դրամ ե բաց թողնված մսուրի համար:

182. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{rcl} 2040 + 7089 = & 3070 + 4093 = & 6005 + 2407 = \\ 7009 + 2340 = & 6005 + 2008 = & 2506 + 2070 = \\ 2807 + 6009 = & 5900 + 3207 = & 3720 + 5380 = \\ 7004 + 2806 = & 6509 + 2070 = & 6280 + 2080 = \end{array}$$

$$\begin{array}{rcl} 1004 + 2806 + 3208 = & 2907 + 3098 + 874 = & \\ 3260 + 709 + 4305 = & 905 + 3874 + 89 = & \end{array}$$

183. Մի հողամասից ստացվել ե 725 կգ ցորեն, իսկ
մյուսից՝ 324 կգ ավելի: Վորքա՞ն եր չերկրորդ հողամա-
սի բերքը:

184. Մարզում կա 502 գրադիտական դպրոց և 1216 դպրոց՝ կիսագրագետների համար: Մարզում քանի՞ գրագիտական և կիսագրագետների դպրոց կա:

185. Փետրվարին գործարանում կարել են 3560 կոստյում, իսկ մարտին՝ 485-ով ավելի: Քանի՞ կոստյում են կարված յերկու ամսվա ընթացքում:

ԳՐԱՎՈՐ ՀԱՆՈՒՄ

186. Կոլտնտեսությունը պետք է հանձներ 689 s կարտոֆիլ, բայց հանձնեց 458 s: Վորքա՞ն մնաց հանձնելու:

689
— 458
231

689 — նվազելի
— 458 — հանելի
231 (s) — տարբերություն

Այն թիվը, վորից հանում են, կոչվում է նվազելի: Այն թիվը, վորը հանում են, կոչվում է հանելի: Հանումից ստացվող թիվը կոչվում է տարբերություն:

Հանելիս թվերն իրար տակ դրում են այնպես, վոր հանելիի միավորները գտնվեն նվազելիի միավորների տակ, տասնավորները — տասնավորների տակ, հարյուրավորները — հարյուրավորների տակ և այլն: Հանումն սկսում են միավորներից:

187. Ինչպե՞ս է կոչվում այն թիվը, վորից հանում են:

188. Ինչպե՞ս է կոչվում այն թիվը, վորը հանում են:

189. Ինչպե՞ս է կոչվում հանումից ստացվող թիվը:

190. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

865 — 542 =	8479 — 6267 =	672 — 351 =
796 — 365 =	6584 — 4372 =	8967 — 753 =
938 — 416 =	4893 — 3652 =	9472 — 351 =
692 — 531 =	5967 — 4253 =	7829 — 415 =
7869 — 6452 =	584 — 73 =	1795 — 642 =

191. Նվազելին հավասար է 586-ի, հանելին հավասար է 354-ի: Գտե՛ք տարբերությունը:

192. Հանելին հավասար է 126-ի, իսկ նվազելին՝ 458-ի: Գտե՛ք տարբերությունը:

193. Առաջին ամսում բրիգադը ավելի 152 ո. խնայողություն, իսկ հաջորդ ամսում՝ 365 ո.: Քանի՞ ուղբով ավելացավ խնայողությունը:

194. Կոլտնտեսությունը զարնան ուներ 3275 անդամ, իսկ աշնանը՝ 4798 անդամ: Քանիսով ավելացավ կոլտնտեսության անդամների թիվը:

195. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակը.

$$8764 - 3253 =$$

Ստուգեցե՛ք՝ հանումը ճիշտ է կատարված, թե վոչ:

196. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$3873 - 2823 = \quad 4237 - 2010 =$$

Ստուգեցե՛ք՝ հանումն ճիշտ է կատարված:

197. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները և ստուգեցե՛ք՝ ճիշտ է լուծված, թե վոչ.

$$\begin{array}{lll} 5328 - 4318 = & 6804 - 503 = & 6536 - 6205 = \\ 8872 - 2471 = & 7462 - 401 = & 7564 - 7464 = \end{array}$$

4965—3962— 9675—640— 8350—8130—
 6483—5403— 7647—607— 5780—4750—
 8067—5063— 5834—724— 9074—3070—

198. Կոշկակարանոցն ստացավ 358 կգ ներբանի (կոշկատակի) կաշի: Մեկ ամսվա ընթացքում նա գործածեց 108 կգ: Վորքա՞ն կաշի մնաց:

199. Կոյտնտեսութեան ցանքի համար պահանջվում է 654 կգ վուշի սերմ: Մթերված է 428 կգ: Դեռ վորքա՞ն պետք է մթերել:

$$\begin{array}{r} 654 \\ -428 \\ \hline 226 \text{ (կգ)} \end{array}$$

Նվազելի 4 միավորից չի կարելի հանել հանելի 8 միավորը: Նվազելի տասնավորներից վերցնում ենք 1 տասնավոր, այդ նշում ենք նվազելի տասնավորների թվանշանի գլխին կետ դնելով: Վերցրած տասնավորը պարունակում է 10 միավոր, բացի այդ 4 միավոր էլ հանելին ունի: Ստացված 14 միավորից հանում ենք 8 միավորը: Ստանում ենք 6 միավոր: 6 թվանշանը դնում ենք միավորների տակ:

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում:

200. Առա ին հնգորկակում բրիգադն արտադրեց 478 մ սահուղ, իսկ չերկրորդ հնգորկակում՝ 518 մ: Վորքա՞նով ապխացավ արտադրանքը:

$$\begin{array}{r} 518 \\ -478 \\ \hline 40 \text{ (մ)} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 518 \\ -478 \\ \hline 40 \text{ (մ)} \end{array}$$

Խնդրի լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

201. Ի՞նչ պետք է անել, լեթե հանելիս նվազելի տասնավորների թիվը հանելի տասնավորների թվից փոքր է:

202. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները (թվերն իրար տակ գրելով)․

662—449—	9684—7856—	6432—5475—
258—239—	4557—3159—	8342—6576—
5437—3265—	8435—4563—	2473—1597—
8325—8194—	5427—4954—	7332—5649—

203. Վ. Ի. Լենինը ծնվել է 1870 թ., իսկ վախճանվել է 1924 թ.: Քանի տարի լե ապրել Լենինը:

Վորպեսզի իմանանք, թե քանի տարի լե ապրել Լենինը, պետք է 1924-ից հանել 1870:

204. Կարլ Մարքսը ծնվել է 1818 թ., իսկ վախճանվել է 1883 թ.: Քանի տարի լե ապրել Մարքսը:

205. Ամերիկյան հայտնագործվեց 1492 թ.: Այն ժամանակից քանի տարի լե անցել:

206. Բանվորը մեկ տարվա ընթացքում վաստակեց 2750 ռ.: Նա խնայողական դրամարկը գրեց 364 ռ., իսկ մնացած դրամը ծախսեց: Վորքա՞ն ծախսեց:

2750
364
2386

$$\begin{array}{r} 2750 \\ - 364 \\ \hline 2386 \text{ (ուր.)} \end{array}$$

Նվազելի մեջ միավորների տեղը գերո չե գրված: Նվազելի տասնավորներից վերցնում ենք 1 տասնավոր և այն վերածում ենք միավորների (հիշողության համար տասնավորների թվանշանի վրա կետ ենք դնում): Նվազելի ստացված 10 միավորից հանում ենք հանելի 4 միավորը:

Ստուգեցե՛ք խնդրի լուծման ճշտությունը:

207. Առաջին հնգամյակի սկզբին Մոսկվայում կար տրամաշի 1375 վագոն, իսկ հնգամյակի վերջին վագոնների թիվը դարձավ 2600: Քանի վագոն ավելացավ:

$$\begin{array}{r} 2600 \\ - 1375 \\ \hline 1225 \text{ (վագոն)} \end{array}$$

Նվազելի մեջ միավորների և տասնավորների տեղը գերո չե գրված: 5 միավորը հանելու համար նվազելի հարյուրավորներից վերցնում ենք 1 հարյուրավոր և այն վերածում ենք 10 տասնավորի: Նվազելի տասնավորներից (10) գերցնում ենք 1 տասնավոր և այն վերածում ենք միավորների: Այժմ 5 միավորը հանում ենք 10 միավորից, 7 տասնավորն՝ 9 տասնավորից, և 3 հարյուրավորը՝ 5 հարյուրավորից:

Ստուգեցե՛ք խնդրի լուծումը:

208. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները և ստուգեցե՛ք լուծման ճշտությունը:

$$8042 - 2895 =$$

$$6001 - 5987 =$$

209. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները:

650 — 287 =	4305 — 1263 =	8007 — 5008 =
960 — 475 =	5042 — 4635 =	3007 — 898 =
2660 — 865 =	3207 — 2042 =	2003 — 395 =
3840 — 2185 =	7060 — 5524 =	7001 — 3002 =
2700 — 1847 =	9020 — 4075 =	2005 — 1006 =
1200 — 968 =	5040 — 983 =	6004 — 5005 =

210. Ձգաված սերմով ցանքս անելու դեպքում հաճարի բերքը հավասարվեց 680 կգ-ի, իսկ զաված սերմով ցանքս անելու դեպքում՝ 920 կգ-ի: Վորքանով բարձրացավ բերքը:

211. Բանջարանոցից հավաքեցին 608 s կարտոֆիլ: 56 s թողին սերմացու, մնացածը հանձնեցին ճաշարանին: Վորքա՞ն կարտոֆիլ հանձնեցին ճաշարանին:

212. Մի գուղում կա 278 իսկ սլուսում՝ 102 կոլտնտեսութուն: Փոխառության բաժանորդագրությամբ ընդգրկված ե ընդամենը 326 տնտեսութուն: Քանի՞ տնտեսութուն չի ընդգրկված փոխառության բաժանորդագրությամբ:

213. Տարվա սկզբին գրադարանում կար 7530 գիրք, իսկ տարվա վերջին՝ 9350 գիրք: Քանիսով ավելացավ գրքերի թիվը:

214. Գյուղխորհրդի լեկամուտները կազմում եին 5275 ա., իսկ ծախսերը՝ 5980 ա.: Պակասող գումարը տվեց շրջործկոմը: Վորքա՞ն դրամ տվեց շրջործկոմը:

215. Սկզբում գործարանը բաց եք թողնում 2050

դադդյան, իսկ տխուհեան՝ 2925 դադդյան: Վորքանով
ավելացավ դադդյանների արտագրութունը:

216. Դպրոցում կար 1320 տետր: Գնեցին 1400 տետր
և աշակերտներին բաժանեցին 2369 տետր: Քանի տետր
մնաց:

217. Գլուղում կար 491 աղամարդ և 516 կին: Գլուղ-
խորհրդի ընտրութուններին ներկայացավ 378 աղա արև
և 365 կին: Քանի մարդ չներկայացավ:

218. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակը.

$$1875 + 3289 =$$

Լուծումն ստուգեցե՛ք հանումով:

219. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները և ստուգեցե՛ք
լուծո մեկը.

$$7566 + 874 = \quad 8678 + 1289 = \quad 7080 + 2090 =$$

$$9876 + 114 = \quad 2042 + 7608 = \quad 5040 + 4765 =$$

$$875 + 8976 = \quad 3096 + 6056 = \quad 3809 + 5036 =$$

ՈՌԻՆԻՆԵՐՈՎ ՅԵՎ ԿՈՊԵՎՆԵՐՈՎ ՏՐՎԱՆԻ ԹՎՆԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐԵՐՈՒՄՆ ՈՒ ՎԱՆՈՒՄԸ

220. Բանվորն սկզբում ախաղան ստանում էր
174 ռ. 66 կ., իսկ հետո 7 ռ. 47 կ. ավելի: Նա վորքա՞ն
սկսեց ստանալ:

$$\begin{array}{r} + 174 \text{ ռ. } 66 \text{ կ.} \\ 7 \text{ ռ. } 47 \text{ կ.} \\ \hline 182 \text{ ռ. } 13 \text{ կ.} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում:

221. Աշակերտն ուներ 5 ռ. 70 կ.: Նա 1 ռ. 25 կ.
ավելի գրքի վորքա՞ն գրամ մնաց:

$$\begin{array}{r} 5 \text{ ռ. } 70 \text{ կ.} \\ - 1 \text{ ռ. } 25 \text{ կ.} \\ \hline 4 \text{ ռ. } 45 \text{ կ.} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում:

222. Բանվորն ստացավ 110 ռ. 50 կ., վորից ծախսեց
99 ռ. 83 կ.: Վորքա՞ն գրամ մնաց նրա համար:

$$\begin{array}{r} 110 \text{ ռ. } 50 \text{ կ.} \\ - 99 \text{ ռ. } 83 \text{ կ.} \\ \hline 10 \text{ ռ. } 67 \text{ կ.} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտագրեցե՛ք տետրում:

Ստուգեցե՛ք հանումը ճիշտ և կատարված, թե
Վոչ:

223. Գումարելիս կամ հանելիս ուղղվողով ու կո-
պեկներով տրված թվերն ինչպե՞ս են գրում իրար տակ:

224. Հետևյալ որինակները լուծե՛ք գրավոր և համ-
ընի վրա.

$$\begin{array}{l} 28 \text{ ռ. } 75 \text{ կ.} + 32 \text{ ռ. } 42 \text{ կ.} = \\ 56 \text{ ռ. } 27 \text{ կ.} + 38 \text{ ռ. } 65 \text{ կ.} = \\ 29 \text{ ռ. } 07 \text{ կ.} + 45 \text{ ռ. } 36 \text{ կ.} = \\ 765 \text{ ռ. } 70 \text{ կ.} + 80 \text{ ռ. } 09 \text{ կ.} = \end{array}$$

225. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք գրավոր և համ-
ընի վրա.

$$\begin{array}{l} 45 \text{ ռ. } 63 \text{ կ.} - 27 \text{ ռ. } 54 \text{ կ.} = \\ 107 \text{ ռ. } 80 \text{ կ.} - 64 \text{ ռ. } 68 \text{ կ.} = \end{array}$$

98 ռ. 08 կ.—58 ռ. 27 կ.—

82 ռ. 20 կ.—33 ռ. 05 կ.—

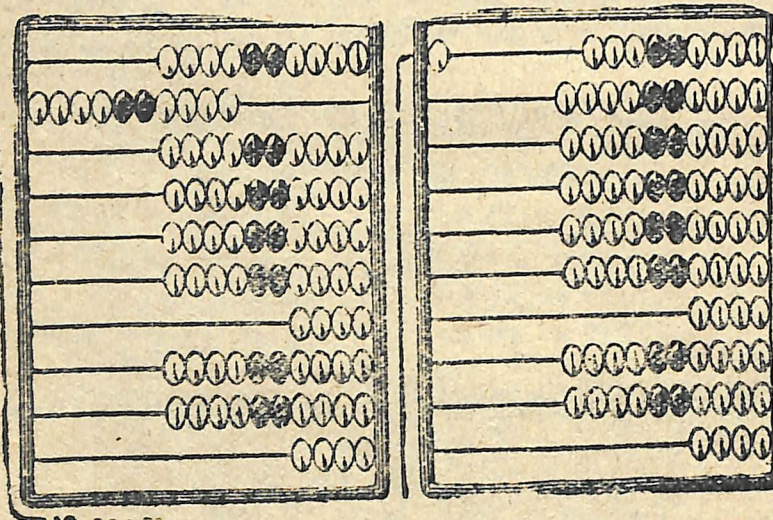
226. Մեկ աշխուրի արժեքը հավասար եր 3 ռ. 50 կ.-ի, իսկ մի տարի հետո դարձավ 5 ռ. 20 կ.: Վորքանով ավելացավ մեկ աշխուրի արժեքը:

227. Բանվորը մեկ օրում վաստակեց 8 ռ. 40 կ.: Ճաշի համար նա ծախսեց 1 ռ. 25 կ., նախաճաշի և ընդհանուր համար՝ 1 ռ. 94 կ.: Վորքանով դրամ մնաց նա օրում:

228. Մի կոյ նախուհի շուկայում վաճառեց 45 ռ. 60 կ.-ի լուղ և 26 ռ. 25 կ.-ի բանջարեղեն: Նա գնեց 17 ռ. 10 կ.-ով չիթ, 28 ռ. 1 վ՛ կոշիկ, և խնայողական դրամարկդ գրեց 15 ռ.: Վորքան դրամ մնաց նրա մոտ:

ՀՆԳԱՆԻՇ ՅԵՎ ՎԵՑԱՆԻՇ ԹՎԵՐ

229. Համը՛չի վրա գ.ե՛ք 9 հազարավոր և ավելացրե՛ք 1 հազարավոր: Ստացվեց 10 հազարավոր:



10 հազարավոր

1 տասնադարավոր

Տասը հազարը թվանշաններով գրում են այսպես՝ 10 000: Քանի՞ թվանշաններով ե գրված 10 000-ը:

Հինգ քվանցաններով գրված թիվը կոչվում ե հնգանիս թիվ:

Թվի մեջ տասնադարավորներն աջից հաշված հինգերորդ տեղն են գրավում: Տասնադարավորները կազմում են թվերի հիւգերորդ կարգը:

230. Կարգայե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.
20 000, 80 000, 50 000, 40 000, 90 000, 70 000, 30 000, 60 000:

231. Թվանշաններով գրեցե՛ք՝ լերեսուն հազար, վաթսուն հազար, իննսուն հազար, յոթանասուն հազար, հիսուն հազար, քառասուն հազար:

232. Գրեցե՛ք և կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած ե 5 տաս հազարավոր՝ց, 8 տաս հազարավորից, 4 տաս հազարավորից:

233. Համը՛չի վրա գցե՛ք 2 տասնադարավոր, դրան ավելացրե՛ք 4 հազարավոր, ավելարե՛ք նաև 7 հարյուրավոր 5 տասնավոր և 6 միավոր: Կարդացե՛ք ստացված թիվը: Այդ թվում քանի՞ առանձին միավոր, առանձին տասնավոր, առանձին հարյուրավոր, առանձին հազարավոր և առանձին տասնադարավոր կա:

234. Կարդացե՛ք ու գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.
34 875, 67 415, 86 250, 48 200, 48 750, 48 500, 48 0 3, 60 007, 90 080, 50 091, 65 070, 30 090, 75 405:

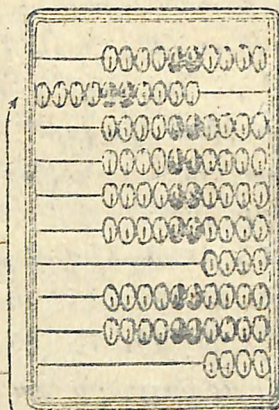
235. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը քանի՞ տասնադարավոր, առանձին հազարավոր, առանձին հարյուրավոր, առանձին տասնավոր և առանձին միավոր ե պարունակում.

35 234, 60 725, 37 043, 25 203, 20 083, 15 001, 70 004:

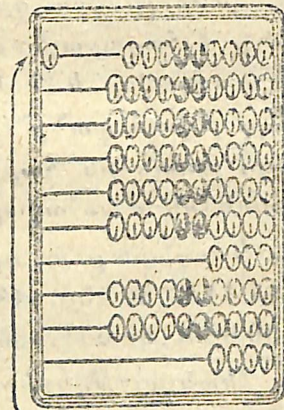
236. Գրեցե՛ք և կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 3 տասն. զարաւորից 5 հարյուրաւորից և 6 միավորից. 1 տասնազարաւորի, 5 հազարաւորից 2 տասնաւորից և 7 միավորից. 2 տասնազարաւորից և 4 տասնաւորից. 8 տասնազարաւորից և 2 միավորից:

237. Թվանշաններով գրեցե՛ք՝ ութսուն յերեք հազար հարյուր քսան յոթ, վաթսուն հազար յոթ հարյուր վաթսուն, իննսուն հազար հարյուր յոթ, քառասուն հազար հիսուն, իննսուն հազար ութ, վաթսուն հազար յերկու, քսան հինգ հազար ինն, հիսունութ հազար վեց, քառասուն ինն հազար յերկու հարյուր, իննսուն յերեք հազար վեց հազար:

238. Համրիչի վրա գցե՛ք 9 տասնազարաւոր և գրան ալեւացրե՛ք 1 տասնազարաւոր. Ստացվեց 10 տասնազարաւոր, կամ 1 հարյուր հազարաւոր:



10 ԵԱՆԱՀԱՐԱՎՈՐ



1 ՀԱՐՅՈՒՐ ՀԱՀԱՐԱՎՈՐ

Հարյուր հազարը թվանշաններով գրվում է այսպես՝ 100 000: Քանի՞ թվանշանով է գրված 100 000 ը:

Դեց թվանշանով գրվող թիվը կոչվում է վեցանիշ թիվ:

Հարյուր հազարաւորները թվի մեջ վեցերորդ տեղն են գրավում: Հարյուր հազարաւոր երբ կազմում են թվերի վեցերորդ կարգը:

239. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

300 000, 700 000, 500 000, 900 000, 400 000, 800 000, 600 000:

240. Թվանշաններով գրեցե՛ք՝ յերկու հարյուր հազար, ութ հարյուր հազար, չորս հարյուր հազար, վեց հարյուր հազար, յերեք հարյուր հազար:

241. Համրիչի վրա գցե՛ք, գրեցե՛ք և կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 7 հարյուր հազարաւորից, 5 հարյուր հազարաւորից, 8 հարյուր հազարաւորից, 9 հարյուր հազարաւորից:

242. Համրիչի վրա գցե՛ք 4 հարյուր հազարաւոր, գրան ալեւացրեք 3 տասնազարաւոր, այնուհետև ալեւացրեք 6 հազարաւոր 3 հարյուրաւոր 1 տասնաւոր և 9 միավոր: Կարդացե՛ք ստացված թիվը:

243. Կարդացե՛ք և գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

329 487, 987 362, 942 725, 962 800, 640 000, 802 025, 200 080, 345 009, 600 007, 200 108, 450 070, 760 051, 108 080:

244. Քանի՞ հարյուր հազարաւոր, առանձին տասնազարաւոր, առանձին հազարաւոր, առանձին հարյուրաւոր, առանձին տասնաւոր և առանձին միավոր է պարունակում հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը.

487 965, 305 241, 560 253, 470 028, 506 078, 200 009, 500 600:

245. Գրեցե՛ք ու կարդացե՛ք այն թիվը, վորը բազմացած է՝ 2 հարյուր հազարավորից 7 հազարավորից 8 հարյուրավորից և 5 միավորից, 5 հարյուր հազարավորից 3 հարյուրավորից և 7 տասնավորից, 1 հարյուր հազարավորից 2 տասն հազարավորից և 6 միավորից, 8 հարյուր հազարավորից և 4 տասնավորից:

246. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յոթ հարյուր յերեսուն հինգ հազար ութ հարյուր քսան հինգ, յերեք հարյուր իննսուն յերկու հազար հարյուր քառասուն մեկ, վեց հարյուր յոթանասուն հազար ութ հարյուր հիսուն, չորս հարյուր ութսուն հազար հարյուր վաթսուն, հինգ հարյուր հազար ինն հարյուր, հարյուր հազար չորս հարյուր, ինն հարյուր հազար ութսուն, յերեք հարյուր քառասուն հազար, յերկու հարյուր հազար ութ, վեց հարյուր հազար ինն:

247. ԽՍՀՄ լեռնաթուղալին ցանցը.

Թվանշաններ	լեռնաթուղալին կիլոմետրներով 1)
1913	Հիսուն ութ հազար հինգ հարյուր քառասուն ինն
1929	Յոթանասուն յոթ հազար տասը
1930	Յոթանասուն յոթ հազար քառասուն վեց
1932	Ութսուն մեկ հազար հինգ հարյուր վաթսուն չորս
1933	Ութսուն յերկու հազար վեց հարյուր տասն չորս
1934	Ութսուն յերեք հազար հարյուր իննսուն մեկ

Այս աղյուսակի թվերը գրեցե՛ք թվանշաններով:

1) Կիլոմետրը=1000 մ:

248. Տրակտորների արտադրությունը

Թվանշան	ԽՍՀՄ-ում	ԱՄՆ-ում
1925	Հինգ հարյուր յերեսուն ութ	Հարյուր վաթսուն յոթ հազար հինգ հարյուր յերեսուն յերեք
1927	Ութ հարյուր յոթանասուն չորս	Յերկու հարյուր հազար հինգ հարյուր չորս
1928	Հազար չորս հարյուր իննսուն մեկ	Հարյուր յոթանասուն հինգ հազար ինն հարյուր յոթանասուն վեց
1930	Քսան հազար յոթ հարյուր քսան յոթ	Յերկու հարյուր յերկու հազար չորս հարյուր հիսուն ութ
1931	Յերեսուն ինն հազար վեց հարյուր յոթանասուն ինն	Յոթանասուն ութ հազար
1932	Հիսուն հազար վեց հարյուր քառասուն	
1933	Յոթանասուն ութ հազար հարյուր յերեսուն ութ	
1934	Իննսուն չորս հազար չորս հարյուր յերեսուն ութ	

Աղյուսակում բերված թվերը գրեցե՛ք թվանշաններով:

249. 1929 թ. ԽՍՀՄ-ի ֆաբրիկաներում ու գործարաններում դրվեց 9400 նոր դազգյան, 1930 թ. 11800 դազգյան, 1931 թ. 21500 դազգյան և 1932 թ. 31200 դազգյան: Քանի՞ նոր դազգյան է դրված ֆաբրիկաներում ու գործարաններում առաջին հնգամյակի ընթացքում:

250. Վեցանիշ թվի դասերի ու կարգերի ցանցը:

Միավորների կարգը, տասնավորների կարգը և հարյուրավորների կարգը կազմում են միավորների դասը: Հազարավորների կարգը, տասն հազարավորների կարգը և

հարյուր հազարավորների կարգը կադմում են հազարավորների դասը:

Թիվը թվանշաններով գրելիս (եթե այն չորսից ավելի կարգ ունի) մեկ դասը մյուսից անջատում են միջակայքով, որիսակ՝ 840 570:

Հազարավորների դաս			Միավորների դաս		
Կարգեր					
հարյուրավորներ	տասնավորներ	միավորներ	հարյուրավորներ	տասնավորներ	միավորներ
6	5	4	3	2	1
	8	9	3	8	7
	9	0	6	0	5
3	4	5	4	2	9

251. Կարդացե՛ք ցանցում գրված թվերը:

252. Աշից զեպի ձախ վճիռ տեղումն են գտնվում տասնավորները, հարյուրավորները, հազարավորները, միավորները:

253. Գրեցե՛ք այն թիվը, վորը բաղկացած է 4 հարյուր հազարավորից 2 տաս հազարավորից և 2 տասնավորից, 8 տաս հազարավորից 6 հազարավորից 8 հարյուրավորից և 4 տասնավորից:

254. Հետևյալ թվերից լուրջաբանչուրը վճիռ կադգի քանի միավոր է պարունակում.

890 470, 6480, 30 040, 205 007, 4000, 50 006:

255. Քաղխորհուրդը տարվա ընթացքում ծախսեց.

Բաղնիսի շինարարության վրա . . . 125 760 ու.

Դպրոցի « . . . 160 050 »

Ճանապարհաշինարարության վրա . . . 12 300 »

Հաշվեցե՛ք՝ վորքան դրամ է ծախսվել շինարարության համար:

256. Կոլանտեսութունը գաշտալին անտեսութունից ստացալ 32 475 ու., իսկ անասնապահութունից՝ 17 549 ու.՝ ով պակաս լեկամուտ Ընդամենը վորքա՞ն լեկամուտ ստացավ Կոլանտեսութունը:

257. Ճանապարհի վերանորոգման համար բաց է թողնված 10 000 ու., վորը 5960 ու.՝ ով ավելի է, քան անցյալ տարի: Վորքա՞ն էր բաց թողնված անցյալ տարի:

258. Միկոլանտեսության լեկամուտը կազմեց 400 000 ու., վորը 129 600 ու.՝ ով ավելի է, քան անցյալ տարվանը: Վորքա՞ն էր Կոլանտեսության լեկամուտն անցյալ տարի:

259. Պահեստում կար 41760 զուլգ կոշիկ: Առաջին օրը բաց թողեցին 12 670 զուլգ և լերկրորդ օրը 15 080 զուլգ: Քանի՞ զուլգ կոշիկ մնաց պահեստում:

260. Կոտլերատիֆն առաջին օրն ստացավ 3680 մ մանուֆակտուրա, լերկրորդ օրը՝ 5290 մ: Առաջին օրը վաճառվեց 789 մ, լերկրորդ օրը՝ 2648 մ և լերկրորդ օրը՝ 4548 մ: Քանի՞ մետր մանուֆակտուրա մնաց:

261. Բեռնատար ավտոմոբիլի ինքնարժեքն սկզբում 11 078 ու. էր, իսկ կես տարի հետո 4303 ու.՝ ով պակասեց: Վորքա՞ն արժեք բեռնատար ավտոմոբիլը կես տարի հետո:

262. 1928 թ. ԽՍՀՄ-ում կար 14 874 խնայողական դրամարկի, իսկ 1932 թ.՝ 58 912: Վորքանով մեծացավ խնայողական դրամարկների թիվը այդ ժամանակամիջոցում:

263. ԽՄԶԲ գործարանների բաց թողած շոգեքարշերի, վագոնների և ավտոմոբիլների քանակութունը.

Թվականներ	Շոգեքարշեր	Վագոններ	Ավտոմոբիլներ
1928	604	11740	879
1932	970	20028	20501
1934	1211	29604	72466

Հաշվեցե՛ք՝ 1932 թ. քանի՞ շոգեքարշ, վագոն և ավտոմոբիլ և ավելի արտադրված, քան 1928 թ.

264. Ըստ պլանի գործարանը պետք է տար 744 900 s չուգուն, իսկ փաստորեն տվեց 826 823 s: Քանի՞ տոնն ավելի տվեց:

265. Ըստ պլանի գործարանը պետք է տար 357 388 s պողպատ, բայց տվեց 383 126 s: Վորքա՞ն պողպատ տվեց այդ գործարանը պլանից դուրս:

266. Մարզում կախին 31 566 անգրադետ և 86 301 կիսադրագետ: Նրանցից զարոցում սովորում էլին 70 644 մարդ: Քանի՞ մարդ չէր սովորում:

267. Գործարանն ամսվա ընթացքում պետք է տար 72 000 n. ապրանք: Առաջին տասնորյակում տվեց 20 365 n. ապրանք, յերկրորդ տասնորյակում՝ 31 400 n., և յերրորդում՝ 32 235 n.: Վորքանով գերակատարվեց պլանը:

ՀՈՈՄԵԱԿԱՆ ԹՎԱՆՇԱՆՆԵՐ

Այն թվանշանները, վորոնցով սովորաբար ոգտվում են թվեր գրելիս, կոչվում են արաբական թվանշաններ: Յերբեմն ոգտվում են նաև հռոմեական թվանշաններով: Ահապես՝ ամիսները, տարվա յեռամսյակները, համագու-

մարները և այլն նշանակելու համար հռոմեական թվանշաններ են գործածում:

Ամենից հաճախ հանդիպում են հետևյալ հռոմեական թվանշանները.



I V X
1 5 10

268. Տետրում արտագրեցե՛ք 1 ից մինչև 30 թվերը, վորոնք գրված են նշված յերեք հռոմեական թվանշաներով՝

I II III IV V VI VII VIII IX X
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
XI XII XIII XIV XV XVI XVII XVIII XIX XX
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
XXI XXII XXIII XIV XXV XXVI XXVII XXVIII XXIX XXX
21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

269. Հետևյալ թվերը գրեցե՛ք հռոմեական թվանշաններով.

8, 25, 17, 24, 11, 9, 14, 16, 20, 4, 6, 28, 29, 15, 3, 8.

270. Հետևյալ ամսաթվերի մեջ ամիսների անունների փոխարեն հռոմեական թվանշաններով գրեք ամիսների համարները՝ նոյեմբերի 7-ը, մայիսի 1-ը, փետրվարի 23-ը, մարտի 8-ը, հունվարի 21-ը:

271. Կարդացե՛ք հետևյալ ամսաթվերը.

12/III, 6/VII, 1/IX, 18/III, 17/IV, 5/V, 22/VI, 14/VII.

272. Վ. Ի. Լենինի լեռերի ժողովածվի լեռորդ հրատարակութունը բաժանորդագրելիս տրվեցին հետևյալ հատորները՝ I, V, VIII, XII, XIV, XVIII, XXV, Հոսեական թվանշաններով գրեցե՛ք՝ բաժանորդները վո՞ր հատորները գե՞տ պետք է ստանան, յեթե ընդամենը 30 հատոր է լինելու:

Հարևար տարին անվանում են դար: Դարը հաշվում են յուրաքանչյուր հաշվառվող տարվա հունվարի 1-ից մինչև հաջորդ հարյուրերորդ տարվա հունվարի 1-ը: Ուրիշակ՝ XIX դարն սկսվել է 1800 թ. հունվարի 1-ից և վերջացել է 1899 թ. դեկտեմբերի 31-ին: XX դարն սկսվել է 1900 թ. հունվարի 1-ին:

273. Վ. Ի. Լենինը ծնվել է 1870 թ., իսկ վախճանվել է 1924 թ.: Հոսեական թվանշաններով գրեցե՛ք՝ Լենինը վո՞ր դարում է ծնվել և վո՞ր դարում վախճանվել:

274. Ֆրանսական բուրժուական հեղափոխութունն սկսվեց 1789 թ.: Այդ վո՞ր դարումն էր:

275. Ստեփան Մազինի ազատամբռութունն սկսվեց 1668 թ.: Այդ վո՞ր դարումն էր:

276. Գրեցե՛ք՝ վո՞ր դարերին են պատկանում հետևյալ թվականները.

13-5, 1570, 1848, 1081, 920, 1905:

ՄԻԱՆԻՑ ԹՎԵՐԻ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ

277. Մեկ տեսն արժե 5 կոպ.: Ի՞նչ արժե 4 տեսը: Լուծում.

$$5 + 5 + 5 + 5 = 20 \text{ (կոպ.):}$$

5 թիվն իբրև զումարելի վերցված է 4 անգամ:

Մի ֆանի հավասար գումարելիների գումարումը փոխարինվում է իւր զործողությունով՝ բազմապատկումով:

$$\text{Բազմապատկումը գրում են այսպես՝ } 5 \times 4 = 20:$$

Կարդում են այսպես՝ 5, բազմապատկած 4-ով, հավասար է 20-ի:

Այն թիվը, վորը բազմապատկում են (5), կոչվում է բազմապատկելի: Այն թիվը, վորով բազմապատկում են (4), կոչվում է բազմապատկիչ:

Այն թիվը, վորն ստացվում է բազմապատկման հետևանքով (20), կոչվում է արտադրյալ: Բազմապատկելին ու բազմապատկիչը կոչվում են արտադրիչներ:

Միանիշ թիվը միանիշով բազմապատկելիս ոգտվում են բազմապատկման աղյուսակով: Յանկացած միանիշ թվերի արտադրյալն արագ ստանալու համար անհրաժեշտ է բազմապատկման աղյուսակն անգիր գիտենալ:

278. Ի՞նչ զործողութունով ենք փոխարինում մի քանի հավասար զումարելիների գումարը:

279. Գրչածայրն արժե 2 կոպ.: Ի՞նչ արժե 3 զրչածայրը:

Լուծում.

$$2 \times 3 = 2 + 2 + 2 = 6 \text{ (կոպ.):}$$

280. 2-ի բազմապատկման աղյուսակը:

$$2 \times 2 = 2 + 2 = 4$$

$$2 \times 3 = 2 + 2 + 2 =$$

$$2 \times 4 = 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 \times 5 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 + 6 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 + 7 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 \times 8 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 + 9 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

$$2 \times 10 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 =$$

281. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{ccccc} 2+2= & 2 \times 3= & 2 \times 4= & 2 \times 6= & 2 \times 8= \\ 2 \times 4= & 2 \times 6= & 2 \times 5= & 2 \times 7= & 2 \times 9= \\ 2 \times 8= & 2 \times 9= & 2 \times 10= & 2 \times 9= & 2 \times 10= \end{array}$$

282. Վորքա՞ն է կշռում 2 կիլոգրամանոց 9 կշռաքարը:

283. Քանի՞ կողեկ է անում 8 լերկուկոպեկանոց դրամը:

284. Յուրաքանչյուր սովորողին տվին 3-ական տետր: Քանի՞ տետր տվին 5 սովորողին:

Լուծում.

$$3 \times 5 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15 \text{ (տետր):}$$

285. 3-ի բազմապատկման աղյուսակը:

Յուրաքանչյուր որինակի մեջ բազմապատկումը փոխարինեցե՛ք գումարումով և գտե՛ք արդյունքները: Լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

$$\begin{array}{ll} 3 \times 2 = 3 + 3 = 6 & 3 \times 7 = \\ 3 \times 3 = 3 + 3 + 3 = 9 & 3 \times 8 = \\ 3 \times 4 = & 3 \times 9 = \\ 3 \times 5 = & 3 \times 10 = \\ 3 \times 6 = & \end{array}$$

286. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{ccccc} 3 \times 2 = & 3 \times 3 = & 2 \times 5 = & 2 \times 7 = & 3 \times 9 = \\ 3 \times 4 = & 3 \times 6 = & 3 \times 5 = & 3 \times 7 = & 2 \times 9 = \\ 3 \times 8 = & 3 \times 9 = & 3 \times 8 = & 3 \times 10 = & 3 \times 7 = \end{array}$$

287. Մեկ տետրին գնում է 3 թերթ թուղթ: Քանի՞ թերթ թուղթ է հարկավոր 6 տետրի համար:

288. Մեկ առևժ լուցկին արժե 3 կոպ.: 5 առևժի

համար դրամարկդ մուծեցին 20 կոպ.: Վորքա՞ն պետք է ստանան:

289. Մեկ շրջանակում կա 4 ապակի: Քանի՞ ապակի կա 3 շրջանակում:

Լուծում.

$$4 \times 3 = 4 + 4 + 4 = 12 \text{ (ապակի):}$$

290. 4-ի բազմապատկման աղյուսակը: Լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

$$\begin{array}{ll} 4 \times 2 = 4 + 4 = 8 & \\ 4 \times 3 = 4 + 4 + 4 = 12 & \\ 4 \times 4 = 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 5 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 6 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 7 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 8 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 9 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \\ 4 \times 10 = 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = & \end{array}$$

291. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները՝

$$\begin{array}{ccccc} 4 \times 2 = & 4 \times 3 = & 2 \times 7 = & 4 \times 5 = & 4 \times 8 = \\ 4 \times 4 = & 4 \times 6 = & 3 \times 7 = & 4 \times 10 = & 3 \times 9 = \\ 4 \times 8 = & 4 \times 9 = & 4 \times 7 = & 4 \times 9 = & 4 \times 7 = \end{array}$$

292. Սատինի մետրն արժե 4 ռ.: Մահուդի մետրը 7 անգամ թանկ է: Վորքա՞ն արժե մահուդի մետրը:

293. Ի՞նչ գործողութիւնն պետք է կատարել 4-ը 6 անգամ մեծացնելու համար:

294. Ի՞նչ գործողութիւնն պետք է կատարել 8-ը 5 միավորով մեծացնելու համար:

295. Մատիտն արժե 4 կոպ.: Տետրը 5 անգամ թանկ է: Վորքա՞ն արժե տետրը:

296. Բազմոցի լերեսը պատելու համար գնեցին 4 մ մոմլաթ, մետրը 4 ոււրլով: Վարպետին իբրև աշխատավարձ վճարեցին 25 ոււրլի: Վորքա՞ն արժեցավ բազմոցի լերեսը պատելը:

297. Զուգահեռ հին որական վաստակում ե 5 ոււրլի: Վորքա՞ն ե նա վաստակում 4 որում:

Լուծում.

$$5 \times 4 = 5 + 5 + 5 + 5 = 20 \text{ (ո.)}$$

298. 5-ի բազմապատկման աղյուսակը:

Յուրաքանչյուր որինակի մեջ բազմապատկումը փոխարինեցե՛ք գումարումով և գտե՛ք արդյունքները: Լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

$$5 \times 2 = 5 + 5 = 10$$

$$5 \times 7 =$$

$$5 \times 3 = 5 + 5 + 5 =$$

$$5 \times 8 =$$

$$5 \times 4 =$$

$$5 \times 9 =$$

$$5 \times 5 =$$

$$5 \times 10 =$$

$$5 \times 6 =$$

299. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$5 \times 2 = \quad 5 \times 3 = \quad 5 \times 5 = \quad 4 \times 7 = \quad 3 \times 9 =$$

$$5 \times 4 = \quad 5 \times 6 = \quad 5 \times 10 = \quad 5 \times 7 = \quad 5 \times 9 =$$

$$5 \times 8 = \quad 5 \times 9 = \quad 5 \times 9 = \quad 5 \times 8 = \quad 4 \times 9 =$$

300. Վեցորյակն ունի 5 աշխատանքային որ: Քանի՞ աշխատանքային որ ունի 3 վեցորյակը, 5 վեցորյակը:

301. 7 հինգկողեկանոց զրամը քանի՞ կոպեկ ե անում:

302. Մի բնակարանում ապրում են 5 անձ, մյուսում՝ 6 անգամ ավելի: Քանի անձ են ապրում լերկրորդ բնակարանում:

303. Կռկին պետք ե վճարելին 37 ու. Յնորդը դրամարկղ տվեց 3 հինգուրլիանոց և 8 լերեքուրլիանոց: Վորքա՞ն պետք ե նա լետ ստանա:

304. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$3 \times 6 = \quad 2 \times 7 = \quad 4 \times 6 = \quad 4 \times 7 = \quad 4 \times 8 =$$

$$4 \times 5 = \quad 3 \times 8 = \quad 5 \times 4 = \quad 3 \times 9 = \quad 5 \times 9 =$$

$$5 \times 6 = \quad 5 \times 7 = \quad 5 \times 8 = \quad 4 \times 4 = \quad 3 \times 8 =$$

305. Մեկ պալտի համար պետք ե 6 մեխ: Քանի՞ մեխ ե պետք 5 պալտի համար:

Լուծում.

$$6 \times 5 = 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 30 \text{ (մեխ)}$$

306. Կազմեցե՛ք 6-ի բազմապատկման աղյուսակը: Արդյունքները գտե՛ք գումարելով: Լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

307. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$6 \times 2 = \quad 6 \times 3 = \quad 6 \times 5 = \quad 4 \times 7 = \quad 5 \times 9 =$$

$$6 \times 4 = \quad 6 \times 6 = \quad 6 \times 10 = \quad 5 \times 7 = \quad 6 \times 9 =$$

$$6 \times 8 = \quad 6 \times 9 = \quad 6 \times 8 = \quad 6 \times 7 = \quad 4 \times 9 =$$

308. Կիսատակառին հազցնում են 6 ողակապ: Քանի՞ ողակապ ե պետք 7 կիսատակառի համար:

309. Դեռահասը ֆարերկալում որական աշխատում ե 6 ժամ: Քանի՞ ժամ ե նա աշխատում 9 որվա ընթացքում:

310. Մեկ ձեռք սպիտակեղենին հասակավոր մարդու համար պետք ե 6 մ կտավ, իսկ դեռահասի համար՝ 4 մ: Ընդամենը վորքան կտավ ե պետք 8 ձեռք հասակավորի և 5 ձեռք դեռահասի սպիտակեղենի համար:

311. Բանվորն որական աշխատում է 7 ժամ:
Քանի՞ ժամ է նա աշխատում 5 օրում:
Լուծում.

$$7 \times 5 = 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 35 \text{ (ժամ):}$$

312. Կազմե՛ցեք 7 ի բազմապատման աղյուսակը:
Արդյունքներն իմացե՛ք գումարումով: Լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

313. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{ccccc} 7 \times 2 = & 7 \times 3 = & 7 \times 5 = & 6 \times 7 = & 5 \times 9 = \\ 7 \times 4 = & 7 \times 6 = & 7 \times 10 = & 7 \times 7 = & 7 \times 9 = \\ 7 \times 8 = & 7 \times 9 = & 6 \times 9 = & 7 \times 8 = & 7 \times 7 = \end{array}$$

314. Մի սալի վրա դնում են 7 պարկ վարսակ:
Քանի՞ պարկ վարսակ կարելի չե դնել 7 սալի վրա:

315. Վորդին 7 տարեկան է: Հայրը վորդուց 5 անգամ մեծ է: Քանի՞ տարեկան է հայրը:

316. Մի հողամասում աշխատում են 7 կոլտնտեսական, մյուսում՝ 4 անգամ ավելի: Յերկրորդ հողամասում աշխատող կոլտնտեսականները քանիսով են ավելի:

317. Բանվորը բնակարանին ամսական վճարում է 4 ռ., լուսավորության՝ 2 ռ. և ջրի՝ 1 ռուբլի: Ընդամենը վորքա՞ն է նա վճարում կես տարվա ընթացքում:

318. Զուհակը մեկ ժամում արտադրում է 8 մ գործվածք: Քանի՞ մետր գործվածք նա կարտադրի 7 ժամում:
Լուծում.

$$8 \times 7 = 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 56 \text{ (մ):}$$

319. Կազմեցե՛ք 8-ի բազմապատկման աղյուսակը:

Արդյունքներն իմացե՛ք գումարումով: Աղյուսակը գրե՛ցե՛ք տետրում:

320. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{ccccc} 8 \times 2 = & 8 \times 3 = & 7 \times 5 = & 4 \times 7 = & 3 \times 9 = \\ 8 \times 4 = & 8 \times 6 = & 8 \times 5 = & 7 \times 7 = & 8 \times 9 = \\ 8 \times 8 = & 8 \times 9 = & 6 \times 8 = & 6 \times 9 = & 7 \times 8 = \\ 8 \times 7 = & 8 \times 10 = & 8 \times 9 = & 8 \times 8 = & 6 \times 8 = \end{array}$$

321. Բանջարանոցում տնկեցին կաղամբ, լուրաքանչյուր շարքում 8-ական գլուխ: Վորքա՞ն կաղամբ տնկեցին 8 շարքում:

322. Բանվորն աշխատեց 7 օրևորական վաստակեց 8 ռուբլի: Ստացած դրամից նա ծախսեց 34 ռ. 85 կ.: Վորքա՞ն դրամ մնաց նրա մոտ:

323. Կոլտնտեսուհին շուկայում վաճառեց 8 կգ միս՝ կիլոգրամը 8 ռուբլով, և 1 հավ: Հավը 2 անգամ ավելի թանկ է, քան 1 կգ միսը: Վորքա՞ն դրամ ստացավ կոլտնտեսուհին:

324. Մեկ կիլոգրամ ադն արժե 9 կոպեկ: Վորքա՞ն արժե 3 կգ ադը:
Լուծում.

$$9 \times 3 = 9 + 9 + 9 = 27 \text{ (կոպ.):}$$

325. Կազմեցե՛ք 9 թվի բազմապատկման աղյուսակը:
Արդյունքներն իմացե՛ք գումարումով: Աղյուսակը գրե՛ցե՛ք տետրում:

326. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{ccccc} 9 \times 2 = & 9 \times 3 = & 8 \times 5 = & 3 \times 8 = & 3 \times 6 = \\ 9 \times 4 = & 9 \times 6 = & 9 \times 5 = & 8 \times 6 = & 4 \times 9 = \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} 9 \times 8 = & 9 \times 9 = & 7 \times 9 = & 7 \times 7 = & 8 \times 9 = \\ 9 \times 7 = & 9 \times 10 = & 9 \times 7 = & 9 \times 8 = & 9 \times 8 = \end{array}$$

327. Բազմապատկելին հաժաժար ե 9-ի, իսկ բազմապատկիչը՝ 8-ի, Ինչի՞նչ լե հաժաժար արտադրյալը:

328. Արտադրիչներին մեկը հաժաժար ե 9-ի, իսկ մուլը՝ 7-ի, Ինչի՞նչ լե հաժաժար արտադրյալը:

329. Գնված ե 6 ռ. թու՞ հատը 9 ռուբլով, ե 55 ռ. արժողությամբ մի սեղան: Ընդամենը վորքա՞ն ե վճարված:

330. 6 սալի վրա դրին 8-ական պարկ հացահատիկ, 5 սալի վրա ել՝ 9-ական պարկ: Քանի՞ պարկ հացահատիկ դրին բոլոր սալերի վրա:

331. Աշակերտը գնեց 3 մատիա՝ հատը 9 կոպեկով, ե 8 տետր՝ հատը 5 կոպեկով: 1 ռուբլուց վորքա՞ն պետք ե լետ ստանալ:

332. 7-ը բազմապատկեցե՞ք 8-ով: Թվերի տեղերը փոխեցե՞ք ե 8-ը բազմապատկեցե՞ք 7-ով: Ստացվեցի՞ն արդյոք միատեսակ արդյունքներ:

333. 5-ը բազմապատկեցե՞ք 6-ով: Թվերի տեղերը փոխեցե՞ք ե 6-ը բազմապատկեցե՞ք 5-ով: Ստացվեցի՞ն արդյոք միատեսակ արդյունքներ:

Արտադրիչների տեղերը փոխելուց արտադրյալը չի փոխվում:

334. Հետևյալ որինականներն սկզբում լուծեցե՞ք՝ ինչպես նշված ե խնդիրներում, իսկ աչնուհետև՝ արաադրիչների տեղերը փոխելով:

$$\begin{array}{ccccc} 4 \times 7 = & 3 \times 9 = & 5 \times 5 = & 5 \times 9 = & 4 \times 8 = \\ 5 \times 8 = & 4 \times 6 = & 6 \times 7 = & 6 \times 4 = & 5 \times 9 = \\ 6 \times 9 = & 6 \times 8 = & 4 \times 9 = & 5 \times 6 = & 6 \times 6 = \end{array}$$

335. Լուծեցե՞ք հետևյալ որինականները.

$$\begin{array}{ccccc} 7 \times 6 = & 8 \times 7 = & 9 \times 8 = & 9 \times 9 = & 7 \times 4 = \\ 7 \times 9 = & 9 \times 6 = & 8 \times 5 = & 5 \times 9 = & 9 \times 4 = \\ 8 \times 4 = & 7 \times 5 = & 9 \times 7 = & 6 \times 7 = & 7 \times 7 = \\ 9 \times 5 = & 8 \times 6 = & 8 \times 8 = & 8 \times 9 = & 6 \times 9 = \end{array}$$

ԲԱԶՄԱՆԻՉ ԹՎԻ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇՈՎ

336. Գնացքը մեկ ժամում անցնում ե 23 կմ: Վորքա՞ն կանցնի 3 ժամում:

Լուծում.

$$23 \times 3 = 23 + 23 + 23 = 69 \text{ (կմ):}$$

23-ի բազմապատկումը 3-ով՝ բանավոր կատարվում ե այսպես. նախ 2 տասնավորը բազմապատկում ենք 3-ով — ստանում ենք 6 տասնավոր, կամ 60, աչնուհետև 3 միավորը բազմապատկում ենք 3-ով — ստանում ենք 9 միավոր: Աչնուհետև գումարում ենք 60 ե 9 թվերը — ընդամենն ստանում ենք 69:

337. Ինչպես ե կոչվում այն թիվը, վորը բազմապատկում ենք:

338. Ինչպես ե կոչվում այն թիվը, վորով բազմապատկում ենք:

339. Իրար հետ բազմապատկվող թվերն այլ կերպ ի՞նչպես կարելի լե անվանել:

340. Ինչպես ե կոչվում բազմապատկումից ստացվող թիվը:

341. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր.

$14 \times 2 =$	$21 \times 4 =$	$11 \times 6 =$	$12 \times 3 =$
$13 \times 3 =$	$34 \times 2 =$	$33 \times 2 =$	$33 \times 3 =$
$12 \times 4 =$	$32 \times 3 =$	$31 \times 3 =$	$24 \times 2 =$

342. Զույնակը մեկ ժամում արտադրում է 18 մ գործվածք: Քանի մետր գործվածք կարտադրի 2 ժամում, 7 ժամում:

Խնդրի առաջին հարցի պատասխանը գտնում ենք բանավոր.

$$18 \times 2 = 36 \text{ (մ):}$$

1 տասնավորը բաղմապատկեցինք 2-ով, ստացանք 2 տասնավոր, կամ 20: Այնուհետև 8-ը բաղմապատկեցինք 2-ով—ստացանք 16: Գումարեցինք 20 և 16 թվերը—ստացանք 36:

Խնդրի յերկրորդ հարցի պատասխանը գտնում ենք գրավոր.

$$\begin{array}{r} \times 18 \\ 7 \\ \hline 126 \end{array} \text{ (մ)}$$

8 միավորը բաղմապատկում ենք 7-ով—ստանում ենք 56, կամ 5 տասնավոր և 6 միավոր: 6 միավորը գրում ենք գծի տակ, իսկ 5 տասնավորը մտքում պահում: 1 տասնավորը բաղմապատկում ենք 7-ով—ստանում ենք 7 տասնավոր: 7 տասնավորը գումարում ենք այն 5 տասնավորի հետ, վորն ստացվել էր միավորները բաղմապատկելիս,—ստանում ենք 12 տասնավոր, վորը գրում ենք գծի տակ՝ 6 թվանշանից ձախ:

Գրավոր բաղմապատկումն սկսում ենք սիավորների բաղմապատկումից:

343. 75-ը բաղմապատկենք 6-ով.

$$\begin{array}{r} \times 75 \\ 6 \\ \hline 450 \end{array}$$

5 միավորը 6-ով բաղմապատկելիս ստանում ենք 30, կամ 3 տասնավոր և 0 միավոր: 0-ն գրում ենք գծի տակ, իսկ 3 տասնավորը մտքում պահում: 7 տասնավորը բաղմապատկում ենք 6-ով—ստանում ենք 42 տասնավոր, իսկ միավորների բաղմապատկումից մնացած 3 տասնավորի հետ միասին ստանում ենք 45 տասնավոր, վորը գրում ենք 0-ից ձախ:

344. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր.

$41 \times 3 =$	$34 \times 4 =$	$45 \times 4 =$	$65 \times 7 =$
$62 \times 4 =$	$17 \times 5 =$	$35 \times 8 =$	$42 \times 9 =$
$26 \times 2 =$	$23 \times 6 =$	$51 \times 9 =$	$25 \times 6 =$
$44 \times 3 =$	$63 \times 5 =$	$52 \times 6 =$	$31 \times 8 =$

345. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$83 \times 9 =$	$28 \times 4 =$	$96 \times 8 =$	$67 \times 8 =$
$49 \times 7 =$	$85 \times 6 =$	$43 \times 7 =$	$86 \times 9 =$
$36 \times 9 =$	$95 \times 8 =$	$58 \times 9 =$	$78 \times 7 =$
$48 \times 8 =$	$69 \times 9 =$	$72 \times 7 =$	$69 \times 8 =$

346. Բանվորը խնայողական դրամարկդ մուծեց ամսական 35 ռուբլի: Վորքա՞ն դրամ նա մուծեց 8 ամսում:

347. Գնացքը մեկ ժամում անցնում է 35 կմ: Վորքա՞ն կանցնի այն 9 ժամում:

348. Խորհրտախոսությունում առաջին օրն աշխատեց 16 տրակտոր, իսկ յերկրորդ օրը՝ 4 անգամ ավելի: Քանի տրակտոր աշխատեց յերկրորդ օրը:

349. Ճեպրնիաց գնացքը մի ժամում անցնում է 54 կմ. իսկ սափառնակը՝ 6 անգամ ավելի: Քանի՞ կիլոմետր է անցնում սափառնակը մի ժամում:

350. Գնացքը 7 ժամ գնաց, ժամում 46 կմ արագությամբ. իսկ ութն. արդ ժամում գնաց 25 կմ: Գնացքն ընդամենը քանի՞ կիլոմետր գնաց:

351. Բանվորուհին 7 ամիս խնայգրամարկի մոծեց ամսական 35 ռ., իսկ աշնունհասե վերցրեց 175 ռուբլի: Վորքա՞ն գրամ թուեց խնայգրամարկիում:

352. Բանվորը փոխառության բաժանորդագրվեց 160 ռուբլի: 8 ամիս վճարեց ամսական 16-ական ռուբլի: Նա դեռ վորքա՞ն պետք է վճարի:

353. Ցեմենտով լիքը տակառը կշռում է 123 կգ: Վարքա՞ն կկշռի 3 տակառը, 4 տակառը: Կումում՝

$$\begin{array}{r} \times 123 \\ 3 \\ \hline 369 \text{ (կգ)} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 123 \\ 4 \\ \hline 492 \text{ (կգ)} \end{array}$$

354. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$231 \times 2 =$	$352 \times 5 =$	$325 \times 8 =$	$354 \times 6 =$
$317 \times 2 =$	$265 \times 4 =$	$436 \times 9 =$	$875 \times 8 =$
$3.4 \times 3 =$	$938 \times 8 =$	$659 \times 6 =$	$726 \times 9 =$

35. Մինչև կորսնտեսութուն մտնելը գլուզացին տարեկան ստանում էր 36 ռ. չեկածուտ: Կորսնտեսութունում նրա չեկածուտը մեծացավ 4 անգամ: Տարեկան վորքա՞ն չեկածուտ է նա ստանում կորսնտեսութունում:

356. Սախանակը 5 ժամ թռավ ժամում 187 կմ արագությամբ: Եւ 3 ժամ եւ թռավ ժամում 195 կմ արագությամբ: Ըստաւներ քանի՞ կիլոմետր անցավ:

357. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$365 \times 9 =$	$569 \times 7 =$	$627 \times 5 =$	$675 \times 8 =$
$876 \times 8 =$	$487 \times 8 =$	$842 \times 9 =$	$325 \times 6 =$
$725 \times 6 =$	$952 \times 5 =$	$687 \times 6 =$	$485 \times 7 =$

358. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$4136 \times 2 =$	$7375 \times 5 =$	$9375 \times 8 =$	$8459 \times 8 =$
$5729 \times 3 =$	$6918 \times 6 =$	$8291 \times 9 =$	$7963 \times 9 =$
$7386 \times 4 =$	$1769 \times 7 =$	$3178 \times 7 =$	$4395 \times 8 =$
$9517 \times 6 =$	$5372 \times 9 =$	$9467 \times 6 =$	$6149 \times 9 =$

359. Գրադարանի համար գնեցին 8 պահարան՝ լուրաքանչուրը 265 ռ., և 6 սեզան՝ լուրաքանչուրը 56 ռուբլով: Ընդամենը վորքա՞ն վճարեցին:

360. Կարի արհեստանոց բերին 8 կտոր չիթ՝ լուրաքանչուրը 46-ական մետր, և 7 կտոր՝ 45-ական մետր: Ընդամենը վորքան չիթ բերին:

361. Խորհանտեսութունը գնեց 8 տրակտոր՝ լուրաքանչուրը 2875 ռուբլի, և 4 կալսիչ՝ լուրաքանչուրը 875 ռուբլի: Գնելիս վճարեցին 9500 ռուբլի: Վորքա՞ն մնաց վճարելու:

ԶԵՐՈՆԵՐ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵԼԻ ՎԵՐՋՈՒՄ ՅԵՎ ՄԻՋՈՒՄ

362. Գործարանում ցեմենտը լցնում են պարկերը՝ լուրաքանչուր պարկում 140 կգ: Վորքա՞ն է կշռում 3 պարկ ցեմենտը:

$$\begin{array}{r} \times 140 \\ 3 \\ \hline 420 \text{ (կ)} \end{array}$$

Բազմապատկելի մեջ միավորների տեղը դրված է 0, ուրեմն այդ թիվը բաղկացած է 14 տասնավորից, 14 տասնավորը բազմապատկում ենք 3-ով, ուստի 3 բազմապատկիչը գրում ենք բազմապատկելի տասնավորների տակ: Արտադրյալում ստանում ենք 42 տասնավոր, կամ 4 0 միավոր: Ուրեմն, լեթե բազմապատկելին վերջանում է գերյով, ապա այդ գերյուն չեն բազմապատկում, այլ կցագրում են տասնավորների բազմապատկումը ստացված արտադրյալին՝ աշ կողմից:

363. Բրիգադն ամսական բաց է թողնում 1700 դուլդ կողի: Այդ բրիգադը քանի՞ դուլդ կշնդի բաց կթողնի կես տարվա ընթացքում:

$$\begin{array}{r} \times 1700 \\ 6 \\ \hline 10200 \text{ դուլդ} \end{array}$$

Բազմապատկելի վերջում կա լերկու գերու: Այդ գերուները չենք բազմապատկում, և 6 բազմապատկիչը գրում ենք բազմապատկելի հարյուրավորների թվանշանի (7) տակ: 17 հարյուրավորը բազմապատկում ենք 6-ով և ստացված թիվն (102) աշ կողմից կցագրում ենք լերկու գերու: Լուծումն արտադրեցեք տեսքում:

364. Գործարար մեկ ամսում արտադրում է 16000 մ մահուդ: Վորքան մասուղ կարողանա աշ գործարարն 8 ամսում:

$$\begin{array}{r} \times 16000 \\ 8 \\ \hline 128000 \text{ (մ)} \end{array}$$

16 հազարավորը բազմապատկել ենք 8-ով և ստացել ենք 128 հազարավոր, կամ 128 000:

Բազմապատկելի վերջում գտնվող գերուները չեն բազմապատկում—այդ գերուները կցագրում են արտադրյալին աշ կողմից:

365. Բանավոր լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$40 \times 2 =$	$50 \times 5 =$	$70 \times 6 =$	$90 \times 8 =$
$60 \times 3 =$	$80 \times 6 =$	$60 \times 7 =$	$80 \times 7 =$
$70 \times 4 =$	$40 \times 8 =$	$30 \times 9 =$	$60 \times 9 =$
$90 \times 4 =$	$60 \times 7 =$	$90 \times 8 =$	$90 \times 9 =$

366. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$370 \times 6 =$	$2700 \times 6 =$	$19000 \times 7 =$
$560 \times 8 =$	$3900 \times 8 =$	$28000 \times 4 =$
$390 \times 9 =$	$8400 \times 7 =$	$35000 \times 8 =$
$960 \times 5 =$	$6500 \times 8 =$	$67000 \times 9 =$

367. Գործարանն ամսական բաց է թողնում 160 դադգյան: Քանի՞ դադգյան բաց կթողնի այդ գործարանը կես տարվա ընթացքում:

368. Մի բրիգադն որական հավաքում է 200 պարկ կարտոֆիլ, իսկ մյուսը՝ 140 պարկ: Առաջին բրիգադն 5 օրում քանի՞ պարկ կարտոֆիլ ավելի է հավաքում, քան լերկրորդը:

369. Բանվորը հինգ ամիս վաստակել է ամսական 250 ռ., իսկ վեցերորդ ամսում վաստակել է 275 ռուբ-

լի: Վորքան զրամ ե նս վատտակել 6 ամսիւ ընթաց-
քում:

370. Մեկ մեծ ջրհանն աշխատեց 5 ժամ, իսկ 6
փոքր ջրհաններից յուրաքանչյուրը — 7 ժամ: Մեծ ջրհա-
նը մեկ ժամում զուրս ե քաշում 2700 լ (լիտր) զուր,
իսկ փոքրը՝ 185 լ: Վորքա՞ն ջուր զուրս քաշեցին բոլոր
ջրհանները միասին:

371. Կոլտնտեսութունը գնեց 9 զուլթան, 6 փոցիս
և 4 ցանիչ: Գուլթանն արժե 550 ո., փոցիսը 450 ո., և
ցանիչը 700 ուտլի: Վորքա՞ն արժեն բոլոր մեքենաները
միասին:

372. 1 մ մահուդ պատրաստելու համար պետք ե
403 գ (զրամ) մանվածք: Վորքա՞ն մանվածք ե պետք
3 մ, 4 մ մահուդ պատրաստելու համար:

$$\begin{array}{r} \times 403 \\ 3 \\ \hline 1209 \text{ (Ս)} \end{array}$$

3 միավորը բազմապատկում ենք 3-ով, ստանում ենք
9 միավոր: Արտադրւալում միավորների տեղը դնում ենք
9: Այնուհետև 0 տասնավորը բազմապատկում ենք 3-ով,
ստանում ենք 0 տասնավոր: Արտադրւալում տասնավոր-
ների տեղը դնում ենք 0: Դրանից հետո 4 հարյուրավո-
րը բազմապատկում ենք 3-ով, ստանում ենք 12 հարյու-
րավոր, կամ 2 հարյուրավոր և 1 հազարավոր: Արտադր-
ւալում հարյուրավորների տեղը դնում ենք 2, և հազարա-
վորների տեղը՝ 1:

$$\begin{array}{r} \times 403 \\ 4 \\ \hline 1612 \text{ (Ս)} \end{array}$$

3 միավորը բազմապատկում ենք 4-ով, ստանում ենք
12 միավոր, կամ 2 միավոր և 1 տասնավոր: Արտադրւա-
լում միավորների տեղը դնում ենք 2, իսկ 1 տասնավո-
րը պահում ենք մտքում: 0 տասնավորը բազմապատկում
ենք 4-ով, ստանում ենք 0 տասնավոր: Միավորները
բազմապատկելիս ստացված 1 տասնավորն արտադրւա-
լում գրում ենք տասնավորների տեղը: 4 հարյուրավորը
բազմապատկում ենք 4-ով, ստանում ենք 16 հարյուրա-
վոր, վորը գրում ենք արտադրւալում:

Լուծումը գրեցեք տետրում:

373. 0-ն բազմապատկեցեք 4-ով: Վորքա՞ն կստացվի:

374. 0-ն բազմապատկեցեք 9-ով: Վորքա՞ն կստացվի:

375. Բանավոր լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{llll} 203 \times 2 = & 405 \times 2 = & 308 \times 5 = & 407 \times 8 = \\ 304 \times 2 = & 207 \times 4 = & 209 \times 6 = & 709 \times 9 = \end{array}$$

376. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{llll} 604 \times 3 = & 608 \times 9 = & 2080 \times 7 = & 4050 \times 6 = \\ 705 \times 7 = & 3060 \times 4 = & 9070 \times 6 = & 5080 \times 5 = \\ 809 \times 4 = & 6090 \times 5 = & 7040 \times 3 = & 6040 \times 8 = \\ 907 \times 5 = & 8050 \times 8 = & 5070 \times 7 = & 9050 \times 9 = \\ 506 \times 8 = & 7906 \times 9 = & 3060 \times 9 = & 6980 \times 7 = \end{array}$$

377. Բրիգադը մեկ ուրում արտադրում ե 480 մ մա-
հուդ: Վորքա՞ն մահուդ կարտադրի այդ բրիգադը 6 ուրում:

378. Ֆաբրիկան մեկ ուրում բաց ե թողնում 1800
զուլդ տղամարդու կոշիկ և 350-ով ավելի՝ կանացի կո-
շիկ: Վորքա՞ն կանացի կոշիկ ե բաց թողնում այդ ֆաբ-
րիկան 8 ուրում:

379. Տարվա 7 ամիսը 31-ական ուր ունի, 4 ամիսը

30-ական որ, և 1 ամիսը՝ 28 որ: Քանի՞ որ ունի տա-
րին:

380. Սալառնակը պետք է անցնի 3800 կիրոմետր:
7 ժամ թռավ՝ ժամում 406 կմ արագությամբ: Քանի՞ կի-
րոմետր դեռ մնում է անցնելու:

381. Կոլտնտեսության 8 կովը տարեկան տալիս են
2600-ական լիտր կաթ, իսկ 9 կովը՝ 1950-ական լիտր: Վար-
քա՛ն կաթ են տալիս բոլոր կովերը միասին մեկ տարում:

382. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$1403 \times 8 =$	$2700 \times 9 =$	$3007 \times 8 =$
$2356 \times 9 =$	$5496 \times 8 =$	$3476 \times 7 =$
$3687 \times 5 =$	$3567 \times 9 =$	$8976 \times 6 =$
$2608 \times 6 =$	$8009 \times 7 =$	$6205 \times 9 =$
$37800 \times 9 =$	$13004 \times 8 =$	$8040 \times 6 =$

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԻԱՆԻՅԹ ՔՎԻ ՎՐԱ

ՅԵՐԿԱՆԻՅԹ ՔՎԻ ԲԱՆԱՎՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՄԵ ՄԻԱՆԻՅԹ ՔՎԻ ՎՐԱ

383. 24 մ գործվածքը պետք է հավասարապես բա-
ժանել 3 բանվորի: Քանի՞ մետր գործվածք կստանա յու-
րաբանչուրը:

Խնդիրը լուծելու համար, պետք է գտնել մի այն-
պիսի թիվ, վորը բազմապատկելով 3-ով՝ տալիս է 24: Այդ-
պիսի թիվը կլինի 8-ը, վորովհետև $8 \times 3 = 24$:

Այն գործողությունը, վորի ոգնությունը լուծում են
այս խնդիրը, կոչվում է բաժանում:

Բաժանման գործողությունը գրում են այսպես՝

$$24:3=8:$$

Յո. բաբանչուրն ստանում է 8 մ գործվածք:

Այն թիվը, վորը բաժանում ենք (24), կոչվում է
բաժանելի: Այն թիվը, վորի վրա բաժանում ենք (3),
կոչվում է բաժանաբա՛ն: Այն թիվը, վորն ստացվում է
բաժանման հետևանքով (8), կոչվում է քանորդ:

384. 7 որում մի բանվոր վաստակեց 63 ռուբլի:
Վորքա՞ն է վաստակել մեկ որում:

Լուծում.

$$63:7=9 \text{ (ռ.):}$$

385. Ինչպե՞ս է կոչվում այն թիվը, վորը բաժա-
նում ենք:

386. Ինչպե՞ս է կոչվում այն թիվը, վորի վրա բա-
ժանում ենք:

387. Ինչպե՞ս է կոչվում բաժանելիս ստացվող թիվը:

388. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$10:2=$	$12:3=$	$16:2=$	$24:4=$	$27:3=$
$12:2=$	$12:6=$	$16:4=$	$24:8=$	$27:9=$
$12:4=$	$15:3=$	$18:2=$	$36:4=$	$21:7=$

389. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$30:5=$	$48:6=$	$72:8=$	$35:7=$	$63:9=$
$30:6=$	$48:8=$	$72:9=$	$72:9=$	$56:7=$
$32:4=$	$63:7=$	$36:6=$	$36:4=$	$64:8=$
$32:8=$	$63:9=$	$64:8=$	$56:8=$	$35:5=$
$45:5=$	$56:8=$	$49:7=$	$81:9=$	$40:8=$
$45:9=$	$56:7=$	$81:9=$	$48:6=$	$63:7=$

390. 8 մատտին վճարեցին 48 կոպեկ: Վորքա՞ն ար-
ժե 1 մատտը:

391. 6 միատեսակ զիրքն արժե 24 ռուբլի: Վորքա՞ն
արժե 1 զիրքը:

392. Մի բրիգադում կա 24 մարդ. խնի մուստում 4 անգամ պակաս: Քանի մարդ կա լեհիբորդ բրիգադում:

393. Թիվը 6 անգամ փոքրացնելու համար ի՞նչ դործողություն պետք է կատարենք:

394. Թիվը 6-ով փոքրացնելու համար ի՞նչ դործողություն պետք է կատարենք:

395. Քսան կույեկանոցը քանի՞ հինգկուպեկանոց կանի:

396. Ինչ դործողություն պետք է կատարենք, փորպետի իմանանք, թե 4-ը քանի անգամ է պարունակվում 28-ի մեջ:

397. Տնկեցին 8 պարկ կարտոֆիլ: Հավաքեցին 72 պարկ: Տնկածից քանի՞ անգամ ավելի կարտոֆիլ հավաքեցին:

398. Մարդը մի ժամում գնում է 6 կմ: Քնացքը մի ժամում գնում է 42 կմ: Քնացքը մարդուց քանի՞ անգամ ավելի արագ է գնում:

399. Ի՞նչ դործողություն պետք է կատարենք, փորպետի իմանանք, թե 36-ը քանի՞ անգամ է մեծ 4-ից, 8-ը քանի՞ անգամ է փոքր 32-ից:

400. Ի՞նչ դործողություն պետք է կատարենք, փորպետի իմանանք, թե 36-ը քանիսով է մեծ 4-ից, 8-ը քանիսով է փոքր 32-ից:

401. 6 սրբիչին է 1 ձեռք սպիտակեղենին վճարեցին 66 ուլլի: Մեկ ձեռք սպիտակեղենն արժի 24 ուլլի: Վորքա՞ն արժի 1 սրբիչը:

402. 8 սալով պետք է ուղարկել 72 պարկ ալյուր: Մեկ պարկ ալյուրը կշռում է 80 կգ: Քանի կիլոգրամ ալյուր կլինի չուրաքանչուր սալի վրա, լեթե ալյուրը սալերի վրա հավասարապես բաժանենք:

403. 8 զրչածալրին է 6 մատալին վճարեցին 72 կո-

պեկ: Վորքա՞ն արժե մեկ զրչածալրը, լեթե մեկ մատալին արժե 8 կոպեկ:

ԲԱԶՄԱԴՐՈՒՄԱՆ ՈՒ ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԱՏՈՒԳՈՒՄԸ

404. Լուծենք հետևյալ որինակները.

$$1) 54:9=6$$

$$2) 8 \times 4 = 32$$

Ստուգեցեք լուծումը.

$$1) 6 \times 9 = 54$$

$$2) 32:4=8$$

Վորպետի ստուգեն՝ հիշե՛ք է կասարված բաժանումը թե՛ վոյ, քանոցը պետք է բազմապատկենք բաժանարարով: Յեթե բազմապատկման հետևանքով ստանանք մի թիվ, փոքր հավասար է բաժանելիին, ապա բաժանումը հիշե՛ք է կասարվել:

Վորպետի ստուգեն՝ հիշե՛ք է կասարված բազմապատկումը թե՛ վոյ, արտադրյալը պետք է բաժանենք արտադրիչներից մեկի վրա: Յեթե բաժանման հետևանքով ստանանք մի թիվ, փոքր հավասար է մյուս արտադրիչին, ապա բազմապատկումը հիշե՛ք է կասարվել:

405. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր.

$4 \times 6 =$	$8 \times 8 =$	$9 \times 9 =$	$8 \times 6 =$
$24 : 6 =$	$64 : 8 =$	$81 : 9 =$	$48 : 6 =$
$24 : 4 =$	$9 \times 8 =$	$7 \times 6 =$	$48 : 8 =$
$5 \times 5 =$	$72 : 8 =$	$42 : 6 =$	$7 \times 7 =$
$25 : 5 =$	$72 : 9 =$	$42 : 7 =$	$49 : 7 =$
$4 \times 9 =$	$7 \times 8 =$	$9 \times 7 =$	$6 \times 9 =$
$36 : 9 =$	$56 : 7 =$	$63 : 9 =$	$54 : 9 =$
$36 : 4 =$	$56 : 8 =$	$63 : 7 =$	$54 : 6 =$

406. Լուծեցեք հետևյալ որինակաները և ստուգեցե՛ք լուծումները.

$6 \times 7 =$	$7 \times 7 =$	$8 \times 6 =$	$63 \times 7 =$
$56 : 8 =$	$54 : 6 =$	$25 : 5 =$	$7 \times 6 =$
$5 \times 6 =$	$7 \times 9 =$	$5 \times 9 =$	$64 : 8 =$
$36 : 4 =$	$40 : 5 =$	$36 : 6 =$	$7 \times 7 =$
$48 : 8 =$	$8 \times 4 =$	$9 \times 9 =$	$42 : 7 =$
$7 \times 8 =$	$28 : 7 =$	$72 : 8 =$	$8 \times 9 =$

407. Լուծեցեք հետևյալ որինակաները և ստուգեցե՛ք լուծումները.

$36 : 9 =$	$9 \times 8 =$	$8 \times 5 =$	$6 \times 9 =$
$6 \times 7 =$	$45 : 9 =$	$49 : 7 =$	$56 : 7 =$
$3 \times 9 =$	$5 \times 7 =$	$18 : 3 =$	$42 : 6 =$
$72 : 9 =$	$32 : 8 =$	$24 : 4 =$	$63 : 9 =$
$9 \times 7 =$	$7 \times 5 =$	$35 : 7 =$	$64 : 8 =$
$54 : 9 =$	$9 \times 5 =$	$30 : 6 =$	$45 : 5 =$

408. Բրիգադը պետք է ցաներ 36 հա: Առաջին որը նա կատարեց պլանի մեկ քառորդ մասը: Քանի՞ հեկտար ցանեց բրիգադն առաջին որը:

Խնդիրը լուծելու համար պետք է 36-ը բաժանել 4-ի վրա:

$$36 : 4 = 9 \text{ (հա):}$$

409. Կոլտնտեսականը կոլտնտեսությունից ստացավ 18 ց հաճար: Ստացած հաճարի կեսը նա վաճառեց: Վորքա՞ն հաճար վաճառեց:

410. Բանվորուհին ուներ 56 ուլբլի: Այդ զրամի մեկ ութերորդ մասով նա կրկնակոշիկ գնեց: Վորքա՞ն արժե կրկնակոշիկը:

411. Դասարանում կա 24 սովորող: Սովորողների մեկ յերրորդ մասը կազմում են տղամարդիկ: Քանի՞ տղամարդ կա դասարանում:

ՅԵՌԱՆԻՇ ԹՎԻ ԲԱՆԱՎՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՄԻԱՆԻՇԻ ՎՐԱ

412. Դպրոցի համար գնեցին 848 ո. գիրք, լուրաքանչյուր գիրքը 4 ուլբլով: Քանի՞ գիրք գնեցին:

$$\begin{array}{r} 848 \overline{) 4} \\ \underline{8} 212 \text{ (գիրք)} \\ 4 \\ \underline{4} \\ 8 \\ \underline{8} \\ 0 \end{array}$$

Նախ 8 հարյուրավորը բաժանում ենք 4-ի վրա — քանորդում ստանում ենք 2 հարյուրավոր: Այնուհետև 4 տասնավորը բաժանում ենք 4-ի վրա — քանորդում ստանում ենք 1 տասնավոր: Վերջապես 8 միավորը բաժանում ենք 4-ի վրա — քանորդում ստանում ենք 2 միավոր: Քանորդում ընդամենը կստանանք 212:

413. Հետևյալ որինակաները լուծեցեք բանավոր.

$369 : 3 =$	$448 : 4 =$	$396 : 3 =$	$963 : 3 =$
$284 : 2 =$	$999 : 3 =$	$666 : 6 =$	$777 : 7 =$
$639 : 3 =$	$846 : 2 =$	$682 : 2 =$	$884 : 4 =$
$484 : 4 =$	$555 : 5 =$	$888 : 4 =$	$693 : 3 =$

414. Քանի որ Լրավականացնի 51 կգ վարսակը, լե-
թե որական գործադրեն 8 կգ:

51-ը բաժանում ենք 8-ի վրա: Բազմապատկման ուղ-
յուսակում չկա մի աշնայիսի թիվ, գորն 8-ով բազմա-
պատկելիս ստացվի 51: Վորսենք այն թիվը, գորն 8-ով
բազմապատկելիս 51-ին մոտ թիվ ստացվի: Այդպիսի լե-
թե թիվ կա 6-ը և 7-ը: 6-ն 8-ով բազմապատկելիս կստա-
նանք 48, իսկ 7-ն 8-ով բազմապատկելիս կստանանք
56:

Վարսակը 7 որ չի բավականացնի: Այն կբավա-
կանի 6 որ: Բայց 6 որում ծախսված կլինի միայն
48 կգ: Ստացվում է վարսակի մնացորդ: Վորպեսզի խա-
նանք, թե վորքան է մնացորդը, 51 Վ-ից պետք է հա-
նենք 48 կգ:

Խնդրի գրավոր լուծումը դատաւորում են աշտպես.

$$\begin{array}{r} -51 \quad | \quad 8 \\ 48 \quad \quad 6 \text{ (կգ)} \\ \hline 3 \text{—մնացորդ} \end{array}$$

Մնացորդը բաժանարարից միշտ պետք է փոքր լինի:
Ստացվում վարսակի միեւիված պաշարից 6 որվա րն-
թացվում տվին որական 8 կգ: Վորքան վարսակ եր
միեւիված, լեթե մնաց 3 կգ:

$$8 \times 6 = 48 \text{ կգ տվին,}$$

$$48 + 3 = 51 \text{ կգ միեւիվացին:}$$

Վորպեսզի ստուգենք, թե արդյոք հիշես է կոստովում
մնացորդով բաժանումը, պետք է բանորդը բազմա-
պատկել բաժանարարով յեվ ստացված արեաղւոյալին

տվեալացնել մնացորդը: Յեթ ստացված թիվը հավա-
սար է բաժանելիին, ապա բաժանումը ելիւս է կո-
ստովել:

415. Լուծեցեք հետևալ որինակները և ստուգեցեք
լուծումները.

37:7=	28:3=	53:7=	33:4=
86:9=	58:6=	25:4=	80:9=
38:5=	89:8=	68:8=	37:6=
43:6=	62:9=	53:9=	75:8=

416. Վեր թիվը 7-ի վրա բաժանելիս քանորդում
տալիս է 8 և մնացորդում 4:

417. Վեր թիվը 8-ի վրա բաժանելիս քանորդում
տալիս է 5 և մնացորդում 3:

418. Կտորի մեջ կա 33 մ գործվածք: Քա-ի միասե-
ռակ զգեստ կարելի լե կարել արդ կտորից, լեթե մեկ
զգեստին պետք է 5 մ:

419. Քանի որ կբավականացնի 30 կգ խոտը, լեթե
որական ձիուն տան 4 կգ խոտ:

420. Բանվորը 5 որում վաստակել է 65 ուրլի: Նա
քանի ուրլի լե վաստակել մեկ որում:
Լուծում.

$$65:5 = 50:5 + 15:5 = 10 + 3 = 13 \text{ (ո.):}$$

65-ը 5-ի վրա բաժանելու համար, 50-ը բաժանում
են 5-ի վրա, աշնուհետև 15-ը բաժանում են 5-ի վրա և
ստացված քանորդները գումարում են:

421. Բանաժողովը լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները:

60:2==	28:2==	68:2==	55:5==	84:6==
90:3==	36:3==	56:2==	75:5==	84:7==
80:4==	42:2==	45:3==	56:4==	96:6==
50:2==	84:4==	64:4==	72 6==	96:8==

422. 2 ժամում գնացին անցավ 78 կմ: Յուրաքանչյուր ժամում քանի՞ կիլոմետր անցավ այդ գնացքը:

423. 3 բաժակին վճարել են 72 կոպեկ: Ի՞նչ արժե մեկ բաժակը:

424. Գիրքն ունի 85 էջ: Աշակերտը կարդաց այդ գրքի մեկ հինգերորդ մասը: Քանի՞ էջ է կարդացել:

425. Զուլհալին ըստ պլանի որոշան պետք է արտադրի 98 մ մահուդ: Առաջին ժամում նա արտադրեց պլանի մեկ յոթերորդ մասը: Վերջա՞ն մահուդ է նա արտադրել առաջին ժամում:

ԳՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՄԻԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

426. Տնային վարչութիւնը բանկից ստացավ 735 ո. փոխառվութիւն, վորը վճարեց հավասար մասերով 5 ամսում: Ամսական վորքա՞ն վճարեց տնային վարչութիւնը:

$$\begin{array}{r} 735 \overline{) 5} \\ \underline{5} 147 \text{ (ոուբ.)} \\ \underline{23} \\ 20 \\ \underline{35} \\ \underline{35} \\ 0 \end{array}$$

7 Հարյուրավորը բաժանում ենք 5-ի վրա, քանորդում ստանում ենք մեկ հարյուրավոր և մնացորդում 2 հարյուրավոր: 2 հարյուրավորը վերածում ենք տասնավորների և դրան ավելացնում ենք բաժանելիի 3 տասնավորը: 23 տասնավորը բաժանում ենք 5-ի վրա, քանորդում ստանում ենք 4 տասնավոր և մնացորդում՝ 3 տասնավոր: 3 տասնավորը վերածում ենք միավորների և դրան ավելացնում ենք բաժանելիի 5 միավորը: 35 միավորը բաժանում ենք 5-ի վրա, քանորդում ստանում ենք 7 միավոր:

Խնդրի լուծումն արտադրեցե՛ք տետրում:

427. Զուլհալը մեկ հերթափոխում 6 դադդյանի վրա արտադրում է 138 մ մահուդ: Վորքա՞ն մահուդ է արտադրում 1 դադդյանը մեկ հերթափոխում:

$$\begin{array}{r} 138 \overline{) 6} \\ \underline{12} 23 \text{ (մ)} \\ \underline{18} \\ 18 \\ \underline{18} \\ 0 \end{array}$$

1 հարյուրավորը 6-ի վրա բաժանելիս քանորդում հարյուրավոր չենք ստանում: 1 հարյուրավորը վերածում ենք տասնավորների և շարունակում ենք բաժանումը: Լուծման ճշտութիւնն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով:

428. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները:

468:4==	678 6==	755:5==	728:4==
972:3==	791:7==	786:6==	849:3==
595:5==	492:4==	968:8==	966:6==
784:7==	856:4==	917:7==	847:7==

420. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

279:3=	426:6=	736 8=	456:6=
355:5=	639 9=	774:9=	584:8=
728:8=	497:7=	483.7=	672:7=
328:4=	328 8=	385:5=	486:9=

430. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

540:4=	868 7=	912:8=	959:7=
675:5=	703:3=	816:9=	882 6=
861:7=	976:4=	945:7=	944:8=
774 6=	816:6=	864:6=	712:4=

431. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

1918:7=	2023:7=	5432:8=	4389:7=
1845:5=	2754:6=	3483.9=	5256:8=
2136:8=	3661:7=	4844:7=	8847:9=

432. Բրիգադը 7 ժամում արտադրեց 3836 մ ռեզին: Միջին հաշվով վորքա՞ն ռեզին է արտադրում բրիգադը մի ժամում:

433. Քանի՞ տետր կարելի լի պատրաստել 248 թերթ թղթից, յեթե մեկ տետրին պնում է 4 թերթ:

434. 9 կգ թարմ գազարից ստացվում է 1 կգ չորացրած գազար: Վորքա՞ն չորացրած գազար կստացվի 584 կգ թարմ գազարից:

435. Տարեկապին շրջանում կար 2052 անգրապետ: Տարեկապին անգրապետների թիվը 6 անգամ պակասեց: Քանի՞ անգրապետ մնաց տարեկապին:

436. Մեքենայով մեկ հերթավորում կարելի լի սղոցել 140 ծառ, իսկ ձեռքով՝ 5 անգամ պակաս: Ձեռքով մեկ հերթավորում քանի՞ ծառ կարելի լի սղոցել:

437. Յերկու բանվոր միասին ստացան 14 ռուբլի: Մեկն աշխատել է 3 ժամ, մյուսը՝ 4 ժամ: Վորքա՞ն գրամ պետք է ստանա յուրաքանչյուրը:

Լուծում՝ յերկու բանվորն աշխատել են $3 + 4 = 7$ (ժամ): Մեկ ժամ աշխատելու համար նրանք ստացել են $14 : 7 = 2$ (ռ.): Առաջին բանվորն աշխատել է 3 ժամ, նրան հասնում է $2 \times 3 = 6$ (ռ.): յերկրորդ բանվորն աշխատել է 4 ժամ, նրան հասնում է $2 \times 4 = 8$ (ռ.):

Լուծումը գրվում է այսպես.

- 1) $3 + 4 = 7$ (ժամ)
- 2) $14 : 7 = 2$ (ռ.)
- 3) $2 \times 3 = 6$ (ռ.)
- 4) $2 \times 4 = 8$ (ռ.)

Ստուգում՝

$$6 + 8 = 14 \text{ (ռ.):}$$

438. Յերկու բանվոր միասին ստացան 7 ռ. 68 կ: Վորքա՞ն է հասնում յուրաքանչյուրին, յեթե մեկն աշխատել է 5 ժամ, իսկ մյուսը՝ 3 ժամ:

439. Յերկու բանվոր միասին ստացան 72 ռուբլի: Առաջինն աշխատել է 6 ռ, յերկրորդը՝ 3 ռ: Վորքա՞ն պետք է ստանա յուրաքանչյուրը:

440. Մի բնակարանում ապրում է 3 ընտանիք: Առաջին ընտանիքը բաղկացած է 4 անդամից, յերկրորդը՝ 2 անդամից, և յերրորդը՝ 3 անդամից: Բոլոր բնակիչները միասին չրի համար պետք է վճարեն 7 ռ. 47 կ: Վորքա՞ն պետք է վճարի յուրաքանչյուր ընտանիքը:

441. Յերեք բանվորուհի միասին կտրեցին 104 ձեռք զգեստ: Առաջինը մեկ օրում կտրոց է կտրել 2 ձեռք զգեստ, յերկրորդը և յերրորդը՝ 3-ական ձեռք զգեստ:

Քանի՞ ձեռք զգեստ ե կարել լուրաքանչյուրը, լեթե նրանք հավասար ժամանակ են աշխատել:

ԲԱԺԱՆՄԱՆ ԱՅՆ ԴԵՂԲԵՐԸ, ՅԵՐԲ ԲԱՆՈՐԴՈՒՄ ԶԵՐՈՆԵՐ ԵՆ ԱՏԱՅՎՈՒՄ

442. 3 կարժ թելը կշռում ե 609 գ: Վորքա՞ն ե կըշռում 1 կարժը:

$$\begin{array}{r} 609 \quad | \quad 3 \\ \underline{6} \quad 203 \text{ (գ)} \\ 9 \\ \underline{9} \\ 0 \end{array}$$

6 հարյուրավորը 3-ի վրա բաժանելիս քանորդում ստանում ենք 2 հարյուրավոր: Հարյուրավորների մնացորդ չկա: Բաժանելի տասնավորների տեղը զերո լե դրված: Քանորդի տասնավորների տեղը նույնպես զերո լենք դրնում: 9 միավորը բաժանում ենք 3-ի վրա: Քանորդում ստանում ենք 3 միավոր:

Ստուգեցե՛ք, արդյոք ճիշտ ե կատարված բաժանումը,
 $203 \times 3 =$

Ճիշտ կատարված կլինե՞ր բաժանումը, լեթե քանորդում տասնավորների տեղը զերո չգնեցինք: Ստուգման համար 23-ը բազմապատկեցե՛ք 3-ով:

443. Սովառնակը 7 ժամում թռավ 2128 կմ: Մեկ ժամում քանի՞ կիլոմետր ե թռել այդ սովառնակը:

$$\begin{array}{r} 2128 \quad | \quad 7 \\ \underline{21} \quad 304 \text{ (կմ)} \\ 28 \\ \underline{28} \\ 0 \end{array}$$

2 հազարավորը 7-ի վրա բաժանելիս քանորդում հազարավոր չի ստացվում: 21 հարյուրավորը բաժանում ենք 7-ի վրա, քանորդում ստանում ենք 3 հարյուրավոր: Հարյուրավորների մնացորդ չկա, 2 տասնավորը 7-ի վրա բաժանելիս քանորդում տասնավոր չենք ստանում: Քանորդում տասնավորների տեղը դնում ենք զերո: Յերկու տասնավորը վերածում ենք միավորների և ավելացնում ենք 8 միավոր: 28 միավորը բաժանում ենք 7-ի վրա: Քանորդում ստանում ենք 4 միավոր:

Բաժանման ճշտությունն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով:

$$304 \times 7 =$$

444. Հետևյալ որինակները լուծեցե՛ք բանավոր.

408:2=	609:3=	408:4=	1206:6=
604:2=	903:3=	804:4=	1407:7=
806:2=	909:3=	505:5=	1608:8=

445. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

832:4=	3549:7=	5463:9=	4224:6=
954:9=	3264:8=	8172:9=	4221:7=
636:6=	3648:6=	4854:6=	4563:9=
924:3=	3624:4=	6372:9=	6432:8=

446. Լուծեցէք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{l} 8408:2= \quad 8096:8= \quad 8006:2= \quad 14019:7= \\ 6081:3= \quad 9107:7= \quad 4028:4= \quad 36072:9= \\ 5406:6= \quad 9036:9= \quad 5035:5= \quad 64056:8= \end{array}$$

447. Բաժանելին հաժաօար ե 2515-ի, բաժանարարը հաժաօար ե 5-ի: Ինչի՞ լե հաժաօար քանորդը:

448. Բաժանելին հաժաօար ե 4872-ի, բաժանարարը հաժաօար ե 8-ի: Ինչի՞ լե հաժաօար քանորդը:

449. 3 կգ ալյուրից ստացվում ե 4 կգ հաց: Վորքա՞ն հաց ե ստացվում 912 կգ ալյուրից:

450. 8 կգ հաց թխելու համար պետք ե 6 կգ ալյուր: Վորքա՞ն ալյուր ե պետք 1632 կգ հաց թխելու համար:

451. 89 ո. 20 կ.-ով գնված ե 6 յերեսարբիչ՝ հատը 4 ո. 50 կ.-ով, ե 4 սավան: Վորքա՞ն արժե մեկ սավանը:

452. Սավանակը 12 ժամում պետք ե անցնել 3531 կմ: Առաջին 5 ժամում անցավ ժամը 275 կմ: Քանի՞ կիլոմետր պետք ե անցնի ձապած ժամանակի լուրաքանչյուր ժամում:

453. 8 հոգուց բաղկացած բրիգադը մեկ տասնորչակում աղեց 1680 ուղբյու արտադրանք: Մեկ քանդորին միջին հաշվով քանի՞ ուղբի լե ընկնում:

$$\begin{array}{r} 1680 \overline{) 8} \\ \underline{16} 210 \text{ (ո.)} \\ 8 \\ \underline{ 8} \\ 0 \end{array}$$

16 հարյուրամորն 8-ի վրա բաժանելիս քանորդում կատանանք 2 հարյուրամոր: 8 տասնամորն 8-ի վրա բա-

ժանելիս քանորդում կատանանք 1 տասնամոր: 8 տասնամորն 8-ի վրա բաժանելիս ձապորդ չի լինի: Բաժանելիում միամորների տեղը նույնպես գերո լենք դնում: Քանորդում կատանանք 210:

Բաժանումը ճիշտ կատարված կլինեն, լեթե քանորդի վերջում գերո չդնելինք:

Պատասխանն ստուգեցեք բաղժապատկոմով.

$$210 \times 8 =$$

$$21 \times 8 =$$

254. 5 ցանիչին վճարված ե 350ժ ուղբի: Ի՞նչ արժե մեկ ցանիչը:

$$\begin{array}{r} 3500 \overline{) 5} \\ \underline{35} 700 \text{ (ո.)} \\ 0 \end{array}$$

35 հարյուրամորը 5-ի վրա բաժանելիս քանորդում ստանում ենք 7 հարյուրամոր: Մնացորդ չի լինի: Տասնամորների ե միամորների տեղերը բաժանելիում գերոններ են դրված: Քանորդում տասնամորների ե միամորների տեղերը նույնպես գերոներ ենք դնում:

Ճիշտ կատարված կլինեն՝ բաժանումը, լեթե քանորդի վերջում գերոներ չդնելինք: Ստուգեցեք.

$$7 \times 5 =$$

455. Լուծեցեք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{l} 1640:4= \quad 4500:3= \quad 48000:6= \quad 10200:6= \\ 1200:6= \quad 8100:9= \quad 81000:9= \quad 212800:7= \\ 4590:9= \quad 6000:5= \quad 64000:8= \quad 253000:5= \\ 5600:7= \quad 12800:8= \quad 201500:5= \quad 720360:9= \\ 7850:5= \quad 60420:6= \quad 73570:7= \quad 324080:8= \end{array}$$

456. 7 ժամում բրիգադն արտադրեց 1823 մ մահուկ: Վորքան մահուկ և արտադրում այդ բրիգադը մեկ ժամում:

$$\begin{array}{r} 1823 \overline{) 7} \\ 14 \quad 260 \text{ (մ)} \\ \underline{42} \\ 42 \\ \underline{\quad} \\ 3 \end{array}$$

18 հարյուրավորը 7-ի վրա բաժանելիս քանորդում ստանում ենք 2 հարյուրավոր և մնացորդում՝ 4 հարյուրավոր: 4 հարյուրավորը վերածում ենք տասնավորների և ավելացնում ենք 2 տասնավոր: 42 տասնավորը 7-ի վրա բաժանելիս քանորդում ստանում ենք 6 տասնավոր: Մնացորդ չի՝ լինի: 3 միավորը բաժանում ենք 7-ի վրա: Քանի վոր 3-ը 7-ից փոքր է, ապա քանորդում միավորներ չեն լինի: Միավորների տեղը զերո չենք դնում: մնացորդը կլինի 3:

457. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները, նշեցե՛ք քանորդն ու մնացորդը.

2382:7=	1043:4=	52003:8=	32902:7=
3364:6=	5203:8=	43207:9=	55203:8=
4902:5=	2352:5=	21421:7=	60754:9=
8015:9=	5343:6=	30483:6=	29881:6=

458. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները, նշեցե՛ք քանորդն ու մնացորդը՝

14565:7=	56726:8=	72638:9=	48503:5=
43269:9=	48544:6=	48305:7=	54728:9=
36283:4=	81072:9=	62407:8=	78406:8=

459. 5 դազգյա՛ն լուղելու համար որական ծախսվում է 350 գ լուղ: Միջին հաշվով վորքա՞ն լուղ է ծախսվում 1 դազգյա՛նի վրա:

460. Չորս կալսիչով մեկ որում կալսեցին 6031 խուրձ: Միջին հաշվով քանի՞ խուրձ է կալսել մեկ կալսիչը:

461. Ավտոմոբիլային 7 մոտոր միասին կշռում են 5252 կգ: Վորքա՞ն է կշռում 1 մոտորը:

462. 6 ժամում բարձած ձին գնաց 19202 մ: Միջին հաշվով այդ ձին քանի՞ մետր է անցնում 1 ժամում:

463. Դպրոցում կա 4070 տետր: Այդ տետրերը քանի՞ աշակերտի կբավականացնեն, յեթե յուրաքանչյուրին տան 8 տետր:

464. 9 տրակտորին և 8 ցանիչին վճարել են 30555 ռուբ.: Մեկ տրակտորն արժե 2875 ռուբլի: Ի՞նչ արժե ցանիչը:

465. 6 մ մահուկին և 8 մ սատինին վճարել են 180 ռուբլի: Սատինի մետրն արժե 4 ռ. 80 կ., Վորքա՞ն արժե մահուկի մետրը:

466. Մի բրիգադ 7 որում մշակել է 2660 ռուբլու արտադրանք: Մյուս բրիգադն 8 որում մշակել է 2004 ռ. 80 կ.-ի արտադրանք: Առաջին բրիգադն որական վորքա՞ն արտադրանք ավելի չե տալիս:

467. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները, նշեցե՛ք քանորդն ու մնացորդը.

82504:7=	43036:4=	38900:9=	52082:7=
90786:9=	90524:6=	62790:7=	60300:9=
39042:8=	72009:9=	47560:4=	70806:6=
64300:6=	73000:8=	56003:8=	54405:8=
56407:8=	20147:5=	91278:9=	87400:9=

468. Առաջին որը դաշտից փոխադրեցին 624 խուրձ, լերկորդ որը՝ 865 խուրձ, լերկորդ որը՝ 983 խուրձ, և չորրորդ որը՝ 860 խուրձ: Միջին հաշվով քանի՞ խուրձ փոխադրեցին մեկ որում:

Ցուցում. Նախ իմանում ենք, թե ընդամենը քանի՞ խուրձ է փոխադրվել 4 որում:

$$624 + 865 + 983 + 860 = 3332 \text{ (խուրձ).}$$

Իսկ վորպեսզի իմանանք, թե միջին հաշվով քանի խուրձ են փոխադրել մեկ որում, 3332-ը պետք է բաժանել 4-ի վրա:

469. Բանվորն առաջին ամսում խնայողական դրամարկ դրեց 38 ռ., լերկորդ ամսում՝ 45 ռ., լերկորդ ամսում՝ 37 ռ., և չորրորդ ամսում՝ 48 ռ.: Բանվորը մի-մին հաշվով ամսական վորքա՞ն մուծեց խնայողական դրամարկը:

470. Բրիգադն առաջին որը ավեց 358 ռ., լերկորդ որը՝ 374 ռ., լերկորդ որը՝ 402 ռ., չորրորդ որը՝ 395 ռ., և հինգերորդ որը՝ 416 ռ. արտադրանք: Վորքա՞ն է բրիգադի որական միջին արտադրանքի արժեքը:

471. Բանվորն առաջին որում վաստակեց 7 ռ. 50 կ., լերկորդ որում՝ 8 ռ. 20 կ., լերկորդ որում՝ 6 ռ. 85 կ., չորրորդ որում՝ 7 ռ. 75 կ., և հինգերորդ որում՝ 8 ռ.: Միջին հաշվով վորքա՞ն է վաստակել բանվորը մեկ որում:

472. 1934 թ. փետրվարի 5 որվա ընթացքում խՍՀՄ-ում ձուլվեց 162000 Տ չուգուն: Վորքա՞ն է լեղել խՍՀՄ-ում չուգունի միջին որական ձուլումի ալդ որերի ընթացքում:

473. Պորհանտեսութունում 9 կովից մեկ տարում ստացվել է 25251 լ կաթ, իսկ կոլտնտեսութունում 7 կովից ստացվել է 16453 լ կաթ: Պորհանտեսութան 1

կովի տարեկան միջին կիթը վորքանով է ավելի քան կոլտնտեսութան մեկ կովինը:

474. Բեռնատար ավտոմոբիլը 2 ժամում անցել է 48-ական կիլոմետր, հաջորդ 4 ժամում 45-ական կիլոմետր, և վերջին 3 ժամում 46-ական կիլոմետր: Գտե՞ք բեռնատար ավտոմոբիլի միջին արագութունը:

Ցուցում. Նախ պետք է իմանալ՝ ընդամենը քանի՞ կիլոմետր է անցել բեռնատարը, իսկ այնուհետև կիլոմետրների թիվը բաժանել ժամերի ընդհանուր թվի վրա:

475. Ավտոմոբիլն առաջին 3 ժամում գնաց ժամը 58 կմ արագութունով, հաջորդ 5 ժամում ժամը 52 կմ արագութունով և վերջին ժամում անցավ 61 կմ: Գտե՞ք ավտոմոբիլի միջին արագութունը:

476. Հանձնման կայան ուղարկվեց հացահատիկ: Առաջին անգամ ուղարկվեց 2 սալ՝ 1600 կգ հացահատիկով, լերկորդ անգամ 4 սալ՝ 2880 կգ հացահատիկով, և լերկորդ անգամ 3 սալ՝ 2000 կգ հացահատիկով: Յուրաքանչյուր սալին միջին հաշվով վորքա՞ն հացահատիկ է ընկնում:

ՄԵԾ ԹՎԵՐ

477. Յեթե 900 հազարին ավելացնենք 100 հազար, կստանանք 1000 հազար, կամ 1 միլիոն:

1 միլիոնը թվանշաններով գրվում է այսպես՝ 1 000 000:

478. Քանի՞ հազար է պարունակում 1 միլիոնը:

479. Վորքա՞ն կստացվի, լեթե 800 հազարին ավելացնենք 200 հազար:

480. Վորքա՛ն կատարվի, լեթե 400 հազարին ավել-
լացնենք 600 հազար:

481. Կարգացե՛ք հետևյալ է-շ-ը:
7000 000, 2 000 000, 8 000 000, 6 000 000:

482. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ 3 մի-
լիոն, 7 միլիոն, 9 միլիոն:

483. 4 միլիոն գրելու հաճա՛ր քանի՞ զերո պետք է
կցադրել 4 թվանշանին:

484. Կարգացե՛ք հետևյալ թվերը:
20 000 000, 30 000 000, 10 000 000, 70 000 000,
45 000 000, 200 000 000, 104 000 000:

485. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ 15
միլիոն, 60 միլիոն, 24 միլիոն, 300 միլիոն, 508 միլիոն,
100 միլիոն, 250 միլիոն, 802 միլիոն:

486. Թվի մեջ աջից դեպի ձախ վրձ տեղումն են
լտնվում միլիոնավորները, առաջ միլիոնավորները, հար-
յուր միլիոնավորները:

487. Ասացե՛ք միավորների դասի կարգերը, հազա-
րավորների դասի կարգերը, միլիոնավորների դասի կար-
գերը:

488. Կարգացե՛ք հետևյալ թվերը:

8050060	80740080	90506070	8000004
7009065	103004560	508039200	90007006
18000076	40000567	40000070	14000085
3020004	70050008	600001000	21301000

489. Տորքի հանույթը ԽՍՀՄ-ում:

Թվա- կան- ներ	Հանված է տորք (տոնն)	Թվա- կան- ներ	Հանված է տորք (տոնն)
1929	5449000	1931	10 500 000
1930	6500000	1933	13 835 000

Կարգացե՛ք այս խնդրի թվերը:

Թիվ գրելիս պետք է հիշել հետևյալը՝ թվերի գրու-
թյունն սկսում են ամենաբարձր դասից: Յուրաքանչե-
ր դասը պետք է ունենա յեղեթ թվանշան (բացի
ամենաբարձր դասից, վեր կտրող է յեղեթից պակաս
թվանշան ունենալ): Յերթ թիվը կարգալիս չի առ-
վում վորեվից ստորին կարգի անուն, ապա այդ կար-
գի տեղը գերո յեն դնում, իսկ յերթ չի առվում վո-
րեվից ստորին դասի անուն, ապա այդ դասի տեղը
դնում են յերթ գերո:

490. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը՝ յերթ
միլիոն քսանվեց հազար ութ, հիսուն միլիոն յերկու հար-
յուր հազար քառասուն, յոթ հարյուր միլիոն յերթ հար-
յուր ութ, վեց հարյուր հինգ միլիոն յերկու հազար յոթնը-
սուն, քսան մեկ միլիոն վաթսուն հազար հինգ հարյուր
ութ, հարյուր յոթ միլիոն ութ հարյուր հազար մեկ, յոթ
հարյուր քառասուն միլիոն յերթ հազար յոթ հարյուր,
ութսուն հինգ միլիոն քսան հազար, քսան միլիոն հի-
սուն:

491. Ածխի հանույթը ԽՍՀՄ-ում:

Թվա- կան- ներ	Հանված և (տոնն)
1928	Յերեսուն հինգ միլիոն ութ հարյուր ութ հազար
1930	Քառասուն ութ միլիոն չորս հարյուր հիսուն հինգ հազար
1932	Վաթսուն չորս միլիոն
1934	Իննսուն յերկու միլիոն

Այս աղյուսակի թվերը գրեցե՛ք թվանշաններով:

492. Աշխարհի ամենագլխավոր լեռկրները ազգաբնակչությունը 1931 թվին:

Ցերկր անունը	Ազգաբնակչության թիվը
Չինաստան	Չորս հարյուր հիսուն յերկու միլիոն յոթ հարյուր հազար
Հնդկաստան	Յերեք հարյուր հիսուն յերկու միլիոն յերեք հարյուր հազար
ԽՍՀՄ	Հարյուր վաթսուն միլիոն ինն հարյուր հազար
ԱՄՆ	Հարյուր քսան յերեք միլիոն վեց հարյուր հազար
Ճապոնիա	Վաթսուն չորս միլիոն յոթ հարյուր հազար
Գերմանիա	Վաթսուն չորս միլիոն հարյուր հազար
Անգլիա	Քառասուն հինգ միլիոն ինն հարյուր հազար
Ֆրանսիա	Քառասուն մեկ միլիոն ութ հարյուր հազար
Իտալիա	Քառասուն մեկ միլիոն հարյուր հազար
Լեհաստան	Յերեսուն յերկու միլիոն յերկու հարյուր հազար

Այս աղյուսակի թվերը գրեցե՛ք թվանշաններով:

493. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

$$2063540 + 76200539 =$$

$$830758600 - 39002870 =$$

$$9048002 - 2839563 =$$

$$160300040 - 53820136 =$$

$$17039104 + 352007348 - 2065009 =$$

$$3036258 + 12563942 - 10875064 =$$

$$71008416 - 3824921 - 6710538 =$$

$$80040005 - 26091206 - 18359140 =$$

494. Բանվորների ու ծառայողների ընդհանուր թիվը ԽՍՀՄ-ում 1928 թ. 11 591 000 էր, իսկ 1932 թ. — 22 360 000: Վորքանո՞վ է ավելացել բանվորների ու ծառայողների թիվը ԽՍՀՄ-ում առաջին հնգամյակի տարիներին:

495. 1934 թ. Բաքվի շրջանում արդյունահանված է 20 200 000 Տ նավթ, իսկ մյուս շրջաններում արդյունահանված է 5 400 000 Տ: Ընդամենը վորքան նավթ է արդյունահանված:

496. 1934 թ. ԽՍՀՄ-ում ձուլվել է 10 440 000 Տ չուգուն՝ 3 332 000 Տ ավելի, քան 1933 թ.: Վորքան չուգուն է ձուլվել 1933 թ.:

497. 1934 թ. ԽՍՀՄ-ում արդյունահանվել է 92 000 000 Տ ածուխ: Այդ քանակությու՞նից Դոնբասում հանվել է 60 016 000 տ: Վորքան ածուխ է հանվել մյուս շրջաններում:

498. Նավթի արդյունահանությունը ԽՍՀՄ-ում.

Թվականներ	Արդյունահանությունը (տոններով)
1929	14755500
1930	18900000
1931	22322000
1932	22200000
1933	22500000
Ընդամենը	

Վորքան նավթ է արդյունահանվել ԽՍՀՄ-ում՝ աղյուսակում նշված ժամանակամիջոցում:

499. 1931 թ. մարտին Գերմանիայում կար 4 374 000 գործազուրկ, իսկ 1933 թ. մարտին 1 628 000 հոգի ավելի: Քանի՞ գործազուրկ կար Գերմանիայում 1933 թ. մարտին:

500. ԽՍՀՄ ազգաբնակչության կազմը.

	Թվականներ	
	1913	1934
Բանվոր և ծառայող . . .	23 300 000	47 118 000
Կոտնտեսականներ և արհեստագործական արտելների անդամներ		77 037 000
Մենատնտես գյուղացիներ և արհեստավորներ	90 700 000	37 902 000
Բուրժուազիա (կալվածատերեր, գործարանատերեր, առևտրականներ և կուլակներ) .	22 100 000	174 000
Այլք (սովորողներ, բանակը, թռչակառուներ և այլն) . .	3 200 000	5 769 000
Ընդամենը		

Հաշվեցե՛ք ազգաբնակչությունը 1913 թ. և 1934 թ.:

501. Վորքան կստացվի, լեթե 900 միլիոնին ավելացնենք 100 միլիոն:

900 միլիոն + 100 միլիոն = 1000 միլիոն, կամ 1 միլիարդ:

1 միլիարդը թվանշաններով գրվում է այսպես՝
1 000 000 000.

502. Միլիարդը քանի միլիոն է անում:

503. Վորքան կստացվի, լեթե 600 միլիոնին ավելացնենք 400 միլիոն:

504. Վորքան կստացվի, լեթե 700 միլիոնին ավելացնենք 300 միլիոն:

505. Կարգացե՛ք հետևյալ թվերը.

2 000 000 000, 6 000 000 000, 3 000 000 000, 7 000 000 000,
4 000 000 000, 8 000 000 000:

506. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

5 միլիարդ, 8 միլիարդ, 9 միլիարդ:

507. 7 միլիարդ գրելու համար քանի՞ զերո պետք է կցագրել 7 թվանշանին:

508. Կարգացե՛ք հետևյալ թվերը.

40 000 000 000	16 000 000 000	250 000 000 000
70 000 000 000	600 000 000 000	501 000 000 000
34 000 000 000	725 000 000 000	804 000 000 000

509. Թվանշաններով գրեցե՛ք հետևյալ թվերը.

50 միլիարդ, 35 միլիարդ, 80 միլիարդ, 120 միլիարդ,
500 միլիարդ, 805 միլիարդ:

510. Թվի մեջ աջից ձախ վճռ տեղն են գրավում միլիարդավորները, տասը միլիարդավորները, հարյուր միլիարդավորները:

511. Կարդային ցանց.

Միլիարդավոր- ների դաս (մլրդ.)		Միլիոնավոր- ների դաս (մլն.)		Հազարավորնե- րի դաս (հազ.)		Միավորների դաս					
Կ ա Ր Գ Ե Ր											
12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
հազարավոր- ներ	տասնա- վորներ	միլիար- ներ	հարյուր- ավորներ	տասնա- վորներ	միավոր- ներ	հազարավոր- ներ	տասնա- վորներ	միլիար- ներ	հարյուր- ավորներ	տասնա- վորներ	միավոր- ներ
		7	0	6	0	8	4	0	0	5	2
	4	8	0	0	5	2	3	0	0	7	1
2	0	6	7	4	3	0	0	0	7	3	5
9	8	0	0	4	3	8	7	2	5	4	8
	8	0	0	4	7	0	0	2	4	0	7

Կարդացե՛ք կարգային ցանցում գրված թվերը:

512. *ԽՍՀՄ լեկամուտներն ու ծախսերը 1935 թ.*

Յեկամուտներ		Ծախսեր	
Յեկամուտների անունը	Գումարը սուբյեկտի	Ծախսերի անունը	Գումարը սուբյեկտի
Հանրապետության տնտեսութիւն - նից	57 090 251 000	Ժողովրդական տնտեսութեան վրա	35 156 891 000
Ազգաբնակչու- թեան միջոցնե- րի մօրթիւղա- ցիայից	5 732 750 000	Սոցիալական բիւջաների վրա	4 804 312 000
Այլ յեկամուտ- ներ	3 077 550 000	Պաշտպանու- թեան և կառա- վարման վրա	8 152 500 000
Ընդամենը	65 900 551 000	Այլ ծախսեր	17 286 848 000
		Յեկամուտների ավելցուկը ծախ- սերի նկատմամբ	500 000 000
		Ընդամենը	65 900 551 000

Կարգացե՛ք խնդրի թվերը:

513. Խոշոր արդյունաբերության արտադրանքը ցածրական Ռուսաստանում և ԽՍՀՄ-ում.

Թվա- կան- ներ	
1913	Տաալ միլիարդ յերկու հարյուր հիսուն միլիոն ոսկր- լի
1928	Տասնհինգ միլիարդ վեց հարյուր վաթսուն միլիոն ոսկրլի
1932	Յերեսունութ միլիարդ ութ հարյուր միլիոն ոսկր- լի
1934	Հիսուն միլիարդ ոսկրլի

Թվանշաններով գրեցե՞ք այս աղյուսակի թվերը:

ԹՎԵՐԻ ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄԸ 10-ՈՎ, 100-ՈՎ
ՅԵՎ 1000-ՈՎ

514. Մեկ տուփ լուցիկին արժե 3 կոպ, Ի՞նչ արժե 10 տուփիը:

Այս խնդրի լուծման համար 3-ը պետք է բազմապատկել 10-ով:

$$3 \times 10 = 30 \text{ (лмш.)}$$

Թիվը 10-ով բազմապատկելու համար բավական է
այդ թվին աջից կցագրել մեկ զերո:

515. Կիսատակառին հագցնում են 6 ողակապ: Քանի ողակապ են հագցնում 10 կիսատակառին:

516. Մատիւն արժե 15 կոպ., Վորճան արժե 10
աղղալիսի մատիւնը:

517. Ինչպե՞ս են թիվը բազմապատկում 10-ով:

518. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը մեծացրե՞ք 10 անգամ.

7, 3, 8, 12, 25, 122, 180, 400, 750, 809, 506, 608

519. Գործարանում աշխատում են 156 կին և կանանցից 10 անգամ ավելի տղամարդ: Քանի՞ տղամարդ է աշխատում գործարանում:

520. Տեղըն արժե 5 կոպ.: Վորքան արժե 100 տետրը:

Այս խնդիրը լուծելու համար 5-ը պետք է բազմապատկել 100-ով.

$$5 \times 100 = 500 \text{ (կոպ.):}$$

Թիվը 100-ով բազմապատկելու համար, բաժանելով է այդ թվին այ կողմից կցագրել յեղևու գերո:

521. Բանվորը մեկ օրում արտադրում է 98 մ գործվածք: Որական քանի՞ մետր գործվածք կարտադրի 100 բանվորը:

522. Ինչպե՞ս են թիվը բազմապատկում 100-ով:

523. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը մեծացրե՞ք 100 անգամ:

4, 9, 5, 11, 19, 62, 90, 76, 31, 40, 59, 25, 70:

524. Զուգունե կաթսան կշռում է 4 կգ: Վորքան է կշռում 100 այդպիսի կաթսան:

525. Կոլանաեությունում 1 ձիուն լինում է 12 ձա վարելահող: Վորքան վարելահող կընկնի 100 ձիուն:

526. Մեկ ազգուսը կշռում է 4 կգ: Վորքան է կշռում 1000 ազգուսը:

Այս խնդրի լուծման համար 4 կգ-ը պետք է բազմապատկել 1000-ով.

$$4 \times 1000 = 4000 \text{ (կգ):}$$

Թիվը 1000-ով բազմապատկելու համար բաժանելով է այդ թվին այ կողմից կցագրել յեղև գերո:

527. 1 հա-ից հավաքված է 12 ց հաճար: Վորքան կհավաքվի 1000 հա-ից:

528. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը մեծացրե՞ք 1000 անգամ:

7, 4, 6, 3, 5, 2, 8, 9, 11, 15, 24, 53:

Թիվը 10-ով, 100-ով, 1000-ով բազմապատկելու համար բաժանելով է այդ թվին այ կողմից կցագրել այնքան գերո, վորքան գերո բազմապատկիչն ունի:

529. Լուծեցե՞ք հետևյալ որինակները.

$7 \times 100 =$	$468 \times 100 =$	$30 \times 1000 =$
$8 \times 1000 =$	$190 \times 1000 =$	$870 \times 100 =$
$82 \times 100 =$	$375 \times 100 =$	$308 \times 1000 =$
$230 \times 10 =$	$2900 \times 10 =$	$2600 \times 100 =$
$93 \times 10000 =$	$39050 \times 1000 =$	
$106 \times 10000 =$	$60400 \times 10000 =$	

530. 10 ամիս յուրաքանչյուր կես ամսում մի բանվորից պահում են 8 ո. «Յերկրորդ հնգամյակի» փոխառության դիմաց: Վորքան էր բաժանորդագրվել այդ բանվորը:

531. Մի հողամասից հնձեցին 1200 կգ խոտ, իսկ մյուսից՝ 10 անգամ ավելի: Վորքա՞ն խոտ հնձեցին յերկրորդ հողամասից:

532. Մեկ արկղում տեղավորվում է 100 տուփ լուցկի: Քանի՞ տուփ լուցկի կտեղավորվի 10 արկղում, 100 արկղում:

533. Գործարանում աշխատում է 1000 բանվոր: Միջին հաշվով մեկ բանվորն ամսական տալիս է 835 ո. ար-

տաղրանք: Վորքա՞ն է գործարանի ամսական արտադ-
րանքի արժեքը:

534. Ի՞նչ պետք է անել, վորպեսզի թիվը բազմա-
պատկվի 100-ով, 1000-ով, 10 000-ով:

ԹՎԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ 10-Ի, 100-Ի ՅԵՎ 1000 Ի ՎՐԱ

535. 10 ժամում տրակտորը ցանել է 50 հա: Քանի՞
հեկտար կցանի տրակտորը 1 ժամում:

Խնդրի լուծման համար 50-ը պետք է բաժանել
10-ի վրա:

$$50:10=5 \text{ (հա):}$$

Ձերոներով վերջացող թիվը 10-ի վրա բաժանելու
համար բավական է բաժանելիի աջ կողմից դեմ
զգել մեկ զերո:

536. Դրամարկդում կա 350 ուլբի չեքվոնեց (10
ուլբիանոց): Քանի՞ չեքվոնեց կա դրամարկդում:

537. Ինչպե՞ս պետք է 870-ը բաժանել 10-ի վրա:

538. Հետևյալ թվերից լուրաքանչյուրը փոքրացրե՞ք
10 անգամ:

40, 70, 90, 360, 120, 400, 4560, 8200, 700:

539. Բանվորն ստացավ 240 ռ. աշխատավարձ: Նա
խնայողական դրամարկդ դրեց այդ դրամի մեկ տասերորդ
մասը: Քանի՞ ուլբի նա դրեց խնայողական դրամարկդը:

240-ի մեկ տասերորդ մասը գտնելու համար, 240-ը
պետք է բաժանել 10-ի վրա:

$$240:10=24 \text{ (ռ.):}$$

Դրամարկդ մուծվել է 24 ռ.:

540. Քանջարանոցից հավաքեցին 280 կգ սխեռ:
Սերմացու թողին հավաքված սխեռի մեկ տասերորդ մա-
սը: Քանի՞ կիլոգրամ սխեռ թողին սերմացու:

541. Պահեստում կար 4200 ՝ հացահատիկ: Այդ պա-
հեստից ուղարկեցին լեղած հացահատիկի մեկ տասերորդ
մասը: Վորքա՞ն հացահատիկ ուղարկեցին:

542. 5000 տուփ լուցկին պետք է դատավորել ար-
կըղների մեջ լուրաքանչյուրում 100 տուփ: Քանի՞ արկղ
է պետք:

Խնդրի լուծման համար 5000-ը պետք է բաժանել
100-ի վրա:

$$5000:100=50 \text{ (արկղ)}$$

Ձերոներով վերջացող թիվը 100-ի վրա բաժանելու
համար բավական է բաժանելիի աջ կողմից դեմ
զգել յերկու զերո:

543. 100 մ գործվածքն արժե 800 ռ.: Վորքա՞ն ար-
ժե 1 մ գործվածքը:

544. 9200-ը ինչպե՞ս պետք է բաժանել 100-ի վրա:

545. 3900-ը ինչպե՞ս պետք է փոքրացնել 100 անգամ,
10 անգամ:

546. Հետևյալ թվերից լուրաքանչյուրը փոքրացրե՞ք
100 անգամ:

200, 500, 900, 700, 300, 1200, 2800, 4000:

547. 1000 մ գործվածքն արժե 8000 ռ.: Ի՞նչ արժե
1 մ գործվածքը:

Խնդրի լուծման համար 8000-ը պետք է բաժանել
1000-ի վրա:

$$8000:1000=8 \text{ (ռ.):}$$

Ձերոներով վերջացող թիվը 1000-ի վրա բաժանելու

համար բաժանվում է բաժանելիի աջ կողմից դեմ գցել յերեկ գերո:

548. 1000 արկը կշռում է 9000 կգ: Վորքան է կշռում 1 արկը:

549. Ի՞նչ պետք է անել, վորպեսզի 25000-ը փոքրացվի 1000 անգամ, 100 անգամ:

550. Հետևյալ թվերից յուրաքանչյուրը փոքրացրե՞ք 1000 անգամ.

7000, 3000, 5000, 2000, 9000, 4000, 6000:

551. 1000 միատեսակ լերկաթաձողերը միասին կշռում են 6000 կգ: Վորքան է կշռում այդպիսի մեկ ձողը:

Զերոներով վերջացող թիվը 10-ի, 100-ի յեվ 1000-ի վրա բաժանելու համար պետք է բաժանելիի աջ կողմից դեմ գցել այնքան գերո, վորքան կա բաժանարարում:

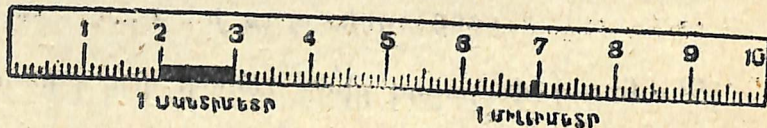
552. 85-ը մեծացրե՞ք 100 անգամ, 70-ը 10 անգամ, 2-ը 1000 անգամ, 35-ը 10 անգամ, 50-ը 100 անգամ, 40-ը 100 անգամ, 53-ը 1000 անգամ:

553. 7000-ը փոքրացրե՞ք 1000 անգամ, 5600-ը 100 անգամ, 4000-ը 100 անգամ, 2500-ը 10 անգամ, 600-ը 100 անգամ, 28000-ը 1000 անգամ:

ՅԵՐԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՏՐԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Յերկարության հիմնական չափը մետրն է:

Մետրը բաժանվում է 10 հավասար մասի: Յուրաքանչյուր այդպիսի մասը կոչվում է դեցիմետր:



Դ Ե Ց Ի Մ Ե Տ Ր

Դեցիմետրը բաժանվում է 10 հավասար մասի: Յուրաքանչյուր այդպիսի մասը կոչվում է սանտիմետր:

Սանտիմետրը բաժանվում է 10 հավասար մասի: Յուրաքանչյուր այդպիսի մասը կոչվում է միլիմետր:

554. Քանի՞ սանտիմետր է 1 մետրը:

555. Քանի՞ միլիմետր է 1 դեցիմետրը:

556. Քանի՞ միլիմետր է 1 մետրը:

1000 մ-ը կազմում է 1 կմ:

Յերկարության մետրական չափերի անունները սովորաբար կրճատ են գրվում.

Լրիվ գրություն	Կրճատ գրություն
1 կիլոմետր	1 կմ
1 մետր	1 մ
1 դեցիմետր	1 դմ
1 սանտիմետր	1 սմ
1 միլիմետր	1 մմ

Մետրական չափերի կրճատ գրությունից հետո կես չի դրվում:

ՅԵՐԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓԵՐԻ ԱՂՅՈՒՍԱԿ

1 կմ=1000 մ

1 մ=10 դմ=100 սմ=1000 մմ

1 դմ=10 սմ=100 մմ

1 սմ=10 մմ

557. Ինչո՞ւն է կոչվում յերկարության հիմնական չափը:

553. Քանոնի վրա ցույց տվեք 1 դմ, 1 սմ, 1 մմ, 2 դմ, 3 մմ, 5 սմ, 6 դմ, 8 մմ:

559. Թղթից պատրաստեցե՞ք մետր, ա՞ն բաժանեցե՞ք զեցիմետրները: Զափեցե՞ք դասարանի լերկարությունը և նշեցե՞ք՝ նրա մեջ քանի մետր և, բացի այդ, քանի դեցիմետր և պարունակվում:

560. Գծեցե՞ք մի ուղիղ գիծ և չափեցե՞ք այդ գծի լերկարությունը:

561. Գծեցե՞ք 4 սմ-ի, 7 սմ-ի, 5 սմ-ի, 7 մմ-ի, 5 մմ-ի, 9 սմ-ի, 6 սմ-ի հավասար ուղիղ գծեր:

562. Քանի՞ դեցիմետր և անոււմ 1 մ-ը, 3 մ-ը, 7 մ-ը:

563. Քանի՞ սանտիմետր և անոււմ 1 դմ-ը, 5 դմ-ը:

564. Քանի՞ սանտիմետր և անոււմ 1 մ-ը, 4 մ-ը, 9 մ-ը:

565. Քանի՞ միլիմետր և անոււմ 1 սմ-ը, 8 սմ-ը:

566. Քանի՞ միլիմետր և անոււմ 1 դմ-ը, 7 դմ-ը:

567. Քանի՞ միլիմետր և անոււմ 1 մ, 6 մ-ը, 11 մ-ը:

568. Քանի՞ մետր և անոււմ 1 կմ-ը, 9 կմ-ը, 13 կմ-ը:

569. Քանի՞ մետր և անոււմ 10 դմ-ը, 20 դմ-ը, 70 դմ-ը:

570. Քանի՞ դեցիմետր և անոււմ 10 սմ-ը, 30 սմ-ը, 90 սմ-ը, 70 սմ-ը, 40 սմ-ը 60 սմ-ը:

571. Քանի՞ սանտիմետր և անոււմ 10 մմ-ը, 50 մմ-ը, 80 մմ-ը:

572. Քանի՞ մետր և անոււմ 100 սմ-ը, 500 սմ-ը, 160 սմ-ը, 2400 սմ-ը, 1000 մմ-ը, 4000 մմ-ը, 3500 սմ-ը:

573. Քանի՞ կիլոմետր և անոււմ 1000 մ-ը, 3000 մ-ը:

574. Ընդամենը քանի՞ սանտիմետր և անոււմ 2 դմ 4 սմ-ը 2 մ 5 դմ-ը, 5 մ 7 սմ-ը, 7 մ 9 սմ-ը, 6 մ 8 դմ-ը:

575. Ընդամենը Քանի՞ միլիմետր և անոււմ 9 մ-ը, 8 դմ 4 սմ 2 մմ-ը, 3 դմ 7 սմ 8 մմ-ը, 4 մ 2 դմ 7 մմ-ը, 3 մ 5 սմ 8 մմ-ը, 6 դմ 1 մմ-ը, 1 մ 5 մմ-ը:

576. Քանի՞ մետր և, բացի այդ, քանի՞ դեցիմետր և անոււմ 850 սմ-ը, 430 սմ-ը, 1260 սմ-ը, 3500 մմ-ը:

577. Մեքենայի լերկարությունը հավասար և 4 մ 2 սմ-ի, լայնությունը՝ 1 մ 4 սմ-ի: Ֆերկարությունն ու լայնությունն արասահայտեցե՞ք սանտիմետրերով:

578. Ընդամենը քանի՞ մետր և անոււմ 3 կմ 203 մ-ը, 5 կմ 419 մ-ը, 8 կմ 503 մ-ը, 4 կմ 24 մ-ը, 9 կմ 9 մ-ը:

ԿՇՈՒ ՄԵՏՐԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐ

Իբրեւ կշռի հիմնական չափ ծառայում և կիրառւում է կիլոգրամը:
1 կիլոգրամը 1000 գրամ է:

100 կիլոգրամը կազմում և 1 ցենտներ:

1000 կիլոգրամը կազմում և 10 ցենտներ, կամ 1 տոննա:

Կշռի մետրական չափերը գրում են այսպէս.

Լրիվ գրությունը	Կրճատ գրությունը
1 գրամ	1 գ
1 կիլոգրամ	1 կգ
1 ցենտներ	1 ց
1 տոննա	1 տ

ԿՇՈՒ ՉԱՓԵՐԻ ԱՂՅՈՒՆՅԱԸ

$$1 \text{ կգ} = 1000 \text{ գ}$$

$$1 \text{ ց} = 100 \text{ կգ}$$

$$1 \text{ տ} = 10 \text{ ց} = 1000 \text{ կգ}$$

579. Քանի՞ գրամ և անոււմ 1 կգ-ը, 7 կգ-ը, 16 կգ-ը:

580. Քանի՞ կիլոգրամ և անոււմ 1 տ-ը, 9 տ-ը, 21 տ-ը:

581. Քանի՞ ցենտներ և անոււմ 1 տ-ը, 3 տ-ը, 13 տ-ը:

582. Քանի՞ կիլոգրամ է անում 1 ց-ը, 6 ց-ը, 11 ց-ը:
 583. Քանի՞ կիլոգրամ է անում 5 Տ-ը, 7 ց-ը, 2 Տ
 5 ց-ը:

584. Քանի՞ գրամ է անում 2 կգ-ը, 8 կգ-ը, 9 կգ-ը,
 560 գ-ը:

585. Քանի՞ կիլոգրամ է անում 1000 գ-ը, 3000 գ-ը:

586. Քանի՞ ցենտներ է անում 100 կգ, 700 կգ ը:

587. Քանի՞ տոնն է անում 10 ց-ը, 1000 կգ-ը, 40 ց-ը,
 2000 կգ-ը, 8000 կգ-ը, 530 ց-ը:

588. Ճաշարան են բերել 650 կգ կարտոֆիլ: Այդ
 քանի՞ ցենտներ է, բացի դ ա ից, քանի՞ կիլոգրամ է
 անում:

589. Ուղարկվել է 3 զուժակ հացահատիկ: Առաջին
 զուժակը տարալ 6 Տ 8 ց, լերկորոզը՝ 60 ց 80 կգ, իսկ
 լերկորոզը՝ 6008 կգ: Ցուլց սվեք՝ վո՞ր զուժակում շատ
 հացահատիկ կար է վո՞ր զուժակում քիչ:

ՀԵՂՈՒԿ ՑԵՎ ՍՈՐՈՒՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՄԵՏՐԱԿԱՆ ՉԱՓԵՐԸ

Հեղուկ (կաթ, կերտին) և սորուն (հացահատիկ,
 ձավար) մարմինները չափելու համար ծառայում է լիտր:
 100 լիտրը կազմում է 1 հեկտոլիտ:

Լիթի գրությունը

Կրեմս գրությունը

1 լիտր

1 լ

1 հեկտոլիտր

1 հլ

590. Քանի՞ լիտր է անում 1 հլ-ը:

591. Քանի՞ լիտր է անում 5 հլ-ը, 7 հլ-ը, 10 հլ ը,
 2 հլ-ը, 6 հլ-ը, 3 հլ-ը, 4 հլ-ը, 8 հլ 15 լ-ը, 4 հլ 35 լ-ը,
 5 հլ 40 լ-ը, 7 հլ 30 լ-ը:

592. Քանի՞ հեկտոլիտր է, բացի ալդ, լիտր է անում
 4680 լ-ը, 2145 լ-ը, 5080 լ-ը, 4008 լ-ը:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՄԵԿ ՆՇԱՆԱԿԻՉ ԹՎԱՆՇԱՆՈՎ ՈՒ ԶԵՐՈՆԵՐՈՎ ԿԱԶՄՎԱԾ ԹՎՈՎ

593. 1 հա-ից հավաքել են 24 Տ կարտոֆիլ: Վո՞ր-
 քան կարելի է հավաքել 10 հա-ից, 100 հա-ից, 1000 հա-ից:

594. Հաճարն աղալիս 1 ց-ից ստացվում է 96 կգ
 ալյուր և 3 կգ թեփ: Վորքան ալյուր և թեփ (առանձին-
 առանձին) կստացվի 1 Տ, 10 Տ, 100 Տ հաճար աղալիս:

595. 1 մ մահուզ արտադրելու համար պետք է 416 գ
 մանվածք: Վորքան մանվածք է պետք 40 մ մա՞ուզ ար-
 տադրելու համար:

$$\begin{array}{r} \times 416 \\ 40 \\ \hline 16640 (գ) \end{array}$$

416-ը 40-ով բազմապատկելիս 416-ը բազմապատկում
 ենք 4 տասնավորով, ստանում ենք 1664 տասնավոր, կամ
 16640 միավոր: 416-ը բազմապատկում ենք 4-ով և ստաց-
 ված արտադրյալին աջ կողմից կցադրում ենք մեկ զերո:
 Վորքան մանվածք է հարկավոր 400 մ մա՞ուզ ար-
 տադրելու համար:

$$\begin{array}{r} 416 \\ \times 400 \\ \hline 166400 (գ) \end{array}$$

416-ը 400 բազմապատկելիս 416-ը բազմապատկում ենք 4-ով և ստացված արտադրյալին ալ կողմից կցագրում ենք յերկու գերո:

Քանի գերո լի լինում արտադրյալի վերջում, չերբ 416-ը բազմապատկում ենք 4000-ով:

Մեկ նշանակիչ թվանշանով ու գերոներով կազմված թվով բազմապատկելիս (20, 50, 800, 6000 յեվ այլն), բազմապատկում են բազմապատկիչի նշանակիչ թվանշանով յեվ ստացված արտադրյալին ալ կողմից կցագրում են այնքան գերո, վարձան գերո կա բազմապատկիչի վերջում:

596. Կոլտնտեսութունը ցանեց 50 հա հացահատիկ, վորքա՛ն է կոլտնտեսութան յեկամուտը հացահատիկից, յեթե 1 հա հացահատիկը տվեց միջին հաշվով 90 ո. յեկամուտ:

1 տասնավորը (10) 1 տասնավորով (10) բազմապատկելիս ստանում ենք 1 հարյուրավոր (100): 90-ը 50-ով բազմապատկելիս 9 տասնավորը բազմապատկում ենք 5 տասնավորով, ստանում ենք 45 հարյուրավոր, կամ 4500 միավոր:

$$\begin{array}{r} \times 90 \\ 50 \\ \hline 4500 \text{ (ո.)} \end{array}$$

90-ը 50-ով բազմապատկելու համար, 9-ը բազմապատկում ենք 5-ով և ստացված արտադրյալին կցագրում ենք յերկու գերո:

Վորքա՛ն կլինի 500 հա-ի յեկամուտը:

$$\begin{array}{r} \times 90 \\ 500 \\ \hline 45000 \text{ (ո.)} \end{array}$$

90-ը 500-ով բազմապատկելու համար, 9-ը բազմապատկում ենք 5-ով և ստացված արտադրյալին կցագրում ենք յերեք գերո:

597. Շինարարութան համար 20 բեռնատար ավտոմոբիլով աղուս բերին: Յուրաքանչյուր բեռնատարի վրա դրված էր 300 աղուս: Քանի աղուս բերին:

$$\begin{array}{r} \times 300 \\ 20 \\ \hline 6000 \text{ (աղ.ուս)} \end{array}$$

Խնդրի լուծումն արտադրեցե՛ք տետրում:

598. 30-ը 400-ով, 300-ը 200-ով, 4000-ը 60-ով բազմապատկելիս արտադրյալի վերջում քանի՞ գերո կլինի:

Յեթե բազմապատկելի յեվ բազմապատկիչի վերջում գերոներ կան, ապա բազմապատկուսը կասաւում են տուանց այդ գերոներին ուշադրութուն դարձնելու: Ստացված արտադրյալին ալ կողմից կցագրում են այնքան գերո, վորձան գերո կա բազմապատկելի յեվ բազմապատկիչի վերջում միասին վերցրած:

599. Լուծեցեք հետևյալ որինակները:

$39 \times 20 =$	$80 \times 70 =$
$236 \times 80 =$	$60 \times 900 =$
$68 \times 60 =$	$400 \times 30 =$
$427 \times 90 =$	$900 \times 300 =$
$746 \times 30 =$	$5009 \times 600 =$
$84 \times 700 =$	$700 \times 80 =$
$456 \times 50 =$	$9000 \times 40 =$
$375 \times 40 =$	$80 \times 6000 =$

$$28 \times 6000 =$$

$$407 \times 60 =$$

$$900 \times 800 =$$

$$4007 \times 900 =$$

600. Մթերված է 30 արկղ ձու: Յուրաքանչյուր արկղում կա 500 ձու: Քանի՞ ձու լինի մթերված:

601. Մի կովի որական ջրի ծախսը կազմում է 233 լ: Քանի՞ լիտր ջուր է պետք 300 կովից բաղկացած նախընկն մեկ որվա համար:

602. Բեռնատար ավտոմոբիլը փոխադրում է 50 պարկ ալյուր, յուրաքանչյուր պարկը 80 կգ: Քանի՞ տոնն ալյուր կարող է փոխադրել բեռնատարը:

603. Սալլին բեռնում են 400 կգ, իսկ վագոնին՝ 40 անգամ ավելի: Քանի՞ տոնն կաբելի լե բեռնել 1 վագոնին:

604. Սկզբում խորհանտեսութունն ուներ 600 թռչուն, իսկ լերկու տարի հետո՝ 30 անգամ ավելի: Վորքա՞ն դարձավ խորհանտեսության թռչունների թիվը:

605. Գործարանը մեկ օրում ձուլում է 940 s չուգուն: Վորքա՞ն չուգուն կձուլվի մեկ ամսում (30 օրում), 10 ամսում:

606. Գործարանում հունիսին միջին հաշվով որական ձուլվեց 600 s պողպատ, իսկ սեպտեմբերին՝ 788 s: Հունիսն ու սեպտեմբերն ունեն 30-ական աշխատանքային օր: Սեպտեմբերին վորքան պողպատ ավելի լե ձուլվել, քան հունիսին:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՐԿԱՆԻՃ ԹՎՈՎ

607. 1 կգ արևածաղկի սերմից ստացվում է 198 գ ձեթ: Վորքա՞ն ձեթ կստացվի 23 կգ սերմից:

Այս խնդիրը լուծելու համար նախ իմանում ենք՝

վորքան ձեթ կստացվի 3 կգ սերմից, դրանից հետո իմանում ենք՝ վորքան ձեթ կստացվի 20 կգ սերմից, և ստացված թվերը գումարում ենք:

$$\begin{array}{r} 198 \\ \times 3 \\ \hline 594 \end{array} \quad \begin{array}{r} 198 \\ \times 20 \\ \hline 3960 \end{array} \quad \begin{array}{r} 594 \\ + 3960 \\ \hline 4554 \end{array}$$

Միավորներով և տասնավորներով բազմապատկումներն առանձին-առանձին շրջելու փոխարեն, սովորաբար լերկանիշ թվով բազմապատկումը գրում են այսպես.

$$\begin{array}{r} 198 \\ \times 23 \\ \hline 594 \end{array} \begin{array}{l} - 198 \text{ ի արտադրյալը 3 միավորով.} \\ + 396 \end{array} \begin{array}{l} - 198 \text{ ի արտադրյալը 2 տասնավորով (կամ 20 ուղ).} \\ 4554 \text{ (գ) - լերկու արտադրյալների գումարը:} \end{array}$$

Տասնավորներով բազմապատկելիս այդ արտադրյալի առաջին թվանիւսը գրում են առաջին արտադրյալի տասնավորների տակ:

608. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{llll} 25 \times 14 = & 49 \times 39 = & 164 \times 58 = & 789 \times 78 = \\ 43 \times 31 = & 52 \times 28 = & 386 \times 73 = & 497 \times 87 = \\ 36 \times 23 = & 38 \times 47 = & 298 \times 69 = & 979 \times 98 = \end{array}$$

609. Ուշադրութուն դարձրե՛ք հետևյալ որինակներին լուծման և գրության վրա.

$$\begin{array}{r} \times 506 \\ 23 \\ \hline 1518 \\ + 102 \\ \hline 11638 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8006 \\ \times 49 \\ \hline 72054 \\ + 32024 \\ \hline 392294 \end{array} \quad \begin{array}{r} 1450 \\ \times 23 \\ \hline 435 \\ + 290 \\ \hline 33350 \end{array} \quad \begin{array}{r} 38700 \\ \times 15 \\ \hline 1935 \\ + 1548 \\ \hline 1741500 \end{array}$$

Որինակների լուծումը գրեցե՛ք տետրում:

610. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

$372 \times 11 =$	$876 \times 26 =$	$305 \times 23 =$	$905 \times 73 =$
$254 \times 12 =$	$794 \times 57 =$	$406 \times 37 =$	$800 \times 97 =$
$437 \times 13 =$	$873 \times 38 \times$	$509 \times 85 =$	$490 \times 27 =$
$241 \times 15 =$	$697 \times 79 =$	$703 \times 98 =$	$560 \times 86 =$
$479 \times 14 =$	$957 \times 83 =$	$560 \times 38 =$	$607 \times 49 =$

611. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

$1276 \times 83 =$	$3608 \times 49 =$	$3400 \times 29 =$	$9320 \times 69 =$
$3575 \times 75 =$	$5036 \times 87 =$	$5300 \times 47 =$	$8792 \times 53 =$
$4569 \times 95 =$	$7008 \times 67 =$	$6000 \times 83 =$	$6986 \times 97 =$
$6278 \times 69 =$	$6090 \times 83 =$	$9040 \times 89 =$	$5080 \times 76 =$
$1890 \times 81 =$	$9000 \times 75 =$	$4909 \times 94 =$	$9008 \times 59 =$

612. Գտե՛ք այն թիվը, վորը 27 անգամ մեծ է 378-ից:

613. 756-ը մեծացրե՛ք 49 անգամ:

614. Մեկ տոնն չուգուեն արժե 75 ռ.: Վորքա՞ն արժե 24 տոնն չուգուեն:

615. Բանվորի ընտանիքն զբաղեցնում է 23 ֆառ. մ մակերես ունեցող մի սենյակ: Այդ բանվորը վորքա՞ն բնակարանավարձ է վճարում յեթե նա 1 ֆառ. մ-ին վճարում է 75 կոպ.:

616. Պանանջվում է սվաղել 53 ֆառ. մ յղատ: 1 ֆառ. մ-ին գնում է 96 կոպ.~ի նյութ: Վորքա՞ն արժե ամբողջ նյութը:

617. Խանութը վաճառեց 43 կտոր գործվածք, յուրաքանչյուր կտորը 35 մ: Այդ գործվածքի մեարն արժե 4 ռ.: Քանի՞ ուրբու գործվածք է վաճառվել:

618. Կոլանտեսությունն աւնի 37 կով է 54 ձի: Յուրաքանչյուր ձիու համար պետք է մթերել 18 ց խոտ, յուրաքանչյուր կովի համար՝ 22 ց: Ընդամենը վորքա՞ն խոտ պետք է մթերել:

619. Հարվածային աշխատանքի համար արվեց 3 պարզե՛ 200-ական ուրբի, 15 պարզե՛ 175-ական ուրբ-ի, և 19 պարզե՛ 125-ական ուրբի: Ի՞նչ գումարի պարգև արում յեղա՞վ:

620. Ճաշարանն ստացավ 420 կգ ձավար: Որովան ծախսեցին 24 կգ Վորքա՞ն ձավար մնաց 16 որ հետո:

621. Յարբիկան ըստ պլանի պետք է որական արտադրի 526 մ մահուդ: 5 աշխատանքային որում ալդ ֆաբրիկան արտադրեց 14780 մ մահուդ: Այդ ֆաբրիկան պլանից դուրս քանի՞ մետր մահուդ տվեց:

622. Գործարանն ըստ պլանի 72 որում պետք է արտադրի 5180 մեքենա: Գործարանն որական բաց թողեց 74 մեքենա: Այդ գործարանը պլանից դուրս քանի՞ մեքենա տվեց:

623. Դպրոցի համար գնված է 86 այբբերարան՝ հատը 70 կոպեկով, և 75 խնդրապիշք՝ հատը 80 կոպեկով: Վորքա՞ն է վճարվել բոլոր գրքերի համար:

624. Գործարանին կից կա մանկադարանը՝ 86 յերեխայի և մսուր 78 յերեխայի համար: Որական մեկ յերեխայի սննդի համար մանկադարանգում ծախսում են 1 ռ. 45 կ., իսկ մսուրում՝ 1 ռ. 20 կ.: Վորքա՞ն են ծախսում բոլոր յերեխաների սննդի համար մեկ ամսում (28 որում):

625. Դպրոցում կա 86 աշակերտ: Յուրաքանչյուր աշակերտի արվեց 15 տետր՝ հատը 6 կոպեկով: Վորքա՞ն է ծախսվել տետրերի վրա:

626. Գնացքը մի կաշարանից դուրս յեկավ ցերեկվա ժամը 12-ին և գնում է՝ մի ժամում 46 կմ արագութվածքով: Վերջին կաշարանը ժամանեց յերկրորդ որը յերեկոյան ժամը 8-ին, ընդվորում ճանապարհին կանգառումների

վրա նա գործադրել է 5 ժամ: Վորքա՞ն է այդ կայաքան-
ների հեռավորութունը:

627. Ուղանալը մի քաղաքից թռավ առավոտյան ժա-
մը 5-ին և ժամանեց մյուս քաղաքը յերեկոյան ժամը
7-ին: Թռիչքի արագութունը մի ժամում 180 կմ է: Ծա-
նադարհին կանգառումների վրա նա գործադրեց 2 ժամ:
Վորքա՞ն է այդ քաղաքների հեռավորութունը:

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒՄ ՅԵՌԱՆԻՇ ԹՎՈՎ

628. Մեկ բանվորն որական արդյունահանում է
654 կգ ածուխ: Վորքա՞ն ածուխ է արդյունահանում մեկ
որում 234 բանվորը:

Խնդիրը լուծելու համար, պետք է 654-ը բազմա-
պատկել 234-ով:

654-ը նաև բազմապատկում ենք 4-ով, հետո 30-ով,
այնուհետև 200-ով և բոլոր 3 արտադրյալները գումա-
րում ենք.

654	654	654	2616
$\times 4$	$\times 30$	$\times 200$	$+ 19620$
2616	19620	130800	130800
			153036

Սովորաբար յեռանիշ թվով բազմապատկումը գրում
են այսպես.

$$\begin{array}{r} \times 654 \\ 234 \\ \hline 2616 \end{array} \begin{array}{l} \text{— 654-ի արտադրյալը 4 միավորով} \\ + 1962 \text{ — 654-ի արտադրյալը 3 տասնավորով (30-ով)} \\ 1308 \text{ — 654-ի արտադրյալը 2 հարյուրավորով (200-ով)} \\ \hline 153036 \end{array} \begin{array}{l} \text{— յերեք արտադրյալների գումարը:} \end{array}$$

Տասնավորներով բազմապատկելիս այդ արտադրյալի
առաջին թվանշանը գում էն առաջին արտադր-
յալի տասնավորների սակ, հարյուրավորներով բազմա-
պատկելիս այդ արտադրյալի առաջին թվանշանը
գում էն առաջին արտադրյալի հարյուրավորների
սակ:

629. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$214 \times 121 =$	$3487 \times 287 =$	$3457 \times 396 =$
$367 \times 112 =$	$5362 \times 379 =$	$9872 \times 857 =$
$536 \times 349 =$	$8473 \times 539 =$	$9369 \times 937 =$
$687 \times 784 =$	$9327 \times 965 =$	$8375 \times 498 =$

630. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$3457 \times 697 =$	$6009 \times 896 =$	$9060 \times 764 =$
$9872 \times 869 =$	$7090 \times 972 =$	$5000 \times 967 =$
$8967 \times 938 =$	$5076 \times 879 =$	$4608 \times 892 =$
$5892 \times 874 =$	$9007 \times 495 =$	$8070 \times 839 =$

631. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$509 \times 867 =$	$6003 \times 427 =$	$540 \times 327 =$
$608 \times 493 =$	$8070 \times 535 =$	$6800 \times 439 =$

$$\begin{array}{lll} 906 \times 579 = & 7006 \times 649 = & 7250 \times 486 = \\ 8090 \times 685 = & 9008 \times 828 = & 9060 \times 287 = \end{array}$$

632. 485 ը մեծացրե՛ք 365 անգամ:

633. Բազմապատկելին 279 է, բազմապատկիչը 587, Գտե՛ք արտադրյալը:

634. Կոլտնտեսությունն իր մարդագետիկներին հաժարեց 342 սալ խոտ, յուրաքանչյուր սալը 457 կգ: Վորքա՞ն խոտ հաժարեց կոլտնտեսությունը:

635. 1 հա վարելահողի համար պահանջվում է 365 ց գոմար: Վորքա՞ն գոմար կտանանք Վի 485 հա վարելահողի համար:

636. Ավտոմոբիլի դործարանը մեկ ամսում բաց թողեց 950 բեռնատար ավտոմոբիլ: Մեկ բեռնատար ավտոմոբիլն արժե 6775 ռ.: Վորքա՞ն արժեն բաց թողած բոլոր ավտոմոբիլները միասին վերցրած:

637. Բեռնատարը բեռը փոխադրում է 248 կմ հեռավորություն և ճանապարհի յուրաքանչյուր կիլոմետրին ամառը ծախսում է 229 գ, իսկ ձմռանը՝ 294 գ բեռնդին: Այդ ճանապարհին բեռնատարը ձմռանը քանի՞ գրամ ավելի բեռնդին է ծախսում, քան ամռանը:

638. Կոլտնտեսությունը ցանեց 450 հա վարսակ և 1 հա-ից ստացավ 1640 կգ բերք: Մյուս կոլտնտեսությունը ցանեց 380 հա վարսակ, բայց 1 հա-ից ստացավ 2280 կգ բերք: Յերկրորդ կոլտնտեսության վարսակի ընդհանուր բերքը քանի՞ կիլոգրամով ավելի յեր, քան առաջին կոլտնտեսության բերքը:

639. Մանկատանը բաց է թողնված.

Ինչ է բաց թողնված	Վորքան	Մեկ հատի գինը	Ընդամենը գումարի
Ամառային կոստյում	137	7 ռ. 85 կ.	
Ամառային վերարկու	154	24 ռ. 50 կ.	
Կոշիկ	180 զույգ	13 ռ. 20 կ.	
Ընդամենը			

Վորքա՞ն են վճարել ադ բոլորին:

640. Դպրոցին բաց է թողնվել.

Ի՞նչ է բաց թողնվել	Վորքան	Մեկ հատի գինը	Ընդամենը գումարի
Քաղաքագիտության դասագիրք	185	1 ռ. 55 կ.	
Ռուսաց լեզվի դասագիրք	163	1 ռ. 25 կ.	
Թվաբանության խնդրագիրք	148	1 ռ. 30 կ.	
Աշխարհագրության դասագիրք	150	1 ռ. 15 կ.	
Ընդամենը			

Քանի՞ դասագիրք է գնվել և վորքա՞ն զրամ է ծախսվել:

641. 1 կգ բամբակից կարելի չե մշակել 145 կոճ կարի թել: Քանի կոճ կարելի չե մշակել 108 կգ բամբակից:

$$\begin{array}{r} \times 135 \\ 108 \\ \hline 1080 \\ + 135 \\ \hline 14580 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{—135-ի արտադրյալն 8 միավորով.} \\ \text{—135-ի արտադրյալը 1 հարյուրավորով.} \end{array}$$

14580 (կոճ)—յերկու արտադրյալների գումարը:

Բազմապատկիչի մեջ (108) տասնավորների տեղը զերո չե դրված: Քանի վոր բազմապատկիչում տասնավորներ չկան, ապա միավորներով բազմապատկելուց հետո անցնում ենք հարյուրավորներով բազմապատկելուն: 135-ը 1 հարյուրավորով բազմապատկելիս ստացվող առաջին թվանշանը (5-ը) դրում ենք առաջին արտադրյալի հարյուրավորների տակ, վարովհետև միավորները հարյուրավորներով բազմապատկելիս ստանում ենք հարյուրավորներ: 5 թվանշանը դրում ենք՝ դեպի ձախ տեղավորելով մեկ ավելորդ թվանշան:

642. Լուծենք հետևյալ որինակը՝ $3427 \times 6005 =$

$$\begin{array}{r} \times 3427 \\ 6005 \\ \hline 17135 \\ + 20562 \\ \hline 20579135 \end{array}$$

6 հազարավորով բազմապատկելիս արտադրյալի առաջին թվանշանը դրել ենք առաջին արտադրյալի հազարավորների տակ, այսինքն տեղավորել ենք դեպի ձախ յերկու ավելորդ թվանշան:

Փոխեցե՛ք արտադրիչների տեղերը (բազմապատկիչը դրե՛ք բազմապատկելիի տեղը) և կատարեցե՛ք բազմապատկումը:

Յեքե բազմապատկիչի միջում կա մեկ կամ մի քանի զերո, ապա զերոներ չեն բազմապատկում, այլ նախորդ նշանակիչ թվով (զերոյից հետո) արտադրյալը գրելիս այնից ձախ բաց են թողնում այնքան թվանշան, վորքա զերո կա բազմապատկիչի մեջ:

643. 3600-ը բազմապատկենք 180-ով.

$$\begin{array}{r} \times 3600 \\ 180 \\ \hline 288 \\ + 36 \\ \hline 648000 \end{array}$$

Նայեցե՛ք՝ ի՛նչպես և կատարվել բազմապատկումը: Ուշադրութուն դարձրե՛ք բազմապատկելիի և բազմապատկիչի գրութան վրա (բազմապատկիչի նշանակիչ թվանշանները գրված են բազմապատկելիի նշանակիչ թվանշանների տակ): Բազմապատկում ենք միայն նշանակիչ թվանշանները և ստացված արտադրյալին կցագրում ենք այնքան զերո, վորքան զերո կա բազմապատկելիում ու բազմապատկիչում միասին վերցրած:

644. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$425 \times 203 =$	$300 \times 450 =$	$9600 \times 420 =$
$539 \times 609 =$	$860 \times 790 =$	$3700 \times 509 =$
$420 \times 408 =$	$780 \times 640 =$	$4800 \times 708 =$
$840 \times 704 =$	$900 \times 350 =$	$1705 \times 108 =$

645. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll} 806 \times 308 = & 9830 \times 809 = & 2009 \times 305 = \\ 5205 \times 590 = & 2400 \times 350 = & 690 \times 5008 = \\ 6054 \times 706 = & 1570 \times 609 = & 763 \times 8004 = \\ 3008 \times 608 = & 6007 \times 804 = & 1965 \times 7009 = \end{array}$$

646. Ավստոմորիլը բեռը 1 կմ տեղափոխելիս ծախսում է 303 զ բենզին: Քանի՞ կիլոգրամ բենզին է պետք՝ բեռը 608 կմ հեռավորութուն փոխադրելու համար:

647. Կոլտնտեսութունն ունի 306 հալ. յուրաքանչյուր հալը տարեկան միջին հաշվով ամեց 135 ձու: Քանի՞ ձու հավաքեցին:

648. Մարզում կա 2000 տրակտոր, և յուրաքանչյուր տրակտորը տարեկան աշխատում է 250 որ: Քանի՞ տոնն վառելանյութ կարելի լի խնայել, լեթե յուրաքանչյուր տրակտորին որական 59 զ վառելանյութի խնայողութուն անեն:

649. Շենքը տաքացվում է 180 որ. առաջին 130 որը ծախսվում է որական 480 կգ ածուխ, իսկ մնացած որերին՝ 360-ական կիլոգրամ: Վորքա՞ն ածուխ պետք է պատրաստել շենքը տաքացնելու համար:

650. Գործարանի մեկ բանվորի ամսական արտադրանքը ամսական կազմում է 1096 ու: Վորքա՞ն է կազմում գործարանի 2004 բանվորի ամսական արտադրանքը:

651. Դիրիժաբլը 1 րոպեում թռչում է 2140 մ: Ի՞նչ հեռավորութուն է թռչում գիրիժաբլը 18 ժ. 10 ր.-ում:

652. Դրազարանը մեկ տարում գնեց 508 գիրք՝ հատը 2 ու. 20 կ., 200 գիրք՝ հատը 1 ու. 60 կ., և 306 գիրք՝ հատը 1 ու. 25 կ.: Վորքա՞ն դրամ է ծախսել գրադարանը գիրք գնելու համար:

653. Բանվորական ավանի մակերեսը 15 հա է: Ավա-

նում կա 204 հողա խա՝ յուրաքանչյուրը 690 ֆառ մ: Մնացած ամբողջ մակերեսը հատկացված է փողոցներին: Ի՞նչ մեծութուն ունի ավանի փողոցների մակերեսը (1 հա = 10 000 ֆառ. մ.):

654. Տրակտորն արժե 2350 ու., իսկ տրակտորի գույթանը՝ 350 ու.: Խորհտնտեսութւան համար գնել են 108 տրակտոր և 170 գույթան: Վորքա՞ն դրամ են ծախսել:

655. Հացահատիկը փոխադրելու համար հատկացրել են 7 գնացք՝ յուրաքանչյուրը բաղկացած 40 վագոնից: Քանի՞ տոնն հացահատիկ են բռնել, լեթե մեկ վագոնում տեղավորվում է 16 500 կգ հացահատիկ:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՅԵՐԿԱՆԻԾ ԹՎԻ ՎՐԱ

656. 80 կոպ. վճարելու համար քանի՞ 20 կոպեկանոց դրամ պետք է տալ դրամարկղը:
Խնդիրը լուծելու համար 80-ը պետք է բաժանել 20-ի վրա՝

$$80 : 20 = 4 \text{ (դրամ):}$$

Դրամարկղ պետք է տալ 20 կոպեկանոց 4 դրամ:

657. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{llll} 20 : 10 = & 60 : 20 = & 200 : 10 = & 900 : 30 = \\ 40 : 20 = & 80 : 20 = & 300 : 50 = & 300 : 30 = \\ 60 : 30 = & 70 : 70 = & 400 : 20 = & 500 : 50 = \\ 80 : 40 = & 90 : 90 = & 800 : 40 = & 800 : 20 = \end{array}$$

658. Մեկ սալի վրա դնում են 13 պարկ: Քանի՞ սալ է հարկավոր 39 պարկ փոխադրելու համար:

Այս խնդիրը լուծելու համար 39-ը պետք է բաժա-
նել 13-ի վրա՝

$$39 : 13 = 3 \text{ (սալ):}$$

3 սալ է պետք:

659. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$26 : 13 =$	$44 : 11 =$	$64 : 16 =$	$68 : 17 =$
$48 : 24 =$	$66 : 22 =$	$42 : 14 =$	$75 : 25 =$
$84 : 42 =$	$99 : 33 =$	$45 : 15 =$	$75 : 15 =$

660. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$100 : 25 =$	$74 : 37 =$	$65 : 13 =$	$96 : 16 =$
$200 : 25 =$	$98 : 49 =$	$81 : 27 =$	$85 : 17 =$
$150 : 75 =$	$88 : 22 =$	$76 : 19 =$	$91 : 13 =$

661. Գյուղատնտեսական արտելի 192 անդամից կազ-
մակերպվեց 12 բրիգադ: Քանի՞ մարդ մտավ յուրաքան-
չուր բրիգադի մեջ:

Գրավոր լուծում.

$$\begin{array}{r} 192 \overline{)12} \\ \underline{12} \quad 16 \text{ (մարդ)} \\ 72 \\ \underline{72} \\ 0 \end{array}$$

1 հարյուրավորը 12-ի վրա բաժանելիս քանորդում
հարյուրավոր չենք ստանում: 19 տասնավորը բաժանում
ենք 12-ի վրա: Քանորդում ստանում ենք 1 տասնավոր
և մնացորդում՝ 7 տասնավոր: Մնացորդի 7 տասնավորը

վերածում ենք միավորների և ավելացնում ենք բաժա-
նելի 2 միավորը: 72 միավորը բաժանում ենք 12-ի վրա:
Քանորդում ստանում ենք 6 միավոր:

Յուրաքանչյուր բրիգադի մեջ մտավ 16 մարդ:

Լուծումն ստուգեցե՛ք բազմապատկման ոգնությամբ:

$$16 \times 12 =$$

662. Կալսիչը 34 ժամում կախեց 8262 կգ հացահա-
տիկ: Վորքա՞ն կկալսի 1 ժամում:

$$\begin{array}{r} 8262 \overline{)34} \\ \underline{68} \quad 243 \text{ (կգ)} \\ 146 \\ \underline{136} \\ 102 \\ \underline{102} \\ 0 \end{array}$$

86 հարյուրավորը բաժանում ենք 34-ի վրա: Քա-
նորդում ստանում ենք 2 հարյուրավոր և մնացորդում՝ 14
հարյուրավոր: Մնացորդի 14 հարյուրավորը վերածում
ենք տասնավորների (140 տասնավոր) և դրան ավելաց-
նում ենք բաժանելի 6 տասնավորը: Ստացված 146
տասնավորը բաժանում ենք 34-ի վրա: Քանորդում ստա-
նում ենք 4 տասնավոր և մնացորդում՝ 10 տասնավոր:
Մնացորդի 10 տասնավորը վերածում ենք միավորների
և դրան ավելացնում ենք բաժանելի 2 միավորը, ստաց-
ված 102 միավորը բաժանում ենք 34-ի վրա: Քանորդում
ստանում ենք 3 միավոր:

Կալսիչը 1 ժամում կալսում է 243 կգ հացահատիկ:
Լուծումն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով.

$$243 \times 34 =$$

663. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

289:17=	160:32=	252:42=	312:52=
432:16=	132:22=	125:25=	504:63=
864:24=	168:21=	342:38=	648:72=
903:43=	281:33=	376:47=	315:45=
874:23=	204:34=	432:48=	864:96=

664. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

570:95=	891:99=	544:68=	801:89=
783:87=	414:69=	665:95=	522:87=
536:67=	651:93=	776:97=	792:99=

665. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

5928:38=	8352:87=	4902:86=	6305:97=
8658:74=	9165:65=	4864:76=	6084:78=
3332:68=	9831:87=	5452:58=	5208:93=
4845:85=	8084:94=	6794:86=	8277:89=
6715:79=	4085:43=	4582:79=	8428:98=

666. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները, նշեցե՛ք քանորդն ու մնացորդը.

9327:49=	6987:89=	5400:86=	5492:65=
4589:57=	4589:67=	4000:65=	4260:88=
5364:68=	6805:73=	4986:87=	7000:84=

667. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

27384:56=	57330:78=	21580:83=
39339:93=	35443:67=	33252:68=
33396:69=	83711:97=	76235:79=
43560:72=	76718:89=	69420:89=

89952:96=

25701:39=

39396:84=

42978:87=

37083:47=

33408:58=

668. Գործարանում կար 40 կուս անդամ, բայց դարձավ 240: Քանի՞ անգամ ավելացավ կուսակցության անդամների թիվը գործարանում:

669. Մի բանվոր ձեռքով աշխատելով մեկ ժամում արդյունահանում է 96 կգ առքի, իսկ մեքենայով՝ 288 կգ: Քանի՞ անգամ է մեքենան արագացնում աշխատանքը:

670. Մարզագետինը զերանգով հնձելու համար պատահյալեց 288 բանվորական ժամ: Վորքան ժամանակում կարելի լիք հնձել այդ մարզագետինը հնձիչի ոգնությունը, լիքե հնձիչն աշխատանքն արագացնում է 16 անգամ:

671. 19 թերթ լերկաթը կշռում է 81985 գ: Քանի՞ գրամ է կշռում 1 թերթը:

672. Մեկ պարկում կարելի լի տեղավորել 76 կգ հաճար: Քանի՞ պարկ է հարկավոր 3724 կգ հաճար տեղավորելու համար:

673. Կարմիր բանակային զորամասին հուլիս ամսին բաց թողին 16492 կգ հաց: Յուրաքանչյուր կարմիր բանակայինին որական ավին 1 կգ հաց: Քանի՞ կարմիր բանակային կար այդ զորամասում:

674. 13 տնտեսություն, լերը մենատնտեսային ելին, մշակում ելին 91 հա: Կուտնտեսությունում նրանք կարողանում են մշակել միջին հաշվով 221 հա: Քանի՞ հեկտարով ավելացավ մեկ տնտեսության մշակած տարածությունը:

675. Մի գնացք 18 ժամում անցավ 774 կմ, մյուս գնացքը 12 ժամում անցավ 408 կմ: Առաջին գնացքը մեկ ժամում քանի՞ կիլոմետր ավելի լի անցնում, քան յերկրորդը:

Բվաբանական խնդրագիր—

676. Յերկու կտորի մեջ կա 82 մ միատեսակ գործվածք։ Առաջին կտորն արժե 160 ռ., իսկ մյուսը՝ 168 ռ.։ Վորքան արժե այդ գործվածքի մեկ մետրը։

677. Յերեք կտորի մեջ կա 72 մ միատեսակ գործվածք։ Առաջին կտորն արժե 120 ռ., մյուսը՝ 80 ռ., իսկ յերրորդը՝ 160 ռ.։ Յուրաքանչյուր կտորը քանի՞ մետրից է բաղկացած։

678. Յեթե ամեն մի սալի վրա դնեն 45 ց բեռ, ապա բեռը կարելի լի փոխադրել 253 սալով։ Քանի՞ սալով կարելի լի փոխադրել բեռը, յեթե մեկ սալի վրա դնեն 55 ց։

679. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{llll} 26\ 220:95= & 77\ 691:87= & 32\ 300:76= & 33\ 366:67= \\ 27\ 907:59= & 30\ 156:84= & 85\ 456:98= & 68\ 441:89= \end{array}$$

680. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll} 148\ 998:57= & 219\ 300:68= & 416\ 457:83= \\ 294\ 272:76= & 340\ 002:78= & 645\ 888:96= \end{array}$$

681. Մի բրիգադ 15 հա հողամասից հավաքեց 18 630 կգ հաճար, մյուսը 23 հա-ից՝ 31 257 կգ հաճար։ Վճար բրիգադը մեկ հա-ից ավելի մեծ բերք հավաքեց և վորքան ավելի։

682. 73 գյուղացիական տնտեսությունից բաղկացած գյուղը տարեկան 84 972 ռ. յեկամուտ ստացավ։ Վողջ գյուղը կոյտնտեսություն մանելուց մի տարի հետո նրա տարեկան յեկամուտը հավասարվեց 154 395 ռուբլու։ Քանի՞ ռուբլով բարձրացավ մեկ տնտեսության յեկամուտը։

683. Գործարանն ըստ պլանի պետք է տարեկան տար 9 956 400 ռ. արտադրանք։ Առաջին 10 ամսվա ընթացքում գործարանը բաց թողեց 9 917 470 ռ. արտադր-

րանք։ Այդ գործարանը ամսական քանի՞ ռուբլու արտադրանք ավելի ավելց, քան յենթադրվում էր ըստ պլանի։

ՋԵՐՈՆԵՐ ԲԱՆՈՐԴՈՒՄ

684. 15 կարմիր գույնի փոխադրեց 3060 ց հացահատիկ։ Միջին հաշվով վորքան հացահատիկ փոխադրեց յուրաքանչյուր գույնակը։

$$\begin{array}{r} 3060 \overline{) 15} \\ \underline{30} 204(g) \\ 60 \\ \underline{60} \\ 0 \end{array}$$

Խնչու քանորդում տասնավորների տեղը զերո չի դրված։

Լուծումն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով։

685. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll} 50\ 215:83= & 241\ 248:56= & 809\ 535:87= \\ 77\ 472:96= & 428\ 358:93= & 338\ 208:52= \\ 55\ 302:78= & 382\ 536:67= & 549\ 744:78= \end{array}$$

686. 65 կովից տարեկան ստացվել է 195 455 լ կաթ։ Վորքան է մեկ կովի միջին կեթը։

$$\begin{array}{r} 195455 \overline{) 65} \\ \underline{195} 3007(l) \\ 455 \\ \underline{455} \\ 0 \end{array}$$

Լուծումն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով:

Լուծումը գրեցե՛ք ձեր տետրում:

687. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{r} 59235:59= \\ 12394:63= \end{array} \quad \begin{array}{r} 296333:37= \\ 783522:87= \end{array} \quad \begin{array}{r} 395632:79= \\ 760570:95= \end{array}$$

688. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակը.

$$\begin{array}{r} 45900 \overline{) 54} \\ \underline{432} 850 \\ 270 \\ \underline{ 270} \\ 0 \end{array}$$

Ինչո՞ւ քանորդում միավորների տեղը գերո՞յն դրված:
Լուծումն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով:

689. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{r} 57734 \overline{) 74} \\ \underline{518} 780 \\ 593 \\ \underline{ 592} \\ 14 \end{array}$$

Տասնավորները բաժանելիս մնացորդում ստանում ենք 1 տասնավոր, իսկ ինչ կցադրում ենք բաժանելի 4 միավորը. քանի վոր 14-ը 74-ի վրա չի բաժանվում, ուստի քանորդում միավորներ չեն լինում և նրանց տեղը դրում ենք զերո:

Ստուգեցե՛ք որինակի լուծումը:

690. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները:

$$\begin{array}{r} 26790:47= \\ 464800:56= \\ 228342:38= \\ 503700:73= \end{array} \quad \begin{array}{r} 537500:86= \\ 15403:27= \\ 19124:49= \\ 564282:94= \end{array} \quad \begin{array}{r} 413440:68= \\ 471510:93= \\ 627148:78= \\ 595618:84= \end{array}$$

691. Կոլանտեսությունը հավաքեց 64365 s կարտոֆիլ՝ լուրաքանչուր հեկտարից 21 s: Քանի՞ հեկտար եր գրագեցրած կարտոֆիլով:

692. 12960 հա-ի բերքահավաքը խորհրտեսությունը 15 որվա փոխարեն վերջացրեց 12 որում: Քանի՞ հեկտարով ե ավելացել մեկ որվա բեռնվածությունը:

693. Տարվա առաջին քառորդին 49 բանվորը ավին 670222 ու, արտադրանք: Տարվա վերջին քառորդին հարավածալին բրիգադների մեջ միացած 43 բանվորը ավին 632539 ու, արտադրանք: Քանի՞ ուղբով ավելացավ մեկ բանվորի միջին արտադրանքը տարվա վերջին քառորդին:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ՅԵՌԱՆԻՇ ԹՎԻ ՎՐԱ

694. Պետք ե փոխադրել 3600 աղյուս: Քանի՞ սալլ պետք կլինի, լեթե մեկ սալլի վրա դնեն 200 աղյուս:

$$3600:200=36 \text{ հարյուրավոր: } 2 \text{ հարյուրավոր}=18 \text{ (սալլ):}$$

695. Բանավոր լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{r} 1800:200= \\ 1500:300= \\ 4800:400= \end{array} \quad \begin{array}{r} 7200:900= \\ 4200:600= \\ 5600:700= \end{array} \quad \begin{array}{r} 42000:600= \\ 54000:900= \\ 81000:900= \end{array}$$

696. Վազոններով քաղաք փոխադրեցին 3465 ց կարտոֆիլ՝ լուրձաբանչուր վազոնում 165 ց: Քանի՞ վազոն կարտոֆիլ բերին քաղաք:

Խնդիրը լուծելու համար 3465-ը պետք է բաժանել 165-ի վրա:

$$\begin{array}{r} 3465 \overline{)165} \\ \underline{330} \quad 21 \\ 165 \\ \underline{165} \\ 0 \end{array}$$

Բաժանելի 346 տասնավորը բաժանում ենք 165-ի վրա, քանորդում ստանում ենք 2 տասնավոր և մնացորդում 16 տասնավոր: Մնացորդին կցագրում ենք բաժանելի 5 միավորը և 165-ը բաժանում ենք 165-ի վրա:

Լուծումն ստուգեցեք բազմապատկումով:

697. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

3068 : 124 =	1386 : 231 =	5792 : 724 =
3770 : 145 =	2528 : 316 =	4879 : 697 =
19344 : 156 =	1309 : 187 =	6688 : 836 =
42116 : 176 =	4464 : 496 =	8748 : 972 =

698. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

3204 : 534 =	7803 : 867 =	1764 : 196 =
6472 : 809 =	7736 : 967 =	7416 : 927 =

699. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

12864 : 536 =	15762 : 426 =	60032 : 896 =
17024 : 191 =	27158 : 367 =	48132 : 573 =

32571 : 693 =	41325 : 475 =	93411 : 963 =
64521 : 963 =	85456 : 872 =	72900 : 972 =

700. Կոլտնտեսությունում մեկ կինն որական հանում է 160 կգ սոխ: Մեկ որում պետք է հանել 960 կգ սոխ: Քանի՞ կին է հարկավոր այդ աշխատանքի համար:

701. Հանգստի տան ուղեգիրն արժե 175 ռ.: Քանի՞ ուղեգրի լե վճարվել 525 ռ.:

702. Նոր գործարաններում ըստ պլանի մի բանվորին տարեկան ընկնում է 2000 ռ չուգունի ձուլում, մինչդեռ հին գործարաններում տարեկան ձուլումը կազմում է 250 ռ: Քանի՞ անգամ է բարձրացել չուգունի ձուլումը նոր գործարաններում:

703. Խորհրտնտեսությունում մեկ որում հավաքեցին 236 հա-ի բերք: Քանի՞ որում կարելի լի հավաքել 4248 հա-ի բերքը:

704. Վազոնը բեռնում են 16 ռ, իսկ սալը՝ 400 կգ: Քանի՞ սալն է փոխարինում մեկ վազոնին:

705. Բրիգադը մեկ որում կարող է մշակել 192 կգ մանվածք: Քանի՞ որ է պետք այդ բրիգադին՝ 43 ց մանվածք մշակելու համար:

706. 1 գլխաշոր պատրաստելու համար պետք է 235 գ բուրգ: Քանի՞ գլխաշոր դուրս կգա 8 կգ 460 գ բրդից:

707. Մթերման կայան պետք է տանել 17170 կգ հացահատիկ: Քանի՞ սալ է պետք, լեթե լուրձաբանչուր սալին բեռնում են 350 կգ:

708. 123 հա-ից հավաքել են 30258 ց գաղար: Վոր՞քա՞ն է մեկ հեկտարի բերքը:

$$\begin{array}{r}
 30258 \overline{)123} \\
 \underline{246} \quad 246(g) \\
 565 \\
 \underline{492} \\
 738 \\
 \underline{738} \\
 0
 \end{array}$$

Խնդիրն արտագրեցե՛ք տետրում և ստացված պատասխանն ստուգեցե՛ք բազմապատկումով:

709. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll}
 35 \ 321:143= & 242 \ 963:427= & 447 \ 051:759= \\
 102 \ 555:265= & 279 \ 248:496= & 270 \ 109:821= \\
 222 \ 508:389= & 332 \ 621:683= & 526 \ 761:963=
 \end{array}$$

710. Ապրանքատար վազոնով կարելի լի փոխադրել 450 արկ: Քանի՞ վազոն և պետք 92 250 ալգալիսի արկ փոխադրելու համար:

711. Ձեռնարկութունն ունի 128 բանվոր: Մեկ տարում մշակվեց 1 499 136 ո. արտադրանք: Միջին հաշվով փորձա՞ն արտադրանք և հասնում մեկ բանվորին մեկ ամսում:

812. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll}
 688 \ 625:787= & 494 \ 247:897= & 852 \ 752:956= \\
 745 \ 104:817= & 520 \ 066:914= & 861 \ 651:987= \\
 790 \ 088:856= & 810 \ 198:927= & 848 \ 235:965=
 \end{array}$$

713. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

$$\begin{array}{lll}
 325 \ 875:375= & 422 \ 229:487= & 535 \ 804:596= \\
 122 \ 481:279= & 126 \ 871:289= & 885 \ 339:897= \\
 841 \ 480:872= & 222 \ 573:507= & 345 \ 371:403=
 \end{array}$$

714. 1930 թ. ԽՍՀՄ-ում արտադրվել և 4172 բեռնատար ավտոմոբիլ, իսկ 1934 թ. 55 428 բեռնատար ավտոմոբիլ: 1934 թ. մեկ ուրում քանի՞ բեռնատար ավելի լի արտադրվել, քան 1930 թ. (տարին ունի 298 աշխատանքային ուր):

715. «Լենինյան կոմունա» կոլտնտեսության աղացի արտադրողականությունը.

Տարիներ	Վերամշակված (ցենտներնորով)	Աշխատանքային ուրերի թիվը մեկ տարում	Որական միջին բեռնավորումը
1-ին	21 760	256	?
2-րդ	29 700	270	?
3-րդ	37 592	296	?

Հարցական նշանների տեղը դրեք համապատասխան թվերը:

3-րդ տարում աղացի որական միջին բեռնավորումը քանի՞ ցենտներով բարձր և 2-րդ տարվա որական միջին բեռնավորումից, 1-ին տարվա որական միջին բեռնավորումից:

716. 135 հա-ից հավաքել են 68 g շաղգամ: Վորժա՞ն և 1 հա-ի բերքը:

$$\begin{array}{r}
 68580 \overline{)135} \\
 \underline{675} \quad 508(g) \\
 1080 \\
 \underline{1080} \\
 0
 \end{array}$$

Նաև 685 հարյուրավորը բաժանեցինք 135-ի վրա և ստացանք 5 հարյուրավոր: Այնուհետև 108 տասնավորը

բաժանեցինք 135-ի վրա: Քանորդում ստացանք 0 տասնավոր և մնացորդում 108 տասնավոր: 108 տասնավորը վերածեցինք 1080 միավորի, բաժանեցինք 135-ի վրա և ստացանք 8 միավոր:

717. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

$$489\ 255:965= \qquad 442\ 368:432=$$

$$542\ 076:597= \qquad 1\ 121\ 232:329=$$

718. Ստուգեցե՛ք՝ ճիշտ է կատարված հետևյալ գործողությունները.

$$\begin{array}{r} 1694961 \overline{) 423} \\ \underline{1692} 4007 \\ 2961 \\ \underline{ 2961} \\ 0 \end{array}$$

Ինչո՞ւ քանորդում հարյուրավորների և տասնավորների տեղերում նշանակիչ թվանշաններ չեն լինի:

719. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

$$222573:439= \qquad 601083:987= \qquad 308356\ 508=$$

$$348595:865= \qquad 732954:809= \qquad 734472:909=$$

720. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները.

$$1\ 584\ 162:527= \qquad 12\ 864:536= \qquad 15\ 762:426=$$

$$3\ 381\ 075:675= \qquad 17\ 892:497= \qquad 27\ 158:367=$$

$$7\ 053\ 264:783= \qquad 32\ 571:693= \qquad 413\ 25:475=$$

$$7\ 882\ 000:875= \qquad 96\ 188:346= \qquad 442\ 368:432=$$

721. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականը.

$$\begin{array}{r} 4101324 \overline{) 837} \\ \underline{3448} 4900 \\ 7533 \\ \underline{ 7533} \\ 24 \end{array}$$

Նախ 4101 հազարավորը բաժանեցինք 837-ի վրա և քանորդում ստացանք 4 հազարավոր: Այնուհետև 7533 հարյուրավորը բաժանեցինք 837-ի վրա, քանորդում ստացանք 9 հարյուրավոր: 2 տասնավորը բաժանեցինք 837-ի վրա, քանորդում ստացանք 0 տասնավոր: 24 միավորը բաժանեցինք 837-ի վրա, քանորդում ստացանք 0 միավոր: Բաժանումից ստացվող մնացորդը հավասար է 24-ի:

722. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինականները, նշեցե՛ք քանորդին ու մնացորդը.

$$6\ 890\ 729:223= \qquad 4\ 534\ 428:208= \qquad 5\ 835\ 429:179=$$

$$7\ 227\ 645:228= \qquad 7\ 793\ 472:186= \qquad 8\ 651\ 689:172=$$

723. Կոլանտեսություն ունի 154 տնտեսություն: Հանրախնացված գույքի արժեքը հավասար է 124 278 ու: Վորքա՞ն հանրախնացված գույք է ընկնում մեկ տնտեսություն:

724. Առաջին լեռամույակում 287 բանվոր ունեցող ցեխը ամսական միջին հաշվով բաց թողեց 260 022 ու, արտադրանք: Յերրորդ լեռամույակում մի բանվորի ամսական միջին արտադրանքը կազմեց 1025 ու: Վորքա՞ն արտադրանք է վեկացավ մեկ բանվորի ամսական միջին արտադրանքը:

725. Գնել են 170 կգ խնձոր և 145 կգ սալոր: Այդ

ամբողջ մրգին վճարել են 892 ո. 25 կոպեկ, 1 կգ խոնձ
 ձորն արժե 3 ո. 50 կ. Վորքան արժե 1 կգ սալորը.

726. Յեթե բեռնատար ավտոմոբիլին բառնան 480 կգ
 հացահատիկ, ապա ամբողջ հացահատիկը փոխադրելու հա-
 մար հարկ կլինի անել 126 լերթ: Խնչքան հացահատիկ
 պետք է բառնալ բեռնատարին, վորպեսզի հացահատիկը
 տեղափոխվի 120 լերթում:

ՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԱՄՐԱՊՆԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

727. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները

80 379 +	3 908 +	28 065 =	3508 × 257 =
50 094 +	196 025 +	9 007 =	6049 × 380 =
30 509 +	289 008 +	6 005 =	7053 × 460 =
180 071 —	28 068 =		4700 × 890 =
60 700 —	5 624 =		9107 × 907 =
307 005 —	39 089 =		8308 × 507 =
13 056 +	8 947 —	18 904 =	8790 × 708 =
37 036 +	7 409 —	26 705 =	64 900 × 506 =
60 708 —	8 909 +	30 047 =	30 500 × 609 =

728. Առաջին որը պետք է փոխադրվեր 650 s բեռ,
 լերկրորդ որը՝ 480 s է լերկրորդ որը՝ 360 s: Առաջին որը
 փոխադրվեց 280 s, լերկրորդ որը՝ 720 s: Վորքան բեռ
 մնաց լերկրորդ որը փոխադրելու համար:

729. Կոլանտեսուլցունն ունի 175 կով, 40 ձի և
 248 վոչխար: Վորքան խոտ կպահանջվի անասուններին
 30 որ կերակրելու համար, լեթե որական կովին տրվի
 7 կգ, ձիուն՝ 9 կգ, իսկ վոչխարին՝ 2 կգ խոտ:

730. Մայիս ամսին յուրաքանչյուր բնակչին ընկնում
 է 76 կ., իսկ հունիսին՝ 69 կ. ջրի փող: Առաջին բնակա-
 րանում կա 4 բնակիչ, լերկրորդում՝ 8 բնակիչ, իսկ լեր-
 րորդում՝ 9 բնակիչ: Վորքան ջրի փող պետք է վճարեն
 յուրաքանչյուր բնակարանի բնակիչները լերկու ամսվա
 համար:

731. Դազդյանը 24 որում որական 7 ժամ աշխատե-

այլ հարում և 60916 պոստոմեր Բանի պոստոմեր, կկարի այդ դադարյանը 1 ժամում:

732. Տարբեր մարգագետինների 1 հա-ից ստացվող չոր խոտի կիրառումների քանակությունը միջին բերքի դեպքում հետևյալն է.

Վառարկող մարգագետիններ		Ճահճային մարգագետիններ	Չվառարկող մարգագետիններ	Հին տափաստաններ
շառ լավ	միջին			
4000	2000	800	640	400

Յուրաքանչյուր տեսակի մարգագետնի քանի հեկտարից կարելի չե ստանալ 16 s չոր խոտ: Շառ լավ մարգագետինների 1 հա-ի խոտի բերքը քանի անգամ է ավելի, քան ճահճային մարգագետինների 1 հա-ի խոտի բերքը, քան հին տափաստանների 1 հա-ի խոտի բերքը:

733. 1 կգ թարմ խնձորից ստացվում է 280 գ չիր:

70 կգ չիր ստանալու համար վորքան թարմ խնձոր պետք է վերցնել:

734. Չորացնելիս 1 կգ սուսկն իր կշռից կորցնում է 880 գ: 6 կգ չորացրած սուսկ ստանալու համար վորքան թարմ սուսկ պետք է վերցնել:

735. 2 կգ 200 գ մուրաբա ստանալու համար պետք է վերցնել 2 կգ յերակ: 11 կգ մուրաբա ստանալու համար վորքան յերակ պետք է վերցնել:

736. Հաճարե հաց թխելիս ալբի յուրաքանչյուր կիլոգրամից ստացվում է 400 գ աճ: 7 կգ թխած հաց ստանալու համար վորքան ալբ պետք է վերցնել:

737. Գնացքն անցավ 1260 կմ՝ ժամում 45 կմ մե-

ջին արագությամբ: Սափառնակը նույն հեռավորություն անցավ ժամում 315 կմ արագությամբ: Սափառնակը քանի ժամ պակաս է լեղել ճանապարհին, քան գնացքը:

738. Բեռնատար ավտոմոբիլը կարող է մեկ լերթով փոխադրել 375 արկ: Բանի լերթ պետք է անեն 6 բեռնատարը, վորպեսզի փոխադրեն 153 000 արկ:

739. Ճաշարանի համար մթերված է 3528 կգ ձավար: Բանի որ կբավականացնի այդ պաշարը, լեթե 1 մարդուն որական բաց է թողնվում 175 գ ձավար և ճաշարանում ճաշում են 280 մարդ:

740. 10 կարմիր բանակայինի որական բաց են թողնում 2500 գ միս: Վորքան միս է հարկավոր 256 կարմիր բանակայինին՝ 7 որվա համար:

741. 5 միատեսակ գրքի վճարեցին 11 ա. 50 կ: Վորքան կարժեհա այդպիսի 67 գիրքը:

742. Շոգենավը 7 ժամում անցավ 161 կմ: Այդ շոգենավը նույն արագությամբ շարժվելով քանի ժամում կանցնի 276 կմ:

743. Գնացքը պետք է անցնեն 498 կմ: Այդ գնացքն 8 ժամ գնաց՝ ժամում 32 կմ 500 մ արագությամբ: Մնացած ժամանակամիջոցում գնաց ժամում 34 կմ արագությամբ: Բանի ժամում անցավ ամբողջ ճանապարհը:

744. Շոգենավը 1083 կմ 900 մ-ը պետք է անցնեն 43 ժամում: 25 ժամ գնաց՝ ժամում 24 կմ 600 մ արագությամբ: Ի՞նչ արագությամբ պետք է ունենա այդ շոգենավը մնացած ժամանակամիջոցում, վորպեսզի ժամանակին տեղ հասնի:

745. Յեթե յուրաքանչյուր սալի վրա դնեն 450 կգ ալյուր, ապա ամբողջ ալյուրը պետք է փոխադրել 16 սալով: Բանի սալ կպահանջվի, լեթե յուրաքանչյուր սալի վրա դնեն 480 կգ:

746. Կորեկաձավարի կիրճերամն արժե 2 ու. 80 կ., իսկ գարե ձավարինը՝ 3 ու. 50 կ.: Գնել են 86 ու. 80 կ.-ի կորեկաձավար և գարեձավար: Գնված կորեկաձավարը 16 կգ է: Վորքան գարեձավար են գնել:

747. Գնացքը 6 ժամում անցավ 144 կմ, իսկ մնացած 5 ժամում անցավ 125 կմ: Վորքան է գնացքի միջին արագությունը մեկ ժամում, չհաշված կանգառումները, լեթե ամբողջ շարժման ընթացքում գնացքը կանգառումների վրա գործադրել է 2 ժամ:

748. 920 գպրոցականի համար բաց է թողնված 7360 ու.: Վորքան լրացուցիչ դրամ պետք է բաց թողնվի, լեթե գպրոցականների թիվը 250-ով ավելի լինի:

749. 19 տրակտորով պետք է ցանել 6840 հա հող: Մեկ տրակտորն որական աշխատում է 18 ժամ և մի ժամում ցանում է 4 հա: Քանի՞ որում կվերջանա ցանքը:

750. Դասարանում սովորում է 25 անդրագետ: Վորքան է նստում մեկ անդրագետի տարեկան ուսուցումը, լեթե դասատուին մեկ տարում վճարվել է 690 ու., գընված է 25 գիրք՝ հատը 80 կոպեկով, և 25 գիրք՝ հատը 40 կոպեկով, գրենական պիտույքների վրա ծախսվել է 35 ու., և այլ ծախսերը կազմել են 312 ու.:

751. Շինարարության համար պետք է բերել 180 000 աղյուս: Փոխադրում են 25 սալով, որական կատարելով չորսական լերթ: Քանի՞ որում կփոխադրեն ամբողջ աղյուսը, լեթե մեկ սալին բեռնում են 720 կգ, իսկ 1 աղյուսի կշիռը 4 կգ է:

752. Յերեք բնակարան միասին մեկ ամսվա ելեկտրական լուսավորության համար պետք է վճարեն 25 ու. 50 կ.: Առաջին բնակարանում կա 3 լամպ՝ 50 մոմանոց, 50 մոմանոց և 25 մոմանոց: Մյուսում 4 լամպ՝ 50 մոմանոց, 50 մոմանոց, 25 մոմանոց և 100 մոմանոց:

նոց: Յերրորդում 3 լամպ՝ լուրաքանչյուրը 25 մոմանոց: Վորքան պետք է վճարի յուրաքանչյուր բնակարանը:

753. Խորհանտեսությունն առաջին որը ցանեց 278 հա, իսկ յերկրորդ որը՝ 119 հա ավելի: Խորհանտեսությունը մնացած որերի ընթացքում որական քանի՞ հեկտար պետք է ցանի, լեթե ցանքը պետք է վերջանել 6 որում, իսկ ըստ պլանի պետք է ցանել 2499 հա:

754. Արհեստանոցում կա 12 կտոր չիթ՝ կտորը 28 մ և 10 կտոր չիթ՝ կտորը 24 մ: Այդ չիթից կարեցին 56 կանացի զգեստ, 86 մանկական զգեստ և մի քանի տղամարդու բլուզ: Քանի՞ տղամարդու բլուզ կարեցին, լեթե կանացի զգեստին պետք է 4 մ, մանկական զգեստին՝ 2 մ, և տղամարդու բլուզին՝ 3 մ:

755. Առաջին տարին կոլտնտեսությունը միացրեց 150 տնտեսություն և ստացավ 53 100 ու. լեկամուտ: Յերրորդ տարում կոլտնտեսությունում կար 214 տնտեսություն, իսկ մեկ տնտեսության միջին լեկամուտն, առաջին տարվա հետ համեմատած, աճեց 708 ուլբլով: Վորքան լեկամուտ ստացավ կոլտնտեսությունը յերրորդ տարում:

756. 4 որում 5 վորմադիր, որական 8 ժամ աշխատելով, շարեցին 52 320 աղյուս: Նույն ժամանակամիջյունում մյուս բրիգադի 2 վորմադիր շարեցին 33 728 աղյուս: Մյուս բրիգադի 1 վորմադիրը մեկ ժամում քանի՞ աղյուս ավելի լե շարել:

757. Կոլտնտեսությունն աշնանը ցանեց 346 հա, իսկ գարնանը՝ 418 հա ցորեն: Ընդամենը հավաքեցին 884 026 կգ ցորեն: Աշնանացան ցորենի 1 հա-ի բերքը 1243 կգ էր: Քանի՞ կիրճերում գարնանացան ցորեն ստացվեց 1 հա-ից:

758. 6 որում պետք է վարել 5472 հա: 5 որ վարը

կատարեցին 18 տրակտորով: Վարը ժամկետին վերջաց-
նելու համար քանի՞ տրակտոր պետք է հանեն վարի 6-րդ
որը, յեթե յուրաքանչյուր տրակտորն ուղական վարում է
48 հա:

759. Բանվորն ստացավ 278 ռ. 40 կոպ.: Այդ գրամի
մեկ յերրորդ մասը նա ծախսեց կոստյումի վրա. բնակա-
բանին նա վճարեց մնացած գրամի մեկ ութերորդ մասը,
իսկ սպիտակեղենի վրա ծախսեց 24 ռ. 50 կոպ.: Վորքան
գրամ մնաց նրա մոտ:

760. Գործարանում աշխատում է 2745 բանվոր: Կու-
սակցութեան անդամներն ու կոմյերիտականները կազմում
են բոլոր բանվորների մեկ հինգերորդ մասը: Քանի՞ ան-
կուսակցական կա գործարանում:

761. Կոլտնտեսութունում ցանված է 1368 հա հա-
ցահատիկ: Վարսակ ցանած մակերեսը կազմում է հացա-
հատիկի ամբողջ մակերեսի մեկ ութերորդ մասը: Ցորեն
ցանած մակերեսը կազմում է հացահատիկի ամբողջ
մակերեսի մեկ յերրորդ մասը: Մնացածը ցանված է հա-
ճար: Քանի՞ հեկտար հաճար է ցանվել:

762. Գիրքն առանց կազմի արժե 2 ռ. 60 կ.: Կազմի
արժե գրքի արժեքի մեկ չորրորդ մասը: Վորքան արժե
կազմած գիրքը:

763. Խանութ բերին 8726 կգ շաքար: Առաջին որը
վաճառեցին ամբողջ շաքարի մեկ չորրորդ մասը, յերկ-
րորդ որը վաճառեցին մնացած շաքարի մեկ յերրորդ մա-
սը: Վորքան շաքար են վաճառել յերկու որը միասին:

764. Գործարանում կար 75 s 360 կգ ածուխ: Առա-
ջին որը ծախսվել է ածխի մեկ տասերորդ մասը, յերկ-
րորդ որը՝ մնացորդի մեկ ութերորդ մասը: Վորքան ա-
ծուխ մնաց:

765. Մի ցեխում կա 490 բանվոր, մյուսում՝ 68,

բանվոր ավելի, իսկ յերրորդում՝ 4 անգամ պակաս, քան
առաջին յերկու ցեխում միասին: Ընդամենը քանի՞ բան-
վոր կա յերեք ցեխում միասին:

766. Մատիւն ու գրչածայրին վճարեցին 14 կոպ.:
Մատիւնը 10 կոպեկով թանգ է գրչածայրից: Վորքան
արժե մատիւնը:

767. Շիշը խցանի հետ արժե 78 կոպ.: Շիշը խցանից
25 անգամ թանգ է: Վորքան արժե շիշն առանց խցանի:

768. Խանութ բերին 750 կգ հնդկացորենի ձավար,
գրանից յերկու անգամ ավելի գարեձավար է գարեձա-
վարից 3 անգամ ավելի կորեկաձավար: Վորքան կորե-
կաձավար բերին խանութ:

769. Կարի արհեստանոցի համար գնել են 1820 մ
քաթան, քաթանից յերեք անգամ ավելի՝ չիթ, իսկ չիթից
յերկու անգամ պակաս՝ սառին: Ընդամենը քանի՞ մետր
գործվածք են գնել:

770. Կոլտնտեսութունում ցանել են 127 հա վա-
սակ, գրանից յերկու անգամ ավելի հաճար է հաճարից
56 հա ավելի ցորեն: Քանի՞ հեկտար հացահատիկ են ցա-
նել կոլտնտեսութունում:

771. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

5121:569=	5824:832=	3894:649=
7785:865=	3512:439=	2990:598=
4712:589=	5103:567=	4879:697=

772. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակները.

12 644:436=	48 035:739=
25 776:537=	50 048:736=
30 576:637=	60 702:906=
30 744:549=	64 824:876=

773. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

81 765:237=	574 866:654=
85 410:365=	673 602:786=
116 283:467=	2341 548:438=
230 373:537=	3544 893:549=
275 063:589=	4859 535:867=

774. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

933 454:563=	2 362 320:579=
845 278:349=	4 172 000:700=
914 396:452=	8 010 000:890=

775. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

2 072 005:635=	123 760:364=
3 912 832:896=	2 682 400:479=
6 630 624:759=	7 297 500:973=

776. Լուծեցե՛ք հետևյալ որինակաները.

1 436 868: 478=	3 037 306: 758=
3 976 352: 794=	6 118 857: 873=
35 082 048:7008=	48 114 063:8007=

ՊՍՏՍՈՒՆՆԵՐ

260. 985 մ	626. 1242 կմ	737. 24 ժամ
267. 12000 ու.	627. 2160 կմ	738. 68 լերթ
322. 21 ու. 15 կ.	637. 16120 գ	739. 72 որ
323. 80 ու.	638. 128 400 կգ	740. 448 կգ
329. 109 ու.	639. 7224 ու. 45 կ.	741. 154 ու. 10 կ.
331. 33 կուպ.	640. 1) 646 դատա-	742. 12 ժամ
352. 32 ու.	գիրք 2) 855 ու. 40 կ.	743. 15 ժամ
359. 3456 ու.	648. 25 s	744. 26 կմ 50 մ
361. 17008 ու.	649. 80 400 կգ	745. 15 սալ
370. 91 200 լ	651. 2 332 600 մ	746. 12 կգ
371. 10 450 ու.	652. 1820 ու. 10 կ.	747. 31 կմ
380. 958 կմ	653. 27 600 հառ.մ	748. 2000 ու.
402. 720 կգ	654. 313 300 ու.	749. 5 որ
403. 3 կուպ.	655. 4620 s	750. 42 ու. 68 կ.
440. 3 ու. 32 կ. 1 դ.	674. 10 հա	751. 10 որ
66 կ. 2 ու. 49 կ.	675. 9 կմ	752. 7 ու. 50 կ., 13 ու.
441. 26 զգեստ	676. 4 ու.	50 կ. 4 ու. 50 կ.
39 զգեստ	677. 24 մ 16 մ 32 մ	753. 456 հա
39 զգեստ	678. 207 սալ	754. 60 բլուզ
449. 1216 կգ	682. 951 ու.	755. 227 268 ու.
450. 1224 կգ	683. 162 047 ու.	756. 200 աղյուս
451. 14 ու. 05 կ.	692. 216 հա.	757. 1086 կգ.
452. 308 կմ	693. 2195 ու.	758. 24 տրակտոր
464. 560 ու.	714. 172 բեռնա-	759. 137 ու. 90 կ.
473. 435 ժոռա-	տար	760. 2196
վորապետ	724. 119 ու.	761. 741 հա
474. 46 կմ	725. 2 ու. 05 կ.	762. 3 ու. 25 կ.
475. 55 կմ	726. 504 կգ	763. 4368 կգ
476. 720 կգ	728. 490 s	

606. 5640 s	729. 62 430 կգ	764. 59 s 346 կգ
618. 1786 g	730. 5 n. 80 4. 11 n.	765. 1310 բան-
619. 5600 n.	60 4. 13 n. 05 4.	վոր
620. 36 կգ	731. 362 պատուհներ	766. 12 կող.
621. 1630 մ	733. 250 կգ	767. 75 կող.
622. 148 մե-	734. 50 կգ	768. 4500 կգ
քենա	735. 5 կգ	769. 10 010 մ
624. 5457 n. 50 4.	736. 5 կգ	770. 691 հա

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Եջ

ԹՎԵՐ՝ ՄԻՆՁԵՎ ՀԱՐՅՈՒՐ

1. Միանիշ թվեր .	3
2. Յերկանիշ թվեր .	5
3. Կլոր տասնյակների գումարումն ու հանումը .	7
4. Մնացած յերկանիշ թվերը .	8
5. Բանավոր գումարում .	10
6. Բանավոր գումարման ու հանման պարզեցրած չեղանակ- ները .	15
7. Գումարման և հանման ստուգումը .	18
8. Յեռանիշ և քառանիշ թվեր .	19
9. Գրավոր գումարում .	29
10. Գրավոր հանում .	34
11. Ռուբլիներով և կոպեկներով տրված թվերի գումարումն ու հանումը .	40
12. Հնգանիշ և վեցանիշ թվեր .	42
13. Հոսիական թվանշաններ .	50
14. Միանիշ թվերի բազմապատկումը .	52
15. Բազմանիշ թվերի բազմապատկումը միանիշով .	61
16. Զերոներ բազմապատկելի վերջում և միջում .	65
17. Բաժանում միանիշ թվի վրա .	70
18. Յերկանիշ թվի բանավոր բաժանումը միանիշ թվի վրա .	70
19. Բազմապատկման ու բաժանման ստուգումը .	73
20. Յեռանիշ թվի բանավոր բաժանումը միանիշի վրա .	75
21. Մնացորդով բաժանում .	76
22. Գրավոր բաժանում միանիշ թվի վրա .	78
23. Բաժանման ալն զեպերը, յերբ քանորդում զերոներ են ստացվում .	82
24. Մեծ թվեր .	89
25. Թվերի բազմապատկումը 10-ով, 100-ով և 1000-ով .	100
26. Թվերի բաժանումը 10-ի 100-ի և 1000-ի վրա .	103

27. Յերկարության մտորական չափեր	105
28. Յերկարության չափերի աղյուսակ	106
29. Հեղուկ և սորուն մարմինների մետրական չափերը	109
30. Բազմապատկում մեկ նշանակիչ թվանշանով ու դերոններով կազմված թվով .	110
31. Բազմապատկում յերկանիշ թվով	113
32. Բազմապատկում յեռանիշ թվով	117
33. Չերոներ բազմապատկիչում .	121
34. Բաժանում յերկանիշ թվի վրա .	124

Գլավիտի լիազոր Գ. 4274 Գտավեր 267

Հրատ. 4159. Տիրաժ 30 000

Թուղթ 62X94 ապագր. 9,5 մամուլ 1 մամ. 30720 նիշ

Հեղինակ. 71/4 մամուլ

Պետհրատի տպարան, Յերևան, Լենինի, № 65

Հ Ազգային գրադարան



NL0257366

135

19-3082

ԳԻՆԸ 1 Ռ. 30 Կ.

И. М. Богданов, Ш. А. Кантор, А. Е. Корсаков

Задачник по арифметике
для взрослых

Гиз Арм. ССР, Ереван, 1960 г.